

Ministerul Educației
și Tineretului
din Republica Moldova

Asociația Bibliotecarilor
din
Republica Moldova

Universitatea de Stat *Alecu Russo*
Catedra Electronică și Informatică
Biblioteca Științifică

Bazele Culturii Informaționale *curs universitar*

Bălți, 2007

CZU 02 (075.8)
B38

Director publicație:
Elena HARCONIȚA, director Biblioteca Științifică

Coordonatori științifici:
dr. Valeriu CABAC, prim prorector, Integrare Europeană și Relații Internaționale
dr. Valeriu GUȚAN, prorector pentru studii cu frecvență redusă și perfecționarea
cadrelor preuniversitare

Colegiul de redacție:
Elena Harconița, Dora Caduc, Elena Stratan, E. Scurtu
Silvia Ciobanu (design/coperta)

Această publicație apare cu sprijinul Centrului de resurse pentru absolvenți, Ambasada SUA în Moldova, în cadrul Programului de granturi mici pentru absolvenți.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Bazele culturii informaționale : curs univ. / ABRM ; Univ. de Stat „Alecu Russo”, Catedra Electronică și Informatică ; Bibl. Șt. ; dir. E. Harconița ; coord. șt. : V. Cabac, V. Guțan ; col. red : E. Harconița, D. Caduc, E. Stratan, E. Scurtu, S. Ciobanu (cop./design). – Bălți : Presa univ. bălțeană, 2007. – 160 p.

ISBN 978-9975-50-002-9
150 ex.

02 (075.8)

ISBN 978-9975-50-002-9

Biblioteca Științifică, 2007
str. Pușkin 38, Bălți, 3121, Moldova
Tel/fax: (0321) 2 33 62
e-mail: libruniv@usb.md
Web: <http://libruniv.usb.md>

Cultura informațională — revenire la începuturi

Termenul „informatica” a apărut în Franța la începutul anilor '60 a secolului trecut prin juxtaponerea a două cuvinte: *information automatique* (informatique - informatică), ceea ce înseamnă „prelucrarea automată (fără participarea nemijlocită a omului) a informației”

În fosta U.R.S.S. informatica era definită inițial drept o „disciplină care studiază structura și proprietățile generale ale informației științifice și legitățile creării, transformării, transmiterii și utilizării informației în diverse domenii ale activității umane”. O asemenea definiție lega informatica de domeniile biblioteconomiei, bibliografiei, de metodele de căutare a informației în diferite documente.

În anii '80 noțiunea „informatica” capătă o semnificație nouă: știința și tehnologia asigurării schimbului informațional cu ajutorul sistemelor bazate pe utilizarea calculatoarelor electronice. Cursul de informatică a apărut în planurile de învățământ ale instituțiilor de învățământ superior în anul 1985. Denumirea, conținutul și numărul de ore destinate cursului s-a schimbat pe parcursul anilor.

La Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți cursul de informatică a suferit de asemenea un șir de schimbări, până când nu s-a cristalizat o structură adecvată a cursului cu două obiective principale:

1. formarea culturii informaționale a viitorului specialist (privită drept componentă a culturii generale a omului);
2. dobândirea competențelor de aplicare a calculatorului electronic / personal în activitatea profesională.

S-a convenit de a recurge la structură modulară a cursului: modulul I - „Informatică generală”, orientat la aplicarea standardă a calculatorului; modulul II - „Informatica specială”, orientat la aplicarea calculatorului în cadrul viitoarei activități profesionale; modulul III - „Bazele culturii informaționale”, destinat pregătirii viitorilor specialiști pentru utilizarea eficientă a informației, oferirii unui suport teoretic și practic pentru orientarea acestora în sistemele informaționale locale/ naționale/ globale, în fluxul informațional modern, în modul de aplicare a tehnicilor muncii intelectuale. Prin ordinul rectorului responsabilitatea pentru promovarea modulului „Bazele culturii informaționale” revine Catedrei Electronice și Informatică și specialiștilor Bibliotecii Științifice universitare.

Introducerea modulului „Bazele culturii informaționale” este, de fapt, o revenire la începuturi, când informatica studia informația științifică, dar această revenire se face la un alt nivel conceptual și tehnologic. În planurile de învățământ studierea modulului respectiv este sincronizată cu primele tentative ale studenților de a realiza mici cercetări în cadrul lucrărilor/proiectelor anuale.

Publicarea modulului „Bazele culturii informaționale” a cursului universitar „Tehnologii informaționale și de comunicare” este rodul conlucrării Catedrei Electronice și Informatică și a Bibliotecii Științifice universitare pe parcursul mai multor ani și prezintă un eveniment de pionierat în universitate.

Notă

Cultura Informațională este un factor determinant în dezvoltarea Societății Informaționale. O societate bazată pe instruirea pe parcursul întregii vieți este de neconceput fără o cultură informațională adecvată. **Cultura informațională** devine condiția primordială a profesionalismului și succesului viitorului specialist din orice domeniu. Iată de ce concomitent cu pregătirea profesională studentul trebuie să dobândească deprinderi și proprie experiență în informarea științifică.

Formarea culturii informaționale a utilizatorilor de mult este un obiectiv prioritar în activitatea Bibliotecii Științifice, elaborându-se/promovându-se în acest sens un program adecvat de instruire informațională care include: predarea modulului *Bazele Culturii informaționale*; *programul de orientare Noul Beneficiar*; consultații/asistență zilnică în gestionarea informației; materiale promoționale editate în colecția *Cultura informațională*; editarea lucrărilor științifice în colecțiile *Bibliographia Universitas*, *Personalități universitare bălțene*, *Universitari bălțeni*, *Scriitori universitari bălțeni*, *Promotori ai culturii* etc.

Dovadă a importanței cursului de cultură informațională este exemplul țărilor europene, care din deceniul 6 al secolului trecut (Germania -1960; Polonia - 1963; Ungaria – 1966; Rusia -1966) au început promovarea acestor ore în cadrul învățământului superior. Rapoartele de activitate a Bibliotecii noastre, de asemenea, semnalează inițierea promovării unor astfel de ore din anul 1966. Inițial acest curs se numea *Cunoștințe bibliotecar-bibliografice*, se preda facultativ câte 4, apoi 6, 8 ore studenților din anul 1.

La 8 noiembrie 2002 prin Hotărârea nr.1/9 din 8.11.2002 Colegiul Ministerului Educației a aprobat Programa cursului **Bazele Culturii Informaționale** și a recomandat introducerea acestuia în procesul educațional al instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova (Buletin informativ / Ministerul Educației al Republica Moldova.- nr.3.- P. 115-120). Biblioteca a întreprins măsuri concrete în vederea realizării cursului în volum recomandat de 30 de ore. La ședința Senatului Universitar din 14. 05. 2003 (vezi anexele) a fost aprobat cursul respectiv în volum de 30 de ore (16 ore – în semestrul I, 14 ore – anul II – IV) în cadrul cursului de **Informatică aplicată** (62 ore) (Buletinul Rectoratului , 2003, nr.1, iunie-august, p. 4).

Modulul *Bazele Culturii Informaționale* a devenit parte componentă a cursului *Tehnologii informaționale și comunicaționale*, Catedra Electronică și Informatică, alcătuit din 8 module (Conceptele de bază ale Tehnologiei Informației; Sisteme de operare; Procesarea textelor; Baze de date; Calcul tabelar; Prezentări; Internetul și poșta electronică - 60 ore, 5 credite).

Modulul 1. *Bazele Culturii Informaționale* include 24 ore (anul 1, semestrul 1), seminare -12, ore de lucru independent - 12 , credite – 1, evaluare - lucrare practică. Este destinat studenților anului I de la toate facultățile (la secția zi și cu frecvență redusă); elevilor Colegiului, Liceului Pedagogic *Ion Creangă*.

Suportul didactic este pregătit de către colaboratorii Bibliotecii Științifice, asistenți universitari ai Catedrei Electronică și Informatică. Modulul este structurat în

5 teme: *Cultura informațională și componentele ei de bază. Structuri info-documentare: servicii, resurse; Internet în biblioteci. Pagini WEB ale instituțiilor informaționale. Pagina WEB a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alecu Russo”; Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare; Genuri de documente. Metode de identificare bibliografică a documentelor; Aspecte informativ-bibliografice ale studiului științific.*

Urmînd acest curs, studentul va **cunoaște**: noțiunile de bază ale Modulului *Bazele Culturii Informaționale*; structura sistemului instituțiilor informaționale; instrumentele de informare oferite de biblioteci (fondul de referință, cataloage, baze de date); tipurile și genurile de documente (cărți, seriale, CD); metodele de identificare bibliografică a documentelor (descrierea cărților, articolelor, analelor; etc.; regulile de întocmire a referințelor bibliografice la lucrările științifice și didactice; va fi **capabil**: să acceseze eficient Internetul, pagini web ale bibliotecilor, baze de date în sprijinul procesului didactic; să efectueze descrierea bibliografică a articolelor din diverse tipuri de documente; să elaboreze liste bibliografice pentru teze de an, licență, master; să întocmească adnotări, abstracte a documentelor; să identifice sursele de referință din documentele secundare/ terțiare (dicționare, enciclopedii, bibliografii); să efectueze cercetări bibliografice în surse de informare tradiționale/electronice (catalog sistematic, alfabetic); să formuleze corect cererea informațională; să accepte principiul instruirii pe parcursul întregii vieți; să aprecieze avantajele pe care le oferă informația în Societatea Cunoașterii.

Conținutul modulului cuprinde informații teoretice și activități practice promovate la fiecare oră sub formă de evaluare curentă. Lucrarea este însoțită de referințe la temele de bază și un glosar. Culegerea poate fi consultată online: <http://libruniv.usb.md>.

Bazele Culturii Informaționale

Curriculum

I. Preliminarii

Modulul Bazele Culturii Informaționale, parte componentă a cursului Tehnologii Informaționale și Comunaționale (8 module, 60 ore), Catedra Electronică și Informatică, este inclus în planul de studiu conform Hotărrii nr.1/9 din 8.11.2002 a Colegiului Ministerului Educației din Republica Moldova și în urma deciziei Senatului Universității din 14.05.2003, prin ordinul Rectorului nr. 05-659 din 18.12.2003 *Formarea culturii informaționale a studenților și informatizarea procesului de învățămînt în universitate*. Modulul Bazele Culturii Informaționale vizează pregătirea viitorilor specialiști pentru utilizarea eficientă a informației, oferă studenților un suport teoretic și practic necesar pentru orientarea în sistemele informaționale locale/naționale/globale, în fluxul informațional modern, în modul de aplicare a tehnicilor muncii intelectuale. Modulul Bazele Culturii Informaționale contribuie la formarea culturii informaționale indispensabile Societății Informaționale și Societății Cunoașterii.

II. Obiectivele generale

- ✓ Înșușirea cunoștințelor și deprinderilor-suport pentru orientarea în fluxul informațional;
- ✓ Formarea deprinderilor de selectare, utilizare și evaluare a surselor de informare și documentare;
- ✓ Implementarea deprinderilor de muncă intelectuală.

III. Administrarea disciplinei

Repartizarea orelor pe facultăți în cadru cursului Tehnologii Informaționale și Comunaționale

Nr d/r	Denumirea modulului	LLS	FL	PPAS	MPM	DR	ȘNA	EC
1.	Bazele Culturii informaționale	12	12/4	12/4	12/4	12/4	12/4	12/4
2.	Conceptele de bază ale Tehnologiei Informației și sistemului de calcul	14	14/6	14/6	14/6	14/6	14/6	14/6
3.	Sisteme de operare	12	12/6	12/6	12/6	12/6	12/6	12/6
4.	Procesarea textelor	14	14/6	14/6	14/6	14/6	14/6	14/6
5.	Calcul tabelar	0	0	0	0	0	14/6	14/6
6.	Baze de date	0	0	0	0	0	0	0
7.	Prezentări	4	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1
8.	Internet și poșta electronică	4	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1
	Total ore	60	60/24	60/24	60/24	60/24	74/30	74/30

Modulul 1. Bazele Culturii Informaționale
Învățămînt cu frecvență la zi

Codul disciplinei în planul de învățămînt	Anul de studii	Semestrul	Numărul de ore				Evaluare		Responsabil de modul	
			Lucru independent dirijat	Curs	Seminar	Laborator	Cre-dite	Ex./ Col./ Proiect		
G.01.O	I	I	12		12			1	Lucrare practică	Elena Stratan, bibliotecar, grad de calificare superior

Învățămînt cu frecvență redusă

Codul disciplinei în planul de învățămînt	Anul de studii	Semestrul	Numărul de ore				Evaluare		Responsabil de modul	
			Lucru independent dirijat	Curs	Seminar	Laborator	Cre-dite	Ex./ Col./ Proiect		
G.01.O	I	I			4				Lucrare practică	Elena Stratan, bibliotecar, grad de calificare superior

IV. Tematica seminarelor / repartizarea orelor de seminar

Nr d/o	Tema	Numărul orelor de seminar
	Modul 1. Bazele Culturii Informaționale	
1.	Tema 1. Cultura informațională și componentele ei de bază. Structuri info-documentare: servicii, resurse. Cultura informațională: concepte, conținut. Informația în societatea deschisă: forme de existență și acces. Libertatea intelectuală și accesul la informație. Știința informării și bibliologia: domenii de studiu. Biblioteci și organe info-documentare din Republica Moldova și de peste hotare. Biblioteca Științifică a Universității de Stat <i>Alecu Russo</i> : infrastructură/facilități în asigurarea procesului educațional USB. Lucrare practică: test Fiecare student va realiza un test.	2

2.	<p>Tema 2. Internet în biblioteci. Pagini WEB ale instituțiilor informaționale. Pagina WEB a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”. INTERNET – colecție mondială de informații. Mecanisme de căutare în WWW. Ecluzele informaționale. Pagini Web ale instituțiilor informaționale. Pagina Web a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat <i>Alec Russo</i>: http://libruniv.usb.md/</p> <p>Lucrări practice: studenții vor accesa Internetul (diverse situri) pentru cercetări bibliografice tematice pe diverse subiecte.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aplicînd diverse motoare de căutare, să se identifice adresele bibliotecilor digitale (digital libraries). 2. Aplicînd adresele bibliotecilor on-line, să se identifice cărți virtuale pe domenii de studiu (conform profilului) 3. Căutarea informațiilor necesare pentru studiu cu ajutorul a două, trei motoare de căutare. Compararea rezultatelor. 4. Accesarea paginii web a Bibliotecii Științifice a USB. 	2
3.	<p>Tema 3. Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare. Catalogele tradiționale: catalogul alfabetic, catalogul sistematic. Catalogul electronic (OPAC): modalități și posibilități de utilizare. Sistemul de cataloge în Biblioteca Științifică a Universității de Stat <i>Alec Russo</i>. Baze de date oferite de Biblioteca Științifică a Universității de Stat <i>Alec Russo</i>. Surse de referință: Bibliografii. Enciclopedii. Dicționare.</p> <p>Lucrări practice: Studenții vor efectua cercetări bibliografice, îndeplinind sarcini individuale în catalogele tradiționale (alfabetic, sistematic) / electronic / Internet.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Selectarea informației după opțiunile: AUTORI, TITLURI, VEDETE DE SUBIECT, CUVINTE CHEIE, CĂUTĂRI COMBINATE. Completarea corectă a buletinelor de cerere. 2. Căutări în baze de date 3. Regăsiri de subiecte în enciclopedii universale și specializate, în bibliografii. 	4.
4.	<p>Tema 4. Genuri de documente. Metode de identificare bibliografică a documentelor. Clasificarea documentelor. Documente tradiționale. Repere din istoria cărții naționale și universale. Produse de informare modernă. Descrierea bibliografică a documentelor. Prelucrarea analitică și sintetică a informației: Adnotări. Referate. Rezumate (Abstracte).</p> <p>Lucrări practice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza comparativă a documentelor de diferite genuri (cărți, seriale, documente electronice, documente multimedia etc.). 2. Fiecare student primește cîte un set de publicații (carte cu un autor, doi, trei, o revistă, anale) pentru a efectua descrierea lor bibliografică în mod independent. 	2

	Fiecare student întocmește o adnotare și un referat al unei cărți.	
5.	<p>Tema 5. Aspecte informativ-bibliografice ale studiului științific. Lecturi eficiente: tipuri, modalități, metode. Tehnica muncii intelectuale. Prezentarea referințelor și a citărilor din alte opere.</p> <p>Lucrări practice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Test de viteză/receptare a lecturii 2. Exercițiu: obținerea unei idei globale (de ansamblu) asupra structurii/ conținutului revistei/ articolului: 3. Căutări de literatură la teme și elaborarea listei bibliografice 	2
	Total	12 ore

V. Obiectivele de referință și conținuturi

Nr. d/r	Obiectivele de referință	Conținuturi
1.	<p>3 să definească conceptele: <i>Cultura informațională, libertate intelectuală, accesul la informație</i></p> <p>3 să cunoască structura sistemului instituțiilor informaționale din Republica Moldova și de peste hotare;</p> <p>3 să cunoască semnificația termenilor din domeniul biblioteconomiei, informării și documentării.</p> <p>3 să cunoască ofertele informaționale ale Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”;</p>	<p>Tema 1. Cultura informațională și componentele ei de bază.</p> <p>Structuri info-documentare: servicii, resurse.</p> <p>✓ Cultura informațională: concepte, conținut.</p> <p>✓ Informația în societatea deschisă: forme de existență și acces.</p> <p>✓ Libertatea intelectuală și accesul la informație.</p> <p>✓ Știința informării și biblioteconomia: domenii de studiu.</p> <p>✓ Biblioteci și organe info-documentare din Republica Moldova și de peste hotare.</p> <p>✓ Biblioteca Științifică a Universității de Stat <i>Alec Russo</i>: infrastructură/ facilități în asigurarea procesului educațional USB.</p>
2.	<p>3 să utilizeze eficient Internetul pentru cercetări bibliografice tematice</p> <p>3 să identifice pagini Web ale instituțiilor informaționale</p> <p>3 să cunoască structura și oportunitățile oferite de pagina Web a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat <i>Alec Russo</i>: http://libruniv.usb.md/;</p>	<p>Tema 2. Internet în biblioteci.</p> <p>Pagini WEB ale instituțiilor informaționale. Pagina WEB a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” : http://libruniv.usb.md/</p> <p>✓ INTERNET – colecție mondială de informații. Mecanisme de căutare în WWW.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ecluzele informaționale. ✓ Pagini Web ale instituțiilor informaționale. ✓ Pagina Web a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat <i>Alecu Russo</i>: http://libruniv.usb.md/
3.	<ul style="list-style-type: none"> 3 să identifice tipurile de cataloage (alfabetic, sistematic, electronic); 3 să efectueze cercetări bibliografice în cataloagele tradiționale: alfabetic, sistematic; 3 să selecteze informații în Catalogul Electronic (OPAC) după opțiunile: AUTORI, TITLURI, VEDETE DE SUBIECT, CUVINTE CHEIE, CĂUTĂRI COMBINATE; 3 să formuleze corect cerințele informaționale; 3 să perfecțeze buletinul de cerere; 3 să efectueze căutări în bazele de date oferite de Biblioteca Științifică a Universității de Stat „<i>Alecu Russo</i>”; 3 să opereze cu sursele de referință 	<p>Tema 3. Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Cataloagele tradiționale: catalogul alfabetic, catalogul sistematic. ✓ Catalogul electronic (OPAC): modalități și posibilități de utilizare. ✓ Sistemul de cataloage în Biblioteca Științifică a Universității de Stat <i>Alecu Russo</i>. ✓ Baze de date oferite de Biblioteca Științifică a Universității de Stat <i>Alecu Russo</i>. ✓ Surse de referință: Bibliografii. Enciclopedii. Dicționare.
4.	<ul style="list-style-type: none"> 3 să identifice genurile de documente (cărți, seriale, resurse electronice etc.); 3 să cunoască metodele de identificare bibliografică a documentelor; 3 să efectueze descrierea bibliografică a cărților, a articolelor din cărți, reviste, anale etc.; 3 să elaboreze referate, rezumate/abstracte. 	<p>Tema 4. Genuri de documente. Metode de identificare bibliografică a documentelor.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Clasificarea documentelor. ✓ Documente tradiționale. ✓ Repere din istoria cărții naționale și universale. Produse de informare modernă. ✓ Descrierea bibliografică a documentelor. Prelucrarea analitică și sintetică a informației: Adnotări. Referate. Rezumate (Abstracte).
5.	<ul style="list-style-type: none"> 3 să efectueze lecturi rapide 3 să cunoască regulile de întocmire a referințelor 3 să elaboreze/prezinte referințe și modalități de citare la studiile individuale conform standardelor bibliotecare. 	<p>Tema 5. Aspecte informativ-bibliografice ale studiului științific.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lecturi eficiente: tipuri, modalități, metode. ✓ Tehnica muncii intelectuale. ✓ Prezentarea referințelor și a citărilor din alte opere.

1. Atitudinale:

- 3 să adere la opțiunea pentru necesitatea informării în formarea profesională;
- 3 să accepte principiul instruirii pe parcursul întregii vieți;
- 3 să aprecieze rolul modului *Bazele Culturii Informaționale* în contextul Societății Informaționale și Cunoașterii;
- 3 să aprecieze rolul Bibliotecii Științifice în formarea culturii informaționale.

2. Gnoseologice (cognitive):

- 3 să cunoască conceptele fundamentale ale modului *Bazele Culturii Informaționale*;
- 3 să cunoască structura sistemului instituțiilor informaționale din R. Moldova;
- 3 să cunoască ofertele info-documentare ale Bibliotecii Științifice USB;
- 3 să cunoască semnificația termenilor din domeniul biblioteconomiei, informării și documentării;
- 3 să cunoască particularitățile distincte ale studiului științific, ale listei bibliografice, modalitățile de citare;
- 3 să cunoască instrumentele de informare oferite de biblioteci, genurile de documente;
- 3 să cunoască metodele de identificare bibliografică a documentelor;
- 3 să cunoască regulile de întocmire a referințelor bibliografice pentru lucrări științifice.

3. Praxiologice (formative):

- 3 să formuleze corect cerințele informaționale;
- 3 să efectueze cercetări bibliografice în cataloagele Bibliotecii (selectarea informației după autor, titlu, vedetă de subiect, cuvânt-cheie etc.);
- 3 să utilizeze eficient Internetul, bazele de date accesibile în Biblioteca Științifică (MoldLex, EBSCO, Sumar scanat etc.);
- 3 să poată obține informația din documentele primare, secundare, terțiare, din resursele informaționale tradiționale/electronice;
- 3 să elaboreze referate, rezumate/ abstracte;
- 3 să efectueze descrierea bibliografică a cărților, a articolelor din diverse tipuri de documente (carte, revistă, anale, ziar etc.);

VI. Evaluarea disciplinei

Evaluări curente: lucrări practice

Evaluări sumative: teste

VII. Referințe bibliografice

Bibliografia este inserată în cadrul fiecărei teme

Autori: Elena Harconița,
Elena Stratan

1 Cultura informațională și componentele ei de bază. Structuri info-documentare: servicii, resurse

Elena Stratan
Elena Scurtu
Silvia Ciobanu

- Ÿ Cultura informațională: concepte, conținut
- Ÿ Informația în societatea deschisă: forme de existență și acces
- Ÿ Libertatea intelectuală și accesul la informație
- Ÿ Știința informării și biblioteconomia: domenii de studiu
- Ÿ Biblioteci și organe info-documentare din Republica Moldova și de peste hotare
- Ÿ Biblioteca Științifică a US "Alecu Russo": infrastructură/facilități în asigurarea procesului educațional USB

Concepte cheie

Cultura informațională	Biblioteca
Societatea Informațională	Știința informării
Informație	Comunicare
Acces la informație	Documentare
Utilizator	Biblioteconomie
Formare documentară	Bibliologie
Explozie informațională	Sistem de informare
Criză informațională	Sistemul național de biblioteci
Bariere informaționale	IFLA
Libertatea intelectuală	Biblioteca virtuală

Bibliotecile și serviciile informaționale trebuie să fie capabile să promoveze cultura informațională și să ofere susținere și instruire pentru o utilizare mai eficientă a resurselor informaționale, inclusiv a tehnologiilor de informare și comunicare.

(Manifestul de la Alexandria Privind Bibliotecile și Societatea Informațională în curs de dezvoltare)

Bibliotecarul contribuie la formarea informațională a beneficiarului, încurajându-l și sprijinindu-l în procesul de instruire continuă

(Codul Etic al Bibliotecarului din RM)

Dacă informația este constitutivă materiei și spiritului, atunci universul din care facem parte este informațional

(Ion Stoica)

1.1. Cultura informațională: concepte, conținut

Societatea Informațională și a Cunoașterii impune un nou domeniu de cercetare, conceptul de **cultură informațională**. Prin cultură informațională se înțelege un ansamblu de cunoștințe teoretice și competențe ce permit identificarea unei nevoi informaționale urmată de localizarea, evaluarea și utilizarea informației găsite, într-un demers de rezolvare a unei probleme, de găsire a unui răspuns și comunicarea informației reținute și prelucrate (29). Conform definiției dată de ALA (Asociația Bibliotecilor Americane): „Pentru a avea o cultură informațională o persoană trebuie să conștientizeze necesitatea informației, să poată localiza, evalua și utiliza eficient informația”. Cultura informației, un produs al Societății informaționale, fiind considerată o cultură a informatizării, a deprinderii de operare cu noile tehnologii informaționale și de comunicare este cheia pentru educația permanentă și are o mare importanță strategică în curriculum-ul din învățământul superior, îmbunătățind mediul predării și învățării. S-a spus chiar că “este abilitatea de a supraviețui în secolul al XXI-lea” (19).

Necesitatea formării culturii informaționale este determinată de:

- ✓ diversificarea tehnologiilor informaționale;
- ✓ rapiditatea modificării instrumentelor de căutare
- ✓ pluritatea modalităților de acces.

Utilizatorii sînt obligați să facă față unei producții de informații în continuă creștere. Căutările pe Internet, filtrarea informației utile cer abilități specifice. Cultura informațională și cultura tehnologică au devenit indispensabile. Bibliotecile universitare joacă un rol de bază în formarea culturii informaționale a utilizatorilor săi. Ele trebuie să ajute utilizatorii la:

- ✓ cunoașterea ofertei bibliotecii universitare
- ✓ cunoașterea instrumentelor de informare
- ✓ formarea deprinderilor legate de accesul la informații

Bibliotecile universitare de peste hotare sînt bine integrate în Universități, dețin/elaborează programe variate de formare a studenților, cursuri de instruire etc. Tipologia activităților de formare/educare identificate în diferite biblioteci cuprinde:

- inițierea cu privire la bibliotecă și serviciile sale
- inițiere în căutarea documentară
- inițierea în tehnicile de cercetare documentară, formarea deprinderilor legate de accesul la informații
- însușirea tehnicii de reperare a documentelor, utilizarea cataloagelor de bibliotecă, inițierea în folosirea lucrărilor de referință

În urma unei analize complexe a literaturii de specialitate, SCONUL (Standing Conference of National and University Libraries / Conferința Permanentă a Bibliotecilor Naționale și Universitare din Marea Britanie) a identificat și propus un set de 7 abilități principale de informare, necesare pentru formarea unor persoane competente în ceea ce privește cultura informației. Aceste abilități pornesc de la

elemente de bază din domeniul biblioteconomiei și tehnologiei informației.

1. Abilitatea de a recunoaște nevoia de informare.
2. Abilitatea de a distinge modalități în care "lipsa" de informare poate fi abordată:
  - 3 cunoașterea tipurilor corespunzătoare de resurse, atât tipărite, cât și non-tipărite;
  - 3 selecția resurselor cele mai adecvate;
  - 3 abilitatea de a înțelege aspecte care afectează accesibilitatea surselor.
3. Abilitatea de a construi strategii pentru a localiza informația:
  - 3 pentru a dezvolta o metodă sistematică adecvată nevoii;
  - 3 pentru a înțelege principiile construirii și generării bazelor de date.
4. Abilitatea de a localiza și accesa informația:
  - 3 pentru a dezvolta tehnici de căutare corespunzătoare;
  - 3 pentru a utiliza tehnologiile informației și comunicării, inclusiv rețele universitare internaționale;
  - 3 pentru a utiliza servicii de indexare și rezumare adecvate, indexuri și baze de date de citări;
  - 3 pentru a utiliza metode de informare curentă.
5. Abilitatea de a compara și evalua informația obținută din diferite surse:
  - 3 înțelegere a aspectelor ce țin de autoritate;
  - 3 înțelegere a procesului de recenzare în editarea științifică;
  - 3 extragere adecvată a informației care corespunde nevoii de informare.
6. Abilitatea de a organiza, aplica și comunica informația altor persoane în modalități corespunzătoare situației:
  - 3 să se citeze referințele bibliografice în proiecte, teze etc.;
  - 3 să se construiască un sistem bibliografic personal;
  - 3 să se comunice efectiv utilizând mijlocul adecvat;
  - 3 să se înțeleagă aspecte legate de copy-right și plagiat.
7. Abilitatea de a sintetiza și construi pe baza informației existente, contribuind la crearea de cunoaștere nouă.

Educația pentru cultura informației este o responsabilitate a tuturor bibliotecilor. Este necesară însă abordarea strategică a acesteia și, de asemenea, colaborarea între specialiștii din structurile infodocumentare și experții din zona învățământului, a tehnologiei și a altor discipline, pentru dezvoltarea unor programe care să favorizeze cultura informației. Ea trebuie văzută ca un proces continuu care necesită interacțiunea tuturor părților implicate.

4 Biblioteca Științifică a US „Aleccu Russo” deține o politică evidentă privind educarea/instruirea informațională a utilizatorilor săi. Programul pentru formarea utilizatorilor în BȘU include următoarele forme și metode:

- ✓ Realizarea programului *Noul client al Bibliotecii* (lecția de orientare în spațiile BȘU, consultații, ture ghidate etc.);
- ✓ Zilele Bibliotecii la Facultății;
- ✓ Zilele Serviciului
- ✓ Zilele Informării
- ✓ E-Informare (buletine *Intrări recente*, buletine cu genericul *Donație*)

- ✓ Programul **În ajutorul Licențiatului** (sprijin în elaborarea și prezentarea referințelor bibliografice; suport pentru selectarea bibliografiei pentru tezele de licență, de an, de master);
- ✓ Materiale promoționale oferite clienților (Ghidul licențiatului, Ghidul Bibliotecii, ghiduri ale serviciilor);
- ✓ Asistență și consultanță permanentă (sprijin în utilizarea bazelor de date ale BȘU, OPAC, Internet);
- ✓ Resurse de informare Internet generale și pe domenii (Pedagogie, Psihologie, Economie, Drept, Filologie etc.)
- ✓ Cursul universitar „Bazele Culturii Informaționale” în volum de 30 ore (16 ore pentru anul I și 14 pentru an. III-IV);
Mijloace de formare:
- ✓ Instrumente secundare - ghiduri analitice, buletine de informare, foi volante, buclețe, pliante, abstracte, sinteze pe profiluri (de orientare în spațiile informaționale, servicii/produse bibliotecare și actualizate periodic).
- ✓ Panouri de afișare/orientare
- ✓ Teleinformații
- ✓ Pagina Web a Bibliotecii
- ✓ Lectoratul

1.2. Informația în societatea deschisă: forme de existență și acces

Trăim o perioadă de mari îndrăzneli, de mari victorii ale genului uman. Nimeni nu mai este nedumerit în fața unor așa titluri ca: „Omul și planeta”, „Omul și cosmosul”, „Omul și informația”. Relația „societate-informație” este indisolubilă. Schimbul de informații reprezintă o categorie esențială în existența societății. Cea ce a fost diferit de la o etapă la alta a fost conținutul și intensitatea transferului de informații. Pe măsură ce informația s-a diversificat și mesajele au devenit mai complicate, mai determinate, mai numeroase în procesul de transfer s-au produs specializări, au intervenit forme noi de organizare și memorizare. În lumea contemporană, odată cu creșterea rolului științei în dezvoltarea societății, câmpul informației științifice s-a extins, ocupând un loc vast în sfera comunicării.

Mișcarea informațiilor în societate poate fi controlată și organizată, ajungându-se la ora actuală la rețele mari, la structuri informaționale. Stadiile societății sînt stadii ale procesului de informație. Savanții demonstrează că progresul societății este strîns legat de procesul informațional.

În *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, articolul 19, se indică că „Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; ceea ce implică dreptul de a nu fi intimidat pentru opiniile sale și acela de a căuta, de a primi și de a răspîndi, fără considerații de frontieră, informații și idei prin orice mijloc de exprimare”. În contextul epocii contemporane abilitățile și modalitățile cele mai eficiente de a fi informat reprezintă un deziderat cu valoare socială prioritară. Problemele care

vizează informația devin tot mai pregnant momente de referință în diverse rapoarte politice, economice, culturale ce tratează problemele globale ale umanității.

În conformitate cu *Declarația de intenții* semnată la Liublana în 2002, Decretul Președintelui Republicii Moldova *Privind edificarea societății informaționale în Republica Moldova*, Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Despre aprobarea *Politicii de edificare a societății informaționale în Republica Moldova din 2004*, Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea edificării societății informaționale, bazată pe principiile consfințite în Statutul ONU, în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în Carta edificării societății informaționale globale de la Okinawa în 2000, orientată spre interesele cetățenilor întregii societăți. Edificarea societății informaționale „una din prioritățile naționale” (4) se bazează pe implementarea largă a tehnologiilor informaționale și de comunicații. Trecerea la societatea informațională constituie „unul din obiectivele strategice pentru următorii ani precum și una din etapele de tranziție pentru integrarea țării în Uniunea Europeană” (5). Acestea au servit drept bază conceptuală pentru elaborarea și aprobarea prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova a *Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale – „Moldova Electronică” și planului de acțiuni*. Prin transpunerea în viață a Strategiei, RM va realiza „*dreptul la comunicare și informare ca drept fundamental al cetățeanului, va asigura accesul universal la informații și cunoștințe tuturor categoriilor sociale*”. (6).

Societatea informațională este o formă nouă a civilizației umane în care accesul egal și universal la informație în corelație cu o infrastructură informațională și de comunicare dezvoltată contribuie la o dezvoltare social-economică durabilă. În societatea informațională cunoștințele sînt recunoscute ca un factor esențial al dezvoltării. Societatea informațională este caracterizată prin sporirea rolului informației și cunoașterii, crearea unui spațiu informațional global capabil să asigure comunicarea informațională eficientă dintre membrii societății, accesul lor la resursele informaționale mondiale. Contribuția și rolul bibliotecii în edificarea societății informaționale sînt indispensabile în următoarele arii:

- Ÿ infrastructura informațională
- Ÿ accesul la informații
- Ÿ capacitatea de edificare
- Ÿ identitatea și diversitatea culturală
- Ÿ diversitatea lingvistică și conținutul local.

Informația devine resursă publică de dezvoltare, gradul de utilizare a ei este comparabil cu cele ale utilizării resurselor tradiționale: energie, materie primă etc.

Orice realizare nouă își are rădăcina în realizările anterioare, orice specialist pentru a se ridica pe o treaptă superioară se sprijină pe munca predecesorilor.

I. Newton spunea „dacă am văzut ceva mai departe decît alții, e din cauza că am stat pe umerii unor giganți”. Comunicarea științifică a evoluat în funcție de necesitatea materială a oamenilor de a acumula cunoștințe. În procesul acesta au fost parcurse mai multe etape succesive:

1. **Prima revoluție informațională** - înseamnă din punct de vedere istoric crearea limbajului articulat care a permis realizarea comunicării prin schimbul direct de informații dintre oameni.

2. **A doua revoluție informațională** – este marcată prin apariția scrisului și a permis posibilitatea de transfer informațional de la o generație la alta. Ca suport al scrisului s-au folosit diverse materiale: roci, argilă, fildeș, papirus, pergamentul, lemnul și hîrtia (China, 105). Scrisul a apărut simultan în mai multe părți ale lumii. Cea mai veche formă de scris este pictografia. Ea constă nu în desenul literelor ci în desenul obiectelor. Fiecare imagine reprezenta un cuvînt. (Exemplu: o broască, o pasăre, un șobolan și o săgeată). Scrisul pictografic a evoluat spre scrisul ideografic. Locul desenelor a fost preluat de ideograme ce se bazau pe judecăți. (exemplu: apa era reprezentată printr-o linie ondulată).

3. **A treia revoluție informațională** – a fost marcată de realizarea tiparului cu litere mobile din metal de J. Gutenberg. Prima carte tipărită de Gutenberg a fost Biblia (1450-1456). Toate cărțile tipărite între 1455 și 1500 se numesc **incunabule** (scutec de copil și leagăn).

4. **A patra revoluție informațională** - este marcată prin creșterea fără precedent a fluxului de informație științifică determinată de amplificarea și diversificarea surselor și mijloacelor de comunicare în masă. Analiza relației nou create între informația științifică și savantul, cercetătorul lumii contemporane, chemat să o amplifice, conferă cu adevărat „științei informării” un rol determinant în progresul unei societăți. Cu vre-o cîteva decenii în urmă majoritatea științelor erau separate prin granițe precise. Informarea specialistului se realiza cu mult mai ușor. Dezlănțuirea revoluției științifice și tehnice a schimbat situația. Și-au făcut apariția așa termeni ca: **explozie informațională, criză informațională, bariere informaționale**.

Explozia informațională ține de dezvoltarea rapidă a ritmului de creștere a volumului de informații științifice, tehnice și economice. Despre „inundarea cu lucrări de literatură științifică” au vorbit și istoricii antici. Dar dacă pînă la începutul secolului 20 publicațiile vedeau lumina zilei cu viteza cu care picură apa dintr-un robinet, pentru situația contemporană comparația cu Niagara nu este prea exagerată. Explozia informațională poate fi ilustrată și prin alte exemple: un savant contemporan trebuie să muncească 500 ani cîte 24 de ore din cele 24 pentru a citi publicațiile dintr-un singur an.

Apare întrebarea firească: ce factori au determinat o asemenea „explozie informațională”. Activitatea de cercetare științifică devine componentă a economiei naționale. Din totalitatea oamenilor de știință, care au existat pînă în prezent generației contemporane îi aparțin 90 - 95%. Este necesar să relevăm faptul că se publică mai mult decît este necesar. Una din cauzele acestui „exces de informare” este tradiția învechită de a considera numărul de lucrări publicate drept indice formal al nivelului de calificare științifică.

Criza informațională – termen care indică dificultățile situației actuale cînd pe de o parte există o cantitate prea mare (parțial inutilă de informații), iar pe de altă parte carența de informații pertinente, altfel zis, este vorba de a găsi o cantitate

insuficientă de informații la o temă anumită în condițiile unui volum imens de informații.

Procesul de comunicare a informațiilor este tratat ca un schimb de cunoștințe de la emițător la unul sau mai mulți receptori prin intermediul diferitelor canale. Fiecare ciclu urmează trei etape succesive:

- C generarea informațiilor,
- C fixarea,
- C transmiterea și recepționarea informațiilor.

Informațiile transmise sînt antrenate în conexiunile inverse care și contribuie la generarea unor informații noi. Între beneficiari și generatorii de informații există o separare în spațiu, timp și limbă, care și constituie barierele informaționale. Ele au un caracter foarte variat și se grupează în trei mari categorii: geografic, lingvistic, profesional.

Barierile de limbă: de la sfîrșitul secolului al VII-lea î.e.n. pînă în sec. V-VI limbajul științei era lb.greacă. Cu sec. I al erei noastre acest rol începe să fie realizat și de lb. latină, care cu timpul eliminează greaca, constituind unicul limbaj al științei pînă în sec. XVII. Pentru secolul XX este caracteristică creșterea numărului de limbă în care se scriu și se publică lucrările științifice. Există cel puțin trei soluții care ar putea rezolva problema dată:

- C folosirea ca limbaj a uneia din limbile moderne; (limba engleză – limbă a calculatorului)
- C folosirea ca limbaj al științei a unei limbi artificiale;
- C traducerea automată pe baza unui limbaj intermediar.

Barierile profesionale includ pe cele datorate specializării terminologiei în cadrul ramurilor.

1.3. Libertatea intelectuală și accesul la informație

Libertatea intelectuală este dreptul oricărui individ de a căuta și obține informații, reflectînd toate punctele de vedere fără restricții. Presupune oferirea accesului liber la toate expresiile ideilor prin intermediul cărora orice aspect al vreunei chestiuni, cauze sau mișcări poate fi explorat.

Fluxurile de informație, intensitatea lor, determină nivelul unei societăți, capacitatea ei de reînnoire. Cît privește conceptul de democrație am putea afirma că ea este profund informațională. Democrația se bazează pe participare, iar participarea, la rîndul ei, se bazează pe comunicare și cunoaștere. O societate modernă este fals democratică, dacă nu lucrează pentru cea mai largă punere în relație, dacă nu construiește și ni dezvoltă structurile informației. Libertatea accesului la informații, indiferent de mediu și frontiere, este responsabilitatea primordială a bibliotecilor și profesioniștilor în informație. Dreptul fundamental al oamenilor de a avea acces și de a exprima prin informație, fără restricție a fost proclamat de IFLA (*Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecare*), fondată în anul 1927. Membrii săi din întreaga lume sprijină, apără și promovează libertatea intelectuală, așa cum este exprimată în Declarația Universală a ONU despre drepturile omului.

Libertatea intelectuală însumează bogăția de cunoștințe umane, opiniile, gândirea creativă și activitatea intelectuală. IFLA afirmă că respectarea libertății intelectuale este o responsabilitate de bază a bibliotecilor și a domeniului informațiilor în întreaga lume, exprimată prin coduri deontologice și demonstrată prin practică.

Legislația națională privind accesul la informație cuprinde:

C Constituția Republicii Moldova, (adoptată la 29.07.1994, Monitorul oficial al RM, nr 1 din 12.08.1994, cu modificările ulterioare)

C Tratatul și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte,

C *Legea privind accesul la informație* (nr 982-XIV, adoptată la 11.05.2000, MO ,nr.88-90/664 din 28.07.2000)

C Legea cu privire la biblioteci (nr.286-XIII din 16.11.1994, MO, nr.2/15 din 12.01.1995, modificată ulterior)

C Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe (nr.203-XIII din 23.11.1994 cu amendamentele ulterioare)

C Codul etic al bibliotecarului din RM (Magazin bibliologic, 2000, nr.2, p.33-34)
Documente oficiale din Moldova, acte internaționale referitor la dreptul de a accesa informație sînt publicate și în cartea *Dreptul tău: accesul la informație*. – Ch.: Universul, 2002. - 358 p.

C Legislația internațională privind accesul la informație și libertatea intelectuală cuprinde:

C Declarația universală a Drepturilor Omului (adoptată și proclamată de Adunarea generală a ONU, 10.12.1948, New York. RM a aderat la Declarație în anul 1990, articolul 18, 19)

C Declarația de la Glasgow privind Bibliotecile, Serviciile de Informare și Libertatea Intelectuală (IFLA/FAIFE, Aprobata de către Comitetul Director IFLA în 27 martie 2002, la Haga, Olanda)

C Manifestul IFLA pentru INTERNET, adoptat de Consiliul IFLA la 27 martie 2002, Haga, Olanda etc.

Întrunită la Glasgow, Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecare (IFLA) afirmă următoarele:

Y Bibliotecile și serviciile de informare trebuie să ofere accesul la informații, idei și opere ale imaginației fixate pe orice suport și ignorînd orice bariere. Ca veritabile porți către cunoaștere, gîndire și cultură, ele oferă un suport esențial în independența procesului decizional, pentru dezvoltare culturală, cercetare și formare continuă.

Y Bibliotecile și serviciile de informații oferă acces la informații, idei și creații în orice mediu și fără frontiere;

Y Bibliotecile și serviciile de informații contribuie la dezvoltarea și păstrarea libertății intelectuale și ajută la garantarea valorilor democratice și a drepturilor civile universale. Ele oferă utilizatorilor acces fără restricție la servicii și resurse relevante, opunîndu-se oricărei forme de cenzură.

Y Bibliotecile și serviciile de informații trebuie să achiziționeze, să conserve și să facă disponibilă o mare varietate de materiale care reflectă pluralitatea și diversitatea societății. Selectarea și disponibilitatea materialelor și serviciilor

bibliotecilor trebuie reglementate de criteriile profesionale și nu de opinii politice, morale și religioase.

- ✓ Bibliotecile și serviciile de informații trebuie să facă accesibile într-o măsură egală tuturor utilizatorilor materialele, facilitățile și serviciile. Nu trebuie să existe nici o discriminare pe motive de rasă, origine națională sau etnică, gen sau preferință sexuală, vîrstă, handicap, religie sau convingeri politice.
- ✓ Bibliotecile și serviciile de informare vor proteja dreptul fiecărui utilizator la confidențialitate privind informațiile solicitate sau primite și resursele consultate, împrumutate, achiziționate sau transmise.

IFLA face apel la biblioteci și la serviciile de informații de a susține și promova principiile libertății intelectuale și a oferi un acces nelimitat la informații (1).

1.4. Știința informării și biblioteconomia: domenii de studiu

Știința informării este un domeniu științific care studiază proprietățile și comportamentul informației, forțele care guvernează fluxul informației și mijloacele de prelucrare a ei pentru optimizarea accesibilității și utilizării. Cuprinde domenii precum comunicarea, editarea, biblioteconomia și informația. Conform altei definiții este „un domeniu care cercetează crearea, prelucrarea și exploatarea cunoștințelor înregistrate” (21). **Științele Informării** exprimă noțiunea generică referitoare la diferite ramuri ale informării – *biblioteconomie, bibliografie, informare documentară, arhivistică* etc.

Știința informării este una din acele interdiscipline noi care colaborează între ele, în principal discipline de psihologie, statistică, electronică, economie, drept, filosofie, politică, telecomunicații (28). Ea are ca obiect de studiu:

- ✓ proprietățile generale ale informației (natura, geneza, efectele),
- ✓ analiza proceselor de construcție, comunicare și utilizare a informației,
- ✓ conceperea produselor și sistemelor care permit construcția comunicării, stocarea și utilizarea sa.

Domeniile **Științelor Informării și Comunicării** sînt:

- ▲ Noile Tehnologii ale Informării și Comunicării (NTIC)
- ▲ Comunicarea de masă
- ▲ Comunicarea de tip publicitar
- ▲ Comunicarea organizațională

Științele Informării și Comunicării au la bază toate domeniile noi legate de conceperea și producția de multimedia; studiază fenomenele sociale și culturale legate de difuzarea și utilizarea de multimedia. Trăim într-o lume în care este esențială comunicarea la distanță prin intermediul calculatoarelor și a infrastructurilor de telecomunicații. Tot ce este legat de acest spațiu, de această lume virtuală constituie obiectul de studiu al *Noilor Tehnologii ale Informării și Comunicării (NTIC)*: comunicarea om-calculator sau calculator-calculator, noile limbaje și noile competențe de lucru și comunicare; construirea „societății informației” prin informare-documentare și cercetare electronică.

Un aspect al științei informării este *biblioteconomia*. Termenul de *biblioteconomie* este o preluare din limba franceză a cuvîntului *bibliothéconomie* care derivă din *bibliothèque*. Francezii au împrumutat cuvîntul *biblioteca* din limba greacă (*bibliothēke*-*biblion*-*carte* și *theke*-*dulap*, *cufăr*). Conform ultimului standard al Organizației Internaționale de Standardizare (ISO) „*Biblioteconomia este știința care se ocupă cu organizarea, gestionarea și legislația de bibliotecă*”(20). *Biblioteconomia sistematizează ansamblul activităților teoretice și practice privind constituirea și dezvoltarea colecțiilor, evidența, conservarea și depozitarea documentelor, catalogarea și clasificarea, servirea cititorilor în bibliotecă, managementul și marketingul bibliotecilor etc.* (14).

În lume acest termen este preferat tot mai mult noțiunii de **știința bibliotecii** (*library science*). Definiția dată **științei bibliotecii** de specialiștii americani Stella Keenan și Colin Johnston cuprinde nu numai achiziția, prelucrarea înregistrărilor, organizarea și managementul de bibliotecă, dar și organizarea și funcționarea centrelor de informare ceea ce extinde înțelesul acestei noțiuni „dincolo de bibliotecă”.

Bibliologia este o știință socială complexă despre carte și domeniile ei, care studiază în plan istoric, contemporan și prognostic procesele de producere, difuzare și folosire în societate a operelor scrisului și tiparului.

Bibliologia știința tehnicilor de producție și difuzare a cărții (timp de un secol considerată mamă a biblioteconomiei, bibliografiei și bibliofiliei).

Bibliografia este o disciplină științifică, obiectul căreia este descrierea documentelor, informarea și documentarea privind masivele și torențele de literatură.

Bibliotehnica se ocupă cu studiul tehnicilor de producere a cărții și altor tipărituri.

Bibliopolistica este disciplina care studiază organizarea, metodele, managementul comerțului cu cărți.

Bibliofilia este un domeniu al bibliologiei care se ocupă cu aspectele teoretice și practice privind colecționarea cărților rare și prețioase.

Grafica de carte este obiect de cercetare al studiului artelor dar și al bibliologiei. La noi în Moldova în ultimii ani sensul termenului de bibliologie s-a lărgit. Bibliologia este o știință, o disciplină didactică, un domeniu de activitate practică privind cartea, biblioteca, bibliografia, editura.

Biblioteca a fost definită în cele mai diverse moduri, atribuindu-i-se sintagme riguroase, științifice, metaforice. De la inițialul *dulap de cărți* biblioteca și-a înscris pe frontispiciul său din antichitate „leac pentru suflet” (biblioteca din Teba) trece prin „labirintul” lui Umberto Eco, ajungînd pentru Emerson „cabinet magic populat de spirite vrăjite”, devenind Paradis pentru G. Borges, „Templu al spiritului uman” pentru Paul Cristian. Pentru prima dată termenul *biblioteca* a fost folosit în sec.III î.e.n. pentru denumirea *Bibliotecii din Alexandria*. Alte biblioteci ale antichității sînt bibliotecile din Ninive, Pergam, Atena, Efes, biblioteca Palatina, Ulpiana etc.

Biblioteca este o colecție organizată, publică sau particulară, de lucrări sau instituție care achiziționează, conservă și organizează astfel de colecții pentru satisfacerea cerințelor utilizatorilor privind lectura, informarea, instruirea și

recreerea. Bibliotecile există pentru a asigura acces la informații idei, cunoștințe. Biblioteca de azi este o combinație între „biblioteca reală” care oferă acces liber la documente și „biblioteca virtuală” formată din baze de date on-line sau din CD-Rom-uri și discuri optice digitale (21). Bibliotecile universitare oferă servicii profesorilor și studenților acestor instituții și joacă un rol important în procesul instructiv-formativ și de cercetare științifică realizând o dublă misiune:

³ asigurarea informațională și documentară a proceselor educațional și științific și asigurarea accesului la informație (internă și externă) utilizând tehnologiile informaționale moderne;

³ formarea culturii informaționale a beneficiarilor.

Funcțiile informațională, educațională, comunicativă, biblioteconomică, patrimonială, hedonică ale unei biblioteci universitare sînt realizate prin activitățile:

- Ÿ completarea și organizarea colecțiilor de documente în conformitate cu programele de studiu și tematica investigațiilor științifice;
- Ÿ prelucrarea documentelor în scopul constituirii și actualizării aparatului informativ al bibliotecii;
- Ÿ informarea beneficiarilor prin generarea și achiziționarea bazelor de date, elaborarea de cataloage, bibliografii, buletine de informare, în conformitate cu cerințele proceselor instructiv-educativ și științific în instituție;
- Ÿ instruirea informațională a beneficiarilor în scopul formării culturii informaționale a acestora;
- Ÿ efectuează activități de cercetare științifică, asistență metodologică, contribuie la implementarea tehnologiilor și experiențelor avansate etc.

Astăzi, cînd tehnicile informaționale se instalează tot mai confortabil în teritoriile destinate cărții bibliotecile par a fi amenințate. Dar nu este așa. Dimpotrivă bibliotecile vor dura, adoptînd noi tehnologii, umanizînd era digitală. Rețelele electronice, mijloacele și produsele multimedia, arhivarea și gestiunea electronică a documentelor, toate aceste noi tehnologii de stocare și transmitere a informației deschid perspective noi în activitatea bibliotecilor. În ultimii ani bibliotecile oferă servicii bazate pe Tehnologii Informaționale și de Comunicare, creează resurse și conținuturi, digitizează publicații, creează rețele, partajează resurse etc. Bibliotecile au experiență în instruirea informațională a utilizatorilor, fiind medii și centre dotate cu importante resurse educaționale. Semnificația bibliotecii va crește ca loc unde informația va fi organizată în corespundere cu necesitățile utilizatorilor, ca portal către informație și comunicare electronică, ca parte a societății bazată pe cunoaștere și instruirea pe tot parcursul vieții.

1.5. Biblioteci și organe info-documentare din Republica Moldova și de peste hotare

În contextul dezvoltării sistemului informațional mondial, în care explozia informațională pe de o parte și criza informațională pe de altă parte, au transformat societatea bazată pe valori materiale în societate informațională, informația, în cele

mai diverse forme de prezentare și difuzare (cărți, articole, studii, documente electronice, mass-media), face parte din ambianța cotidiană a omului contemporan. Crearea unor sisteme eficiente de informare nu se poate realiza fără cooperarea, colaborarea și interconectarea acestora la scara națională și mondială.

Societatea informațională presupune existența a cel puțin două elemente cu care trebuie să opereze un profesionist: *calculatorul*, transformat într-un mijloc de lucru pentru fiecare individ; *utilizarea informației ca obiect al muncii*. La aceste două elemente trebuie adăugat încă unul fundamental, și anume *rețelele de comunicații* care permit transferul informației oriunde este necesar. Utilizarea serviciilor moderne oferite de sistemele automatizate de informare și documentare a devenit tot atât de familiară oricărui individ, ca și utilizarea radioului sau televiziunii. În activitatea de informare și documentare pot fi considerate caracteristice *două tipuri de sisteme de informare* (SI):

1. *SI care asigură informarea și documentarea pe baza prelucrării documentelor tipărite sau documentelor electronice (documente digitale):*

Ÿ asigură prelucrarea bibliografică a producției de tipărituri și coordonează metodologic activitatea biblioteconomică;

Ÿ asigură informarea și documentarea pe domenii de cunoștințe (domeniul tehnic, economic, legislativ, social);

Ÿ asigură informarea și documentarea pe un anumit subiect de interes public pe baza prelucrării informațiilor rezultate din documentele oficiale (legi, normative, reglementări, hotărâri ale administrației centrale și locale).

2. *SI care asigură informarea și documentarea la nivelul unei instituții pe baza prelucrării informației obținute prin diverse canale de comunicare și mijloace de informare*. Aceste sisteme implementate au ca obiectiv principal furnizarea de informații care răspunde necesităților de informare a instituției date.

Instituțiile de informare și documentare privite ca sisteme informaționale, în principiu îndeplinesc următoarele funcții:

③ identificarea surselor primare de informare de interes (documente primare), achiziționarea, gestiunea și conservarea lor;

③ prelucrarea surselor primare în sensul identificității neambigue a fiecărui document prin autor, titlu, ediție, editură, an de apariție, colecție, număr standard internațional etc., - elemente ce reprezintă descrierea bibliografică.

③ colectarea informațiilor asupra surselor primare existente în alte sisteme și regăsirea acestor informații după anumite criterii;

③ valorificarea informațiilor prin produsele și serviciile de informare oferite beneficiarilor;

③ asigurarea accesului la documentele primare.

În prezent în domeniul informării și documentării funcționează *sisteme naționale, sisteme regionale și sisteme mondiale*. Modulele de bază în constituirea tuturor acestor sisteme sunt reprezentate de instituții specializate în informare și documentare. Dezvoltarea rețelelor de telecomunicație, concomitent cu informatizarea societății în ansamblu permit interconectarea sistemelor răspândite pe arii geografice întinse.

Nivelul de automatizare al oricărui sistem local, național, regional sau mondial depinde de stadiul informațional al activităților informaționale desfășurate de sistemele informaționale și documentare care participă la constituirea acestora, precum și de posibilitățile tehnice de interconectare.

Din aceste tendințe rezultă că un sistem informațional nu poate funcționa în mod izolat, ci interconectat, după anumite reguli, astfel încât să răspundă scopului pentru care a fost creat și să poată utiliza cu maximă eficiență sursele de informare în condițiile mijloacelor tehnice și resurselor umane de care dispune.

Affându-ne într-o societate informațională conștientizăm faptul că instrumentele de informare își au originea în biblioteci (cataloge, bibliografii elaborate de bibliotecari), care îndeplinesc rolul de memorie socială a omenirii. Dezvoltarea tehnologiilor informaționale dictează necesitatea unui sistem integrat de bibliotecă care dispune de o bază de date centrală, gestionată cu un software adecvat, prin intermediul căruia se asigură toate funcțiile specifice de bibliotecă.

Principalele funcții asigurate prin soft sunt :

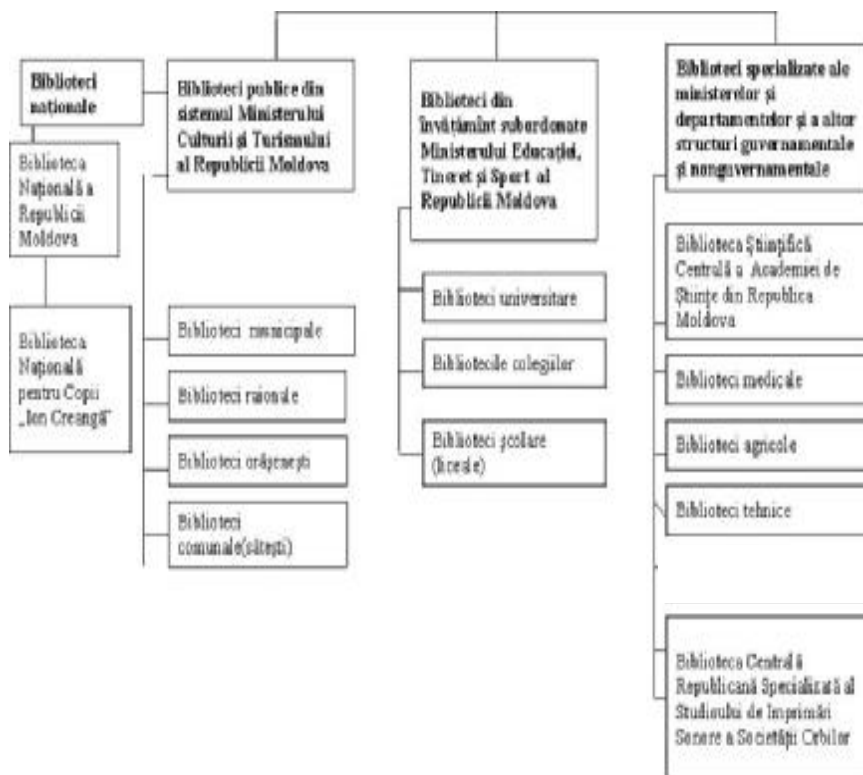
- Ÿ achiziția documentelor, atât pe suport tradițional (hârtie) cât și pe alte tipuri de suporturi (CD-ROM-uri, microfise și microfilme, discuri optice);
- Ÿ prelucrarea documentelor: catalogare, clasificare, indexare și organizarea fondurilor informaționale;
- Ÿ servirea informațională a beneficiarilor care implică:
  - Ÿ împrumutul documentelor către public
  - Ÿ împrumutul național și internațional între instituții
  - Ÿ accesul publicului la baze de date
  - Ÿ transfer de informații către alte sisteme
  - Ÿ controlul seriialelor

Un sistem informațional nu poate funcționa în mod izolat. El este interconectat, după anumite reguli, astfel încât să răspundă scopului pentru care a fost creat și să poată utiliza cu maximă eficiență sursele de informare în condițiile mijloacelor tehnice și resurselor umane de care dispune.

Sistemul național de biblioteci este un ansamblu de rețele de biblioteci și centre biblioteconomice organizate după principiul teritorial și de ramură, fondate și întreținute de stat, menite să satisfacă interesele și cerințele de informare, instruire și culturalizare ale societății și subordonate unui organ comun de coordonare. Sistemul național de biblioteci cuprinde :

1. Biblioteca Națională a RM
2. Bibliotecile specializate ale ministerelor, departamentelor și altor structuri guvernamentale
3. Rețeaua bibliotecilor din învățământ subordonate Ministerului Educației și Tineretului.
4. Rețeaua bibliotecilor publice din sistemul Ministerului Culturii

Potrivit Legii RM cu privire la biblioteci, Biblioteca este o colecție organizată, publică sau particulară, de publicații și nonpublicații sau o instituție de informare, cultură și învățământ, care achiziționează, conservă și organizează astfel de colecții pentru satisfacerea cerințelor beneficiarilor privind lectura și informarea.

Biblioteca Națională a RM (<http://www.bnrm.md>). se consideră succesoare a primei biblioteci publice din Chișinău care s-a înființat în anul 1832.

BNRM este păstrătoarea unui valoros fond de documente volumul căruia constituie 2,5 mln. unități materiale. Colecțiile Bibliotecii cuprind diferiți purtători de informații: tradiționale (monografiile, seriale) și netradiționale (discuri, benzi magnetice, microfilme, hărți, documente electronice etc.). Biblioteca deține câteva colecții importante, care cuprind documente cu valoare bibliofilă: Cartea veche și rară, Moldavistica, Audiovideoteca, Colecție de artă și hărți, Literaturile lumii ș.a. Colecția de carte veche și rară conține peste 21 mii de documente

Colecția Moldavistica constituie circa 15 mii de documente

Biblioteca de referință reprezintă cea mai valoroasă colecție de enciclopedii, dicționare, bibliografii, reviste de referate, cataloage, cărți de adrese, îndrumare, ghiduri, legi, acte normative, comunicate oficiale, anuare statistice în diferite limbi ale lumii (circa 60 mii de volume).

Audiovideoteca posedă o colecție unică, cea mai bogată din Republică, care conține un număr reprezentativ de înregistrări sonore (26 mii), documente de muzică tipărită (66 mii), cărți și publicații periodice din domeniul muzicii. Colecția include

toate genurile de muzică clasică și modernă. Aici sunt prezentate creații muzicale din diferite timpuri și ale diferitor popoare. Colecția de arte inserează 193 mii de documente, inclusiv albume, reproduceri de artă, afișe, cărți poștale, stampe, fotografii etc. Extrem de variată este colecția de albume de artă, însumând lucrări din toate domeniile artelor. Printre rarități sunt: albume din seria "Classici dell'arte Rizzoli", cărți poștale unice, seria de enciclopedii și dicționare de artă.

Colecția Literaturile Lumii conține aproximativ 60 mii de documente. Destinația colecției: asigurarea informațională și documentară a cercetărilor în domeniul literaturii universale. Colecția cuprinde documente despre literatura universală în general, documente despre evoluția literaturilor și limbilor din țările lumii.

Colecția ONU. În 2000 Bibliotecii Naționale i s-a conferit statutul de *bibliotecă – depozitar al materialelor Organizației Națiunilor Unite în Republica Moldova*. În prezent colecția ONU conține circa 2000 de documente, în limbile engleză și franceză.

Colecția de publicații seriale este una dintre cele mai voluminoase din Bibliotecă - 611 mii vol., include reviste (5 mii de titluri), ziare (2,5 mii de titluri), serii de rapoarte și alte lucrări ale instituțiilor științifice etc.

Biblioteca Națională a RM este organizată și funcționează în subordinea Ministerului Culturii și Turismului. Îndeplinește următoarele atribuții:

- ✓ colecționează, deține și pune la dispoziția utilizatorilor o colecție cât mai completă de ediții naționale, publicații străine valoroase, manuscrise, materiale audio-vizuale și multimedia;
- ✓ colecționează, conservă și pune în valoare colecția "Moldovica", constituită din publicații apărute în țară și în străinătate cu referință la RM, inclusiv lucrări ale autorilor autohtoni apărute în străinătate;
- ✓ monitorizează rezerva națională de publicații;
- ✓ elaborează cataloage naționale colective;
- ✓ corelează activitatea bibliotecilor publice, asigurându-le asistența de specialitate;
- ✓ întocmește bibliografii fundamentale în diferite domenii;
- ✓ participă la elaborarea "Bibliografiei Naționale a Moldovei", realizând compartimentul "Exteriorica";
- ✓ exercită funcția de Centru depozitarium al publicațiilor ONU și UNESCO în RM

Biblioteca Națională pentru Copii "Ion Creangă" <http://www.bncreanga.md> este principala bibliotecă pentru copii din Republica Moldova, care conservă și valorifică repertoriul național de publicații pentru copii și adolescenți, exercită funcția de centru național de informare și documentare în domeniul literaturii pentru copii, contribuie la educarea și formarea tinerei generații prin oferirea accesului la patrimoniul cultural național și universal, la surse și tehnologii informaționale moderne, la servicii, programe și activități informativ-culturale, asigură coordonarea și cooperarea activității bibliotecilor ce servesc copii la nivel național și internațional.

Biblioteca este destinată copiilor de la vârsta preșcolară până la 16 ani, părinților acestora, cadrelor didactice, specialiștilor în domeniul cărții pentru copii, educației și dezvoltării copiilor. Biblioteca deține o colecție enciclopedică de 263 433 documente pe diferite suporturi, 45,9% din colecție sunt documente în limba de stat.

Camera Națională a Cărții din Republica Moldova www.iatp.md/cnc îndeplinește următoarele funcții: centru al bibliografiei naționale curente și retrospective; centru statistic al producției editoriale naționale; agenție națională ISBN; centru index translationum și catalogare centralizată; Arhivă Națională a Depozitului legal (este numărul stabilit de exemplare din publicațiile tipărite în republică pe care agenții producători sunt obligați să le predea Bibliotecii Naționale și altor centre biblioteconomice pentru controlul bibliografic național și evidența statistică, pentru conservare și asigurare a securității fondului tezauryizat al repertoriului național de publicații. Unitățile editoriale sunt obligate să prezinte gratuit centrelor biblioteconomice naționale exemplare cu titlu de depozit legal în conformitate cu legislația în vigoare.

Biblioteci specializate

Biblioteca Științifică Centrală a AȘM (<http://www.amlib.asm.md>) este una dintre cele mai mari biblioteci științifice din republică. A fost fondată în anul 1928. Biblioteca academică este o bibliotecă științifică cu profil universal, având misiunea de a crea condiții optime unei consultări a colecțiilor pe ramuri de specialitate în scopul asigurării unui sistem unic de asistență informațională a cercetărilor științifice fundamentale și aplicative. Fondul general al BȘC numără 1 408 239 documente. Colecții speciale: carte rară și veche; "Moldovica"; teze de doctorat; fonduri personale ș.a.

Biblioteca Republicană de Informație Tehnico-Științifică — <http://www.iatp.md/BRIT> este înființată în anul 1969 în baza unui fond de referință din cadrul Institutului de Informație Economică și Tehnico-Științifică, atribuindu-i-se titlul de **Bibliotecă Republicană**. Total – 13,5 mln. Volume. După componența colecțiilor ce le deține o bibliotecă specializată, BRTS este și bibliotecă publică care servește toate categoriile de cititori - de la copii pînă la savanți.

Biblioteca AGEPI — <http://www.agepi.md>. Biblioteca AGEPI a fost fondată în anul 1993 ca bibliotecă specializată în domeniul proprietății intelectuale. Ea oferă beneficiarilor imense posibilități de a se documenta în orice domeniu al proprietății intelectuale.

Actualmente colecția Bibliotecii AGEPI conține peste 18 mln. de documente, inclusiv Colecția Națională de brevete de invenție și mărci, buletinele oficiale de proprietate industrială ale 37 de țări și ale 4 organizații internaționale, baze de date textuale, bibliografice și de referință pe suport electronic (CD-ROM, DVD-ROM – peste 11000 de discuri), colecția de cărți și periodice în domeniul proprietății intelectuale.

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare <http://www.uasm.md/library> deține cel mai mare fond de carte agricolă din țară. Colecția bibliotecii constituie aproximativ 745 555 unități materiale. A fost înființată în 1933 concomitent cu Universitatea Agrară, în baza Facultății de Științe Agricole, transferată de la Iași la Chișinău, baza colecției formînd-o donațiile Bibliotecii Universității Mihailene din Iași (6 000 unități). În 1995 i se atribuie Statut de Bibliotecă Republicană. BRSA este Centru de Coordonare al Rețelei Bibliotecilor Agricole din Republica Moldova. În 1996 a aderat la Asociația Internațională de Infor-

mare a Specialiștilor din Domeniul Agriculturii IAALD. Din ianuarie 2000 - Biblioteca Depozitara FAO ([Food and Agriculture Organization of the United Nations](#)) în Republica Moldova. Biblioteca este membru al Rețelei Internaționale de Biblioteci Agricole [AGLINET](#) care include 55 biblioteci agricole și Centre Informaționale Internaționale din 50 de țări ale lumii, ce colaborează în vederea schimbului de documente prin intermediul împrumutului interbibliotecar. În anul 2004 BSRA devine Centrul Național AGRIS, având ca sarcină prelucrarea documentelor naționale de profil agrar și integrarea lor în baza de date globală AGRIS.

Biblioteca Universității de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu" a fost fondată în anul 1945 odată cu întemeierea Universității de Medicină. Colecția bibliotecii detine: 630 000 volume, inclusiv 556 000 publicații medicale, 71 000 ediții periodice. Biblioteca deține o colecție specială - Colecția medicului german Richard Koch, care numără aproximativ 2700 volume de medicină, biologie, filozofie etc., dintre care 150 sunt cărți rare din sec. XVI - XVIII. De serviciile bibliotecii beneficiază: studenții, cadrele didactice, doctoranzii, rezidenții, secundarii clinici, colaboratorii științifici, cursanții facultății de perfecționare, medicii practici etc.

Bibliotecile Instituțiilor de Învățământ.

Conform „*Strategiei de dezvoltare a bibliotecilor din instituțiile de învățământ (2005-2010)*”, proiect adoptat la Congresul bibliotecarilor din 25 - 26 noiembrie 2004, misiunea de a participa la procesul de instruire, formare și educare prin dezvoltarea unei baze documentare și de informații, destinate susținerii programelor de învățământ și de cercetare ale elevilor, studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale, facilitează accesul la informații prin formarea culturii informaționale a utilizatorilor.

Biblioteca universitară prezintă o anumită specificitate a obiectivelor și formei mesajului transmis utilizatorilor, ea constituindu-și un mod de comunicare propriu și o formă de implicație diferită, prin programele și proiectele sale științifice, la desăvârșirea actului educațional. În rețeaua mondială de biblioteconomie valoarea acțiunii acestei instituții este raportată în indici cantitativi semnificativi la ritmul în care pulsează viața științifică a universității însăși. Biblioteca de acest tip pretutindeni în lume este situată în eșantionul instituțional superior al modelării intelectuale a oamenilor.

În R. Moldova funcționează 27 biblioteci ale instituțiilor de învățământ superior, acestea deținând un fond de peste 6 600 000 ex. În medie, anual, bibliotecile din învățământul superior înregistrează peste 6 175 000 împrumuturi și circa 5 400 000 vizite.

Bibliotecile din instituțiile de învățământ superior primele în RM au implementat soft-ul integrat de bibliotecă TINLIB, au elaborat cataloage electronice, au creat baze de date locale, oferind acces la informație.

Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova

(<http://www.usm.md/bcu>), datează din 1946, odată cu înființarea Universității de Stat din Chișinău. Începând cu anul 1966 Biblioteca este Centrul Metodic pentru bibliotecile din învățământul superior. În 1993 Biblioteca este abilitată cu funcțiile de

Centru Biblioteconomic Departamental pentru rețeaua de biblioteci din învățământul superior, iar la 24 noiembrie 1994 i se conferă titlul de Bibliotecă Centrală a U.S.M. Biblioteca teaurizează o colecție universală de circa 1 800 000 documente în format tipărit și electronic în diverse limbi.

Biblioteca Academiei de Studii Economice din Moldova

<http://www.lib.ase.md>, <http://www.ase.md>, înființată în anul 1991, odată cu întemeierea Academiei de Studii Economice, teaurizează în prezent un fond de peste 330 mii de volume. Colecțiile de publicații – cărți, reviste, ziare, seriale, teze de doctorat etc. – cuprind o mare varietate de lucrări din țară și străinătate în domeniul științelor sociale, matematicii și în alte domenii.

Biblioteca Universității Tehnice din Moldova — <http://library.utm.md>.

Constituită în anul 1964, odată cu întemeierea Institutului Politehnic, Biblioteca UTM este principala în cadrul instituțiilor de învățământ tehnic din Moldova. Biblioteca UTM este o bibliotecă fundamentală, având biblioteci-filiale la facultăți, ce permite o organizare logică și clară a accesului la informație, o servire specializată și eficientă. Depozitele bibliotecii teaurizează 1 mln.152 mii publicații în limbile română, rusă, engleză, franceză, germană s. a. Fondurile bibliotecii cuprind o mare varietate de documente: monografiile, manuale, cursuri, tratate, enciclopedii, dicționare, standarde, documente normative, ediții speciale, ziare, reviste, anuare din toate domeniile științei și tehnicii

Biblioteca ULIM — <http://www.ulim.md> <http://www.ulim.md/library> DIB -

ULIM (Departament Informațional Biblioteconomic) a fost fondat odată cu Universitatea, în anul 1992. Fond total: 24 425 titluri documente. Funcții: modelarea, dezvoltarea și administrarea serviciilor informațional-bibliotecare în sprijinul procesului didactic, științific și educațional ULIM; facilitarea și largirea accesului la surse de informare și documentare (interne și externe) prin implementarea tehnologiilor informaționale, formarea deprinderilor de căutare, selectare, regăsire și utilizare a informației de către clienți.

Biblioteci publice

Biblioteca Municipală (Chișinău) "B. P. Hasdeu" — <http://www.hasdeu.md> .

Una dintre cele mai vechi biblioteci din Moldova și-a început activitatea la 19 octombrie 1877 cu 8 073 volume Biblioteca Municipală reprezintă cel mai mare sistem de biblioteci din țară, care include **36 de filiale**: 10 biblioteci pentru copii, 5 biblioteci pentru minorități, 2 specializate: Arte și Drept

Biblioteca are o colecție de 1 105 000 documente pe diferite suporturi.

Biblioteca Publică de Drept (Chișinău) — <http://www.pll.md>.

Biblioteca Publică de Drept prin serviciile sale informaționale civice, asigură condiții viabile și eficiente în furnizarea accesului la informația juridică, promovarea legislației, menite să faciliteze o participare activă a tuturor membrilor comunității în dezvoltarea și promovarea valorilor societății democratice. Fondul de carte al bibliotecii, circa 13 mii exemplare, reprezintă unul dintre cele mai actuale (achiziții din 2001 - prezent) și unice în Republica Moldova.

Asociația bibliotecarilor din RM (<http://www.abrm.md>). Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM) a fost constituită în anul 1991 prin

decizia Conferinței de constituire a acesteia din 14 noiembrie 1991. La 10 iunie 1992 a fost emisă Hotărârea nr. 393 a Guvernului Republicii Moldova „Cu privire la înregistrarea Statutului Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova”. ABRM este o organizație non-guvernamentală, care unește eforturile factorilor interesați pentru susținerea statutului profesional și social al bibliotecarului, promovarea și încurajarea persoanelor care se preocupă de problemele bibliologiei, informării și documentării. Obiectivele ABRM:

- § democratizarea și perfecționarea dirijării activității bibliotecilor;
- § coordonarea eforturilor bibliotecarilor și impulsivitatea potențialului lor profesional și de creație;
- § amplificarea statutului social și prestigiului profesiei de bibliotecar, aprecierea semnificației sociale a activității bibliotecarilor, apărarea drepturilor bibliotecarilor, ameliorarea condițiilor lor materiale și sociale;
- § stabilirea relațiilor între bibliotecarii din Moldova și din străinătate, asigurarea participării lor în organizațiile similare internaționale

Școala de Biblioteconomie din Moldova - Centrul de instruire profesională, inaugurată la 29 iunie 2001 cu aportul Fundației Soros, urmărește actualizarea cunoștințelor și deprinderilor profesionale ale bibliotecarilor și lucrătorilor informaționali din Republica Moldova.

Programe naționale

Consortiul eIFL Direct Moldova (Informația Electronică pentru Biblioteci) (la care participă și Biblioteca noastră) este un proiect de colaborare interbibliotecară scopul cărui este asigurarea accesului la o gamă largă de reviste electronice din întreaga lume. Consortiul eIFL Direct Moldova activează pe lângă ABRM începând cu 10 mai 2001. ABRM a formulat strategii pentru extinderea accesului la informație cetățenilor în folosul dezvoltării sociale. În acest context ABRM recunoaște importanța programului eIFL Direct și va crea în continuare condiții speciale pentru promovarea și dezvoltarea accesului la resursele în format electronic.

Consortiul eIFL Direct Moldova s-a format din 17 biblioteci naționale, academice, specializate, universitare, publice, bibliotecile organizațiilor nonguvernamentale; reprezintă o organizație benevolă, care a încheiat un Memorandum de Acord și este condusă de un Președinte și Consiliu. Prin contribuția Fundației SOROS Moldova fiecare instituție-membru al Consortiului a reușit prin intermediul unui server să pună la dispoziția utilizatorilor bazele de date eIFL Direct Moldova Publishing.

TinLIB

TinLIB (The Information Navigator for LIBraries). Este un sistem integrat de bibliotecă (ILS - Integrated Library System) utilizat pe cinci continente de mii de instituții. TinLIB s-a impus ca o soluție pentru bibliotecile din RM prin: a fost integral tradus în limba română, adaptare permanentă la cerințele utilizatorilor, respectarea tuturor standardelor tehnice și biblioteconomice din domeniu, crearea unei comunități de utilizatori, asistență tehnică și de specialitate, publicarea online a cataloagelor.

SIBIMOL, Sistemul Informațional Integrat al Bibliotecilor din Moldova. Are menirea de a integra bibliotecile informatizate din Moldova într-o rețea națională prin intermediul Internet-ului. Partea principală, integratoare a sistemului o va constitui

Catalogul Colectiv Partajat, în care vor fi reflectate colecțiile și bazele de date ale tuturor bibliotecilor din Moldova și care va fi accesibil în orice localitate : în biblioteci și în domiciliu. Orice locuitor din sat sau oraș va putea căuta prin Internet publicațiile de care are nevoie și le va putea comanda de la distanță, prin modulul automatizat de împrumut interbibliotecar. La etapa a doua de realizare a proiectului cititorul va putea comanda în bibliotecă din localitatea ori la calculatorul de la domiciliu, texte depline (full text) ale articolelor, capitolelor sau paginilor din cărți, imagini plastice, foto, înregistrări sonore, după alegerea lor la Biblioteca Virtuală a Moldovei, care va fi una din părțile componente ale sistemului. SIBIMOL va asigura, prin portalul său, accesul beneficiarilor din Moldova la cataloagele colective, la bazele de date și la resursele electronice ale țărilor lumii la Catalogul Național Colectiv Partajat și la resursele electronice ale bibliotecilor din RM, contribuind astfel la crearea unei imagini noi a republicii noastre și constituind un factor esențial în progresul tehnic, științific și socio-cultural al acesteia. Acest catalog prezintă, sub aspectele conceptual și tehnologic, un șir de idei și elemente noi pe plan internațional, fapt care situează RM și BN printre liderii mondiali la acest capitol.

Biblioteci de peste hotare

Filosofia bibliotecilor academice din SUA, Suedia, Marea Britanie conține și pornește de la recunoașterea faptului că însăși rațiunea existenței bibliotecii o constituie utilizatorii acesteia (satisfacerea nevoilor informaționale ale clienților). Bibliotecile din aceste țări, deși urmează modele biblioteconomice diferite, au un punct esențial de convergență, și acesta este filosofia bibliotecii axată pe prioritatea serviciilor. „Bibliotecile mai au menirea de a elabora programe de atragere, sprijinire și ghidare a noilor sau potențialilor beneficiari”. (*Sistemul de biblioteci în SUA. Hermina G. B. Anghelescu, Wayne State University, Detroit, Michigan.*)

Biblioteca universitară în țările occidentale este una din principalele resurse de instruire ale instituției. Misiunea este de a sprijini procesul didactic și satisfacerea nevoilor informaționale ale tuturor celor implicați în acest proces: studenți, profesori, manageri, cercetători, personal administrativ. O însușire distinctă a bibliotecilor americane și suedeze mai este și tendința de a deveni biblioteci publice, adică oferirea serviciilor indiferent de apartenența instituțională a beneficiarilor. În aceste trei țări grija față de utilizator este ridicată la rang de obligație a instituției bibliotecare. Aceasta își găsește expresie în egală măsură în spațiile destinate utilizatorilor, dar și în programele de activitate: săli de lecturi silențioase; săli de lucru în grup asupra diverselor subiecte și discipline universitare; accesibilitatea spațiilor pentru utilizatorii cu dizabilități fizice; procurarea sau adaptarea echipamentului tehnic la posibilitățile persoanelor cu handicap fizic sau mintal; soft de citire în glas a documentelor pentru nevăzători; dotarea clădirilor cu facilități pentru accesarea de către persoanele care se deplasează în cărucior;

Adrese:
România

☞ Biblioteci speciale
Biblioteca Națională a României — <http://www.bibnat.ro>

Biblioteca Academiei Romane — <http://www.bar.acad.ro>

Biblioteca Logos (biblioteca on line) —

http://www.geocities.com/biblioteca_logos

Biblioteca Româneasca (biblioteca virtuala) —

<http://www.starnets.ro/biblioteca>

☩ Biblioteci universitare

Biblioteca Centrală Universitară București — <http://www.bcup.ro>

Biblioteca Centrala Universitara "Mihai Eminescu", Iasi —

<http://www.bcu-iasi.ro>

Biblioteca Centrala Universitara "Eugen Todoran", Timisoara —

<http://www.bcut.ro>

Biblioteca Centrala Universitara "Lucian Blaga", Cluj-Napoca —

<http://bcu.ubbcluj.ro>

Biblioteca Universitatii "Politehnica", Timisoara — <http://www.library.utt.ro>

Biblioteca Universitatii Tehnice "Gheorghe Asachi", Iasi —

<http://www.library.tuiasi.ro>

Rusia

☩ Biblioteci speciale

Biblioteca Națională a Rusiei — <http://www.nlr.ru>

Biblioteca de Stat a Rusiei — <http://www.rsl.ru>

Biblioteca de Stat a Rusiei de literatură străină — <http://www.libfl.ru>

Biblioteca Publică Științifico-Tehnică de Stat a Rusiei — <http://www.gpntb.ru>

☩ Biblioteci universitare

Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Moskova „M.V. Lomonosov” —

<http://uwlib.lib.msu.ru>

Biblioteca Universității din Sankt-Petersburg — <http://www.unilib.neva.ru>

Biblioteca Universității Tehnice de Stat din Moskova „N. Bauman” —

<http://library.bmstu.ru>

Alte țări

Internet Public Library — <http://ipl.org>

Biblioteca Congresului SUA (The Library of Congress) — <http://www.loc.gov>

Biblioteca Națională, Franța — <http://www.bnf.fr>

Biblioteca Națională, Germania — <http://www.ddb.de>

Biblioteca Națională, Marea Britanie (The British Library) — <http://www.bl.uk>

Biblioteca Națională, Ucraina — <http://www.nbuv.gov.ua>

Bibliotecile lumii — <http://sunsite.berkeley.edu/Libweb>

The European Library — http://libraries.theeuropeanlibrary.org/libraries_en.xml

Bibliothèque generale et de sciences humaines (Bibliothèques en ligne) —

<http://bgsh.fltr.ucl.ac.be/outils/bibliographie.html>

Portal IFLA către situri de biblioteci naționale —

<http://www.ifla.org/II/natlibs.htm> <http://www.ifla.org/VI/2/p2/natlibs.htm>

1.6. Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți: Infrastructură/facilități în asigurarea procesului educațional USB

Misiune: Asigurarea și extinderea necesităților informaționale de studiu și cercetare a tuturor membrilor comunității universitare, facilitând accesul la resurse informaționale didactice locale și globale, dezvoltând și administrând colecții exhaustive și relevante pe diverse suporturi de comunicare, aplicând tehnologii și tehnici noi privind configurarea/modernizarea serviciilor informațional-bibliotecare, contribuind la formarea culturii informaționale a clientului Bibliotecii.

Istoric: Biblioteca Științifică a Universității de Stat Alecu Russo a fost constituită în anul 1945, odată cu înființarea Institutului Învățătoresc. Inițial ea ocupa doar 36,6 m², o sală de lectură de 6 locuri. Colecția de 101 exemplare se constituia cu precădere din cărți la biologie, geografie, filologie. În anul 1964 Biblioteca este trecută la categoria a 3-a. A început să se îmbunătățească baza materială a bibliotecii, la dispoziția cititorilor în anul 1966 erau 3 săli de lectură pentru 290 locuri, un punct de împrumut la domiciliu cu o colecție de 70 000 ex., serviciul bibliografic asigurat cu prețioase surse de referință, un aparat informativ - bibliografic bine pus la punct. Cursul de cultură a informației, pe care astăzi bibliotecarii îl promovează ca parte a cursului de Informatică Aplicată în volum de 30 de ore, își are începutul încă în acel îndepărtat 1966: Cunoștințele bibliotecar – bibliografice erau promovate pentru toți studenții din anul întâi (facultativ), învățându-i să lucreze cu cartea. În anul 1967 i se conferă titlul de Bibliotecă a muncii excelente, trecând-o la categoria a 2-a, așezând-o printre Bibliotecile Științifice (1978) după volumul și calitatea lucrărilor / serviciilor îndeplinite. Se modifică structura Bibliotecii, se extind spațiile. Până în prezent valorile principale ale Bibliotecii au rămas să fie sursele documentare / informaționale, utilizatorii, bibliotecarii. Formele și metodele de lucru - unele tradiționale, dezvoltate în continuare, perfecționate, precum sînt expozițiile, revistele bibliografice, Zilele Informației, Buletinele asupra recentelor intrări difuzate la catedre, servirea promptă și exhaustivă a cititorilor, acestea însă fiind realizate cu noile instrumente - calculatoare, cu noi tehnologii, rețele informaționale, baze de date, acces la informații globale ș.a.

1 septembrie 1986 - deschiderea noului edificiu “Casa Albă”. Amplasată pe patru nivele, cu o suprafață de circa 6 000 m², cu o înzestrare tehnică modernă, Biblioteca oferă spații și condiții comode de lucru, acces la o colecție enciclopedică, în 42 de limbi și la o bogată infrastructură informațională, servicii modernizate în realizarea misiunii sale principale de acoperire informațională și documentară a procesului de studiu și cercetare științifică universitară.

În anul 1991 i se conferă Categoria I -a. Biblioteca devenise un autentic laborator de muncă intelectuală. În anul 2002 continuă implicațiile Bibliotecii în Proiectele naționale și internaționale: Dezvoltarea colecțiilor pe diverse domenii, subsidate de Fundația SOROS - Moldova, SOROS - Moscova (Dezvoltarea colecției pe domeniul Administrație publică și politici publice”; The East and Central European Journal Donation Project “Social Research” – SUA; Megaproiect “Biblioteca Puskin) au adus

timp de 14 ani un beneficiu (cărți, abonamente la publicații periodice, hard, soft) în valoare de circa \$ 70 000. Relații de frumoasă colaborare au fost inițiate cu Asociația Pro Basarabia și Bucovina, Filala Costachi Negri din Galați. *Integrarea Bibliotecii în spațiul informațional și biblioteconomic național și internațional* are loc prin implicații în calitate de membri ai Consorțiilor: EBSCO, SIBIMOL, TINLIB. Biblioteca exercită funcția de Agenție Bibliografică Universitară (*Depozit legal universitar*), prin colaborare cu Secția Știință și Centrul editorial universitar în vederea extinderii bazei de date *Universitaria*, colectarea informațiilor privind publicațiile noi apărute sub egida USB, materialelor referitoare la USB, contribuțiile științifice ale profesorilor universitari, biobibliografiile cadrelor didactice etc. În 2004 au fost inițiate lucrările de retroconversie a informației ce țin de producția științifică a profesorilor universității începînd cu anul 1945. Această bază de date constituie reperul principal în vederea editării bibliografiilor (în mai multe fascicule pe Facultăți) *Știința universitară bălțeană timp de 60 de ani, a fost inițiată colecția de biobibliografii Personalități universitare bălțene, Universitari bălțeni, Scriitori universitari bălțeni, Promotori ai culturii. În acest an și-a făcut apariția primul număr al revistei Confluente bibliologice.* În cadrul concursurilor anuale organizate de către Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Biblioteca Universității bălțene mereu își regăsește numele printre bibliotecile de succes din Moldova, oamenii ei fiind menționați cu Diplome și premii prestigioase.

Colecții: Colecția Bibliotecii, de statut enciclopedic, constituie 1 017 779 exemplare în 253 622 titluri, inclusiv 144 729 de publicații periodice; 2 834 documente AV; 565 CD,DVD; 4 300 documente grafice; 41 494 documente de muzică tipărită; 1 482 manuscrise. Din ele: 47% documente științifice, 31% didactice, 20% beletristică; 22% în limba română, 66% în limba rusă și ucraineană, 12 % în limbi străine. Unui utilizator-student îi revin 97 volume /24 titluri. Anual sînt achiziționate 14-15 mii documente/ în 4-5 mii titluri, inclusiv 500 abonamente publicații periodice.

Spații: Spațiile Bibliotecii sînt deschise clienților 62 ore/săptămînă. Comunicarea documentelor și a resurselor electronice se realizează prin 19 puncte de acces public pentru clienți: 4 săli de împrumut, 12 săli de lectură și 3 biblioteci de catedră (inclusiv Filiala Bibliotecii Goethe, București; CD al ONU, Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului. Număr total de locuri/client oferite simultan - 763, Suprafața: 5 768,6 m.p., inclusiv a sălilor de lectură 2386 m.p.

Echipament tehnic: acces Internet, baze de date locale, naționale, internaționale. Rețeaua locală-cuprinde: 117 PC, conectate la Internet - 72; terminale OPAC – 45, imprimante, scanere copiatoare, televizoare (unul pentru derulare videoclip-uri - Telematții, antenă satelit / 36 programe internaționale), videocasetofoane; combine muzicale; lifturi, poșta pneumatică, fax.

Structură: Structură Bibliotecii integrează 14 servicii / centre: Centrul Managerial: Dezvoltarea colecțiilor, Catalogare, Clasificare, Organizarea și conservarea colecțiilor, Împrumut de publicații, Săli de Lectură, Literatură în Limbi Străine, CD al ONU; Mediateca, Referințe Bibliografice, Documentare-Informare Bibliografică, Activități Culturale, Informatizare, Studii și Cercetări, Cultura

Informațională și Marketing inclusiv Filiala Bibliotecii Institutului Goethe-București, Filiala Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului, Punctul de Informare al Biroului Consiliului Europei în RM.

Utilizare: Biblioteca este vizitată zilnic de circa 2 300 clienți, per - oră 270, tranzacții împrumut per zi 5200 documente, per oră - 600. Utilizatori înscriși - 12 mii. Un student împrumută în mediu anual 120 documente, efectuează în medie 12 sesiuni în baze de date, catalogul electronic este consultat de peste 100 mii ori, Internetul - 39 mii ori.

Programe/servicii bibliotecare pentru clienții: Acces liber la raft, Zilele Bibliotecii la Facultate, Zilele Serviciului, Zilele Informării, Cultura informațională a clientului, Noul beneficiar, Bibliotecar-contact, Promotorii cărții, Dotarea lectoratelor, Împrumut automatizat, Cititor, Biblioteca Virtuală, Biblioteca Digitală, TINREAD, Pagina Web, Clubul ONU, Salonul Literar, Muzical, Pridvorul casei etc.

Publicații: Biblioteca editează revista *Confluente bibliologice*, bibliografii, Contribuții științifice ale profesorilor Universității (pe facultăți), biobibliografii în colecțiile *Personalități universitare bălțene*, *Universitari bălțeni*, *Scriitori universitari bălțeni*, *Promotori ai culturii*, dicționare, ghiduri etc.

Informatizarea Bibliotecii: Procesul de informatizare a Bibliotecii a început în anul 1989, aceasta fiind una dintre cele mai importante decizii în managementul Bibliotecii. Primul program achiziționat de bibliotecă a fost sistemul AIBS MARC. Baza de date creată oferea posibilități de evidență a documentelor pe computer. În anul 1992, 4 calculatoare au fost conectate la rețeaua locală cu ajutorul programului MICROSOFT WORK GROUP FOR DOS, fapt ce a îmbunătățit simțitor schimbul de date (copierea și arhivarea bazei de date), dar baza, în general, rămânea să fie de aceeași structură (alcătuită din părți separate). În anii 1993-1994, a fost efectuată trecerea la un nivel mai avansat de informatizare, fiind instalat primul server Novell. Totodată, a fost achiziționată o nouă versiune a programului AIBS MARC. Catalogul a devenit unic, dinamic și flexibil. Mai existau însă probleme pe care sistemul nu putea să le soluționeze. La o ședință a Asociației Bibliotecarilor a fost luată decizia de a implementa un nou soft, propuse fiind mai multe programe SOFT-uri: ALEF, MICROVTL, VUBIS, TINLIB. Până la urmă, a fost ales - programul TINLIB (cu interfață în limba română).

Biblioteca a câștigat un grant, finanțat de Fundația SOROS, și astfel s-a produs crearea infrastructurii hardware (achiziționarea de echipamente electronice, constituirea rețelei locale de calculatoare), precum și achiziționarea programului software (sistemul de operare). În așa mod, în anii 1997-1998, are loc instalarea programului integrat de bibliotecă TINLIB 300. Utilizarea acestui program a făcut posibilă soluționarea unui șir de probleme ce țineau de perfecționarea catalogului electronic, a îmbunătățit instrumentul de căutare și, atingerea celui mai important obiectiv propus – deservirea calitativă a clienților, asigurarea unui împrumut eficient și rapid. A fost adoptat, de asemenea, programul privind barcodarea cărților, atât cele recent achiziționate, cât și cele din retroconversie.

În 2001, a fost realizat un nou proiect de informatizare ce prevedea extinderea rețelei locale, instalarea serverelor, conectarea la Internet. În anul 2004, au fost

instalate 25 de calculatoare în Mediatecă, toate fiind conectate la Internet pentru lucrul individual al studentului și cu acces la Intranetul universitar. În anul 2005, a fost achiziționat modulul de program TinRead (catalog on-line a bazei de date locală importat în Postges SQL). Acest program asigură deschiderea catalogului cu brou-serul Internet Explorer, acces nelimitat WebOpac, posibilități de conectare la elemente ale bazelor de date multimedia. La fel, a fost instalat generatorul de rapoarte Rapoarte on-line.

Centrul de Informatizare și Automatizare al Bibliotecii a elaborat un șir de Programe aplicative, privind rentabilizarea proceselor de prelucrare a documentelor de bibliotecă, deservirea clienților :

Programul convertor ADMITEREA –TINLIB,

Programul Permis

Programul Barcode

Programul BARCODE-RETRO

Programul INTRĂRI NOI

Baza de date CADRE

Programul ANUAR

Aplicația pentru Microsoft Excel pe Visual Basic

Baza de date MS-Access Cuprins Scanat efectuează căutarea după datele din sumarul cărților și revistelor. Prelucrarea preliminară este efectuată de specialistul în domeniu care scanează și identifică conținutul cărților și revistelor. Textul obținut este importat în tabelul bazei de date. Aceasta este o bază de date autonomă. Cititorul efectuează căutări după următorii parametri: titlu, cuvînt- cheie, vedetă de subiect.

Digitizarea materialelor didactice (lecții pentru studierea limbii engleze, oferite în format HTML, cu suport multimedia).

Digitizarea și prelucrarea (restaurarea) înregistrărilor sonore de pe discurile de vinil în calculator (în format MP3). Sunt prelucrate deja 1633 opere muzicale. În restaurarea înregistrărilor este utilizat un program special de înlăturare a defectelor de sonorizare.

Biblioteca Virtuală: lucrările profesorilor în format electronic, care pot fi utilizate și on-line, full-textul cărora poate fi vizualizat, accesînd catalogul electronic al Bibliotecii, expus pe pagina web.

Pagina web: <http://libruniv.usb.md>., un mijloc important de informare și comunicare cu publicul, reprezintă o legătură eficientă dintre Bibliotecă și utilizator, propune următoarele informații: *Prezentarea* Bibliotecii în timp, în cifre, în imagini; *Structura organizațională:* Centrele de activitate ale Bibliotecii; *Servicii și facilități:* Regulamentul pentru public, Programul de funcționare; *Catalog on-line;* *Profesional:* E- revista Bibliotecii Confluente bibliologice, E-bibliografii, E-biobibliografii ale universitarilor bălțeni, însoțite de foll-texte; *Nou:* Intrările noi în colecția Bibliotecii (liste structurate în ordine cronologică (an, lună, domeniu); expoziții virtuale de carte recent intrată; *Evenimente* (an, lună); *Resurse web:* Biblioteci, Motoare de căutare, Edituri, Periodice, E-books, Dicționare on-line, *Surse de referințe.* Este spațiul care permite colectarea informațiilor din *Catalogul on-line* al Bibliotecii. Comunicare prin e-

mail *Întrebă bibliotecarul*, permite utilizatorilor să adreseze întrebări și să primească răspuns virtual foarte rapid și eficient.

Baze de date care pot fi accesate în Biblioteca Științifică USB din Bălți.

Baza de date MoldLex – legi, hotărâri, regulamente și alte documente oficiale aprobate în RM începând cu anul 1990. Actele pot fi accesate în limba de stat și în limba rusă în Sala de Referințe și în Sala de Lectură „Științe Socio-umanistice și Economice” nr.1 (informația selectată poate fi printată).

Centrul de documente ONU propune pentru accesare gratuită baza de date a ONU în Moldova, care dispune de informații utile în domeniile: drept, economie, asistență socială.

EBSCO Publishing – una dintre cele mai renumite agenții de abonare la reviste în format tradițional și electronic. EIFL Direct vă oferă circa 18 000 reviste, ziare și buletine de știri cu text complet. Bazele de date EBSCO pot fi accesate în sălile de lectură și Mediatecă. Sursele colectate automat pot fi traduse în limbile: franceză, germană, portugheză, spaniolă. Tot aici putem accesa galeria de portrete a personalităților renumite în lume, tablouri, desene, grafică.

Baze de date ale Centrului de Resurse Informaționale ale Ambasadei SUA, ale ONU, ale Consiliului Europei.

Evaluare

Întrebări pentru discuții:

1. Definiți termenul de bibliotecă ? Biblioteca virtuală este un vis sau realitate?
2. Explicați noțiunile: explozie informațională, criză informațională, flux informațional.
3. Cultura informațională este o necesitate sau obligație ? Argumentați ?
4. Definiți noțiunile de libertate intelectuală și acces la informație.
5. Numiți trei cuvinte-cheie care definesc tema abordată?

Lucrare practică: test

Fiecare student va realiza un test.

1. Cea mai veche formă de scris este:
a. ideografică   c. alfabetică
b. pictografică   d. hieroglifică
2. Cel care a inventat tiparul mobil a fost:
a. Coresi   c. Aldo Manuzio
b. Gutenberg   d. I.Scüoffer
3. Primele cărți tipărite se numesc:
a. manuscrise   c. codexuri
b. incunabule   d. manuduceri

4. Hîrtia a fost descoperită în :
- a. Egipt   c.China
b. Transilvania   d. Mesopotamia
5. Cea mai mare bibliotecă a antichității:
- a.Roma   c. Atena
b. Pergam   d. Alexandria
6. IFLA este o asociație a :
- a. juriștilor   c. bibliotecarilor
b. sociologilor   d. economiștilor
7. Biblioteca este Paradis pentru :
- a. Goethe   c. U.Eco
b. M.Eminescu   d. G.Borges
8. Primul tipograf român este considerat:
- a. Macarie   c. Varlaam
b. Dosoftei   d. Azarie
9. Cui aparțin versurile:
- „ Carte frumoasă, cinste cui te-a scris
Încet gîndită, gingaș cumpănită,
Ești ca o floare, anume înflorită
Mâinilor mele, care te-au deschis”.
- a. L.Blaga   c. N.Dabija
b. T.Arghezi   d. D.Matcovschi
10. Cuvintele „ dacă am văzut ceva mai departe decît alții , e din cauza
că am stat pe umerii unor giganți”
aparțin cui:
- a. Newton   c. Faraday
b. Galilei   d. Edison

Referințe bibliografice

- 1 Declarația de la Glasgow privind Bibliotecile, Serviciile de Informare și Libertatea Intelectuala. Aprobată de către Comitetul Director IFLA în 27 martie 2002, la Haga, Olanda. Proclamată de către IFLA în 19 aug. 2002, la Glasgow, Scotia.: www.abrm.md
- 2 Legea Republicii Moldova cu privire la biblioteci, nr 286-XIII din 16.09.1994. In : Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr 14-17, p. 7-11.
- 3 Lege privind accesul la informație, nr. 982-XIV din 11 mai 2000. In : Monitorul

- oficial al RM, 28 iulie, 2000, p. 11.
- 4 Decretul Președintelui Republicii Moldova pentru edificarea societății informaționale în Republica Moldova nr. 1743-III din 19.03.2004. *In* : Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr 50-52, p. 8.
  - 5 Hotărârea Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Politicii de edificare a societății informaționale în Republica Moldova nr 632 din 8 iunie 2004. *In* : Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 96-99, p. 42-50.
  - 6 Hotărârea Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Strategiei Naționale de edificare a societății informaționale – „Moldova Electronică” nr 255 din 9.03.2005. *In*: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 46-50, p. 41-88.
  - 7 Accesul la informație în democrațiile consolidate și în Republica Moldova. Comitetul Helsinki pentru drepturile omului. Ch. : Ed. Universitas,1999. 341 p.
  - 8 Accesul la informație: Documente. Ch., 2000. 51 p.
  - 9 Costaș, Ilie. Infrastructura informațională a societății în Republica Moldova. Ch, 2001.
  - 10 Dîgodi, Irina. Libertatea intelectuală și accesul la informație. Ghid pentru bibliotecari. Ch. : Epigraf, 2006, 48 p.
  - 11 Harconiță, Elena. Instruirea utilizatorilor – funcție indispensabilă a bibliotecii universitare. *In*: Symposia Professorum. ULM. Seria. Biblioteconomie. Informare. Documentare. Materialele sesiunii șt. din 26-27 apr. 2002. Ch., 2002, p. 57-60.
  - 12 Harris, Grant. Servicii moderne pentru beneficiari. *In* : Școala de Biblioteconomie din Moldova, Chișinău, 2003, nr 4, p. 27-37
  - 13 Hîncu, R. Societatea informațională în Republica Moldova: realitate și perspective Ch., 2002. 54 p.
  - 14 Madan, Ion. Introducere în bibliologie. *In* : Biblioteconomie și Știința Informării. Ch., 2002, vol. 1, p. 6-27.:
http://www.usm.md/jurn/doc_pdf/turcan_1.pdf
  - 15 Mandeal, Rodica, Utilizatorul și căutarea informației. *In* : Buletin ABIR, 2002, vol. 13, nr. 2, p. 9.
  - 16 Michel Jean; Nicoleta Marinescu; Mariana Ianuș. Formarea în societatea informației, societate în formare.:
<http://biblioteca.euroweb.ro/bibltec.htm>
  - 17 Oprea, Dumitru; Airinei Dinu; Marin Fotache. Sisteme informaționale pentru afaceri. Iași : Polirom, 2002.
  - 18 Petrescu, Victor. Biblioteca. Scenarii noi provocate de societatea informațională. *In* : Bibliopolis, vol. 20 (nr 4), 2006, p. 8-12.;
<http://www.hasdeu.md/bibliopolis/frame.html>
  - 19 Porumbeanu, Octavia-Luciana. Utilizatorii în epoca contemporană. *In* : Magazin bibliologic, 2006, nr 1, p. 42-57. ;
http://www.bnrm.md/publicatii/files/1/2006_1_07.pdf;
  - 20 Regneală, M. Curs elementar de biblioteconomie. *In* : Biblioteca, 2005, nr 2, p. 46-48.
  - 21 Regneală, Mircea. Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării.

- București : Fabr, 2001, Vol. 1. 409 p.; Vol. 2. 415 p.
- 22 Rusea, L. Formarea utilizatorilor. In : Biblioteca, 2004, nr 3, p.78-80.
  - 23 Secieru, S. Dreptul la informație. In : Rev. națională de drept, 2000, nr 1, p. 49-50.
  - 24 Șincai, Ana. Informație și comunicare. Informarea documentară – o disciplină în expansiune. București, 2000.
  - 25 Stoica, Ion. Informație și cultură: sinteze, reflecții, atitudini. București, 1997.
  - 26 Cursul Bazele culturii informaționale la Universitatea bălțeană. In: Buletinul ABRM, 2006, nr 2(4). P. 30-33.
  - 27 Tîrziman, E. Mediul universitar și formarea documentară. In: Bibl., 2004, nr 9, p. 269-271.
  - 28 Tîrziman, E. Științele informării și comunicării. In: Bibl., 2005, nr 9, p. 272-274.
  - 29 Tîrziman, Elena. Utilizarea Noilor Tehnologii ale Informării și comunicării în mediul Universitar. Aspecte ale formării unei culturi informaționale. Teză de doctorat. București, 2001.
  - 30 Справочник библиографа. СПб., 2002.

2 Internet în biblioteci. Pagini WEB ale instituțiilor informaționale. Pagina WEB a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat "Alec Russo"

Silvia Ciobanu

- Ÿ INTERNET – colecție mondială de informații
- Ÿ Mecanisme de căutare în WWW
- Ÿ Ecluzele informaționale
- Ÿ Pagini WEB ale instituțiilor informaționale
- Ÿ Pagina Web a Bibliotecii Științifice a Univrsității de Stat „Alec Russo”

Concepte cheie

Internet	Baze de date
Web	E-mail
Mecanisme de căutare	Hipertext
Strategii de căutare	Multimedia
HTML	Digitizare
HTTP	Bibliotecă digitală
Adresă electronică	Bibliotecă virtuală

Bibliotecile trebuie să furnizeze informații corecte pentru utilizatori în vederea utilizării Internet-ului și a informațiilor electronice eficient și efectiv

(Manifestul IFLA pentru Internet, adoptat de Consiliul IFLA la 27 martie 2002, Haga, Olanda)

2.1. Internet – colecție mondială de informații

Ce este Internet-ul? Internetul, o rețea mondială care cuprinde o vastă colecție de informații și resurse disponibile prin intermediul calculatorului, a început printr-un proiect al Agenției de Proiecte de Cercetare Avansată a Departamentului Apărării al SUA (Advanced Research Projects Agency of the United States Defence Departement) la sfârșitul anilor 60 ai secolului XX.

Pînă la această perioadă computerele erau legate într-o rețea, dar protocoalele de rețea cereau ca aceste computere să fie legate unul de altul în lanț. Prin anii 1970-1983 se constituie o nouă rețea (Advanced Research Projects Agency Network – ARPANET) cu o funcționalitate, similară cu cea a ghirlandei moderne pentru pomul de Crăciun, în care chiar dacă un becuț s-a ars, celelalte funcționează. ARPANET este prima întrupare a Internetului care a legat calculatoarele celor mai mari universități și instituții guvernamentale ale SUA. Astfel Internet Protocol (IP) s-a

răspîndit foarte repede în lume: Irlanda, Singapore, Japonia, Australia etc.

Așadar, Internetul reprezintă o rețea în formă de păienjeniş. Acesta prezintă o sistemă de diferite pagini legate între ele ce se numesc Web-noduri. Paginile au trimiteri specifice în formă de desen ori text. Este de ajuns de făcut clic asupra acestei trimiteri și imediat se deschide o pagină aflată, posibil, în alt calculator din altă parte a lumii. O astfel de rețea este numită rețea de mari dimensiuni (WAN), or calculatoarele pot să se afle în părți diferite ale clădirii, secției de lucru – rețea locală (LAN). Cu ajutorul acestui păienjeniş internațional avem posibilitatea de a face salturi de pe o sursă pe alta.

Cel mai mare avantaj al Internetului este că el reprezintă un instrument ce oferă acces la cantități vaste de informații din întreaga lume. Pentru aceasta e nevoie de a cunoaște adrese potrivite. Adresa oricărui utilizator Internet are structura:

[nume-utilizator.domeniu](#)

Numele-utilizator reprezintă numele de conectare al utilizatorului (login name). Domeniul poate fi un indicativ de țară, un indicativ al organizației din care face parte instituția.

Domenii geografice:

au – *Australia*

ca - *Canada*

de – *Germania*

fr - *Franța*

ro – *România*

ru – *Federația Rusă*

uk – *Marea Britanie*

Domenii organizaționale:

com – *Organizații comerciale*

edu – *Organizații educaționale*

gov – *Organizații guvernamentale*

int – *Instituții internaționale*

mil – *Organizații militare*

net – *Resurse de rețea*

org – *Alte organizații*

Rețeaua WWW

World Wide Web, cunoscut și sub denumirile WWW, W3 sau Web, reprezintă cel mai utilizat și mai atractiv serviciu INTERNET. În traducere WWW înseamnă „țesătură răspîndită în întreaga lume” - „pînza de păianjen” este formată dintr-o colecție de documente specifice acestui serviciu, conectate logic între ele, denumite *hipertexte*.

Ce este și cum a aparut WWW?

Cu aproximație WWW-ul a apărut în luna martie a anului 1989. Tim Berners Lee de la Laboratorul European de Fizica particulelor din Geneva (CERN) a pus în circulație propunerea de a dezvolta un sistem hypertext în vederea unei eficiente partajări a informației între echipele de cercetători din High Energy Physics Community, situate în zone geografice diferite.

WWW – serviciu Internet nu este o rețea aparte - este serviciu ca și e-mail, ftp, telnet etc.

Serviciu bazat pe sistemul client/server: client – program utilizat pentru citirea documentelor Web; server – program care conține documente Web.

Sistem cu hipertext - Hipertext – document în care cuvintele sau imaginile pot fi legate de alte documente.

Exemplu: www

Sistem hipermediu: Hipermedia este o îmbinare dintre un sistem de navigare hipertextual între documente/pagini și forme non-textuale. Rețeaua WWW este indicată adesea ca un hipermediu deoarece nu este formată doar din text, ea mai conține și ilustrații, sunete, filme, video și multe altele.

Exemplu: Grădina Botanică din Chicago:

<http://www.chicago-botanic.org>

Cum funcționează WWW?

Prin utilizarea unui browser Web (Browser – program care poate aduce documente de pe un server Web și le poate formata pentru afișare)

HTML – “material de construcție” al documentului Web (limbaj de marcare al hipertextului) Exemplu: <http://libruniv.usb.md>:

Protocol Internet HTTP (susține hiperlegătura între resursele Internet protocol pentru transferul documentelor prin Internet)

Adrese URL (URL – standard de descriere a adreselor resurselor Internet)

Elementele URL: *method* – serviciul Internet folosit; *://* - două puncte și două bare oblice de dreapta; *address* – nume de domeniu Internet; *pathname* – directoriul și fișierul HTML în care se află sursa.

Exemplu: <http://www.bnrm.md>

2.2. Mecanisme de căutare în WWW

Resursele generale de căutare.

Motoare de căutare: Acestea sunt niște baze de date ce indexează / clasează paginile Web-ului sau titlurile de pagini. Drept exemple de motoare de căutare pot servi: Excite, Alta Vista, Hotbot, Infoseek, Lycos, WebCrawler, și Open Text Index. De obicei, introduceți cuvintele-cheie în motoarele de cautare și ele se ocupă de căutarea paginilor din Web care se potrivesc cuvântului.

Strategii de căutare

Pregătirea pentru căutare

Pașii de pregătire:

- definirea subiectului
- extragerea conceptelor legate de subiect
- identificarea termenilor care reprezintă aceste concepte
- selectarea surselor și mecanismelor de căutare
- executarea căutării

Modalități de căutare:

- căutarea prin cuvânt-cheie
- căutarea după directorii ori categorii de subiecte
- folosirea operatorilor Boolean – cale formală de a combina cuvinte-cheie

Operatorii Boolean

AND – va căuta documentele ce conțin ambele cuvinte:

Exemplu: marketing AND bibliotecă

OR – va căuta documentele ce conțin un cuvânt sau altul, ori ambele

Exemplu: marketing OR bibliotecă

NOT – va căuta documentele ce conțin primul cuvânt, dar nu și pe al doilea

Exemplu: marketing NOT bibliotecă

Alți operatori

* (Trunchiere)

Exemplu: bibli*

Va căuta cuvintele bibliotecă, biblioteci, bibliotecar etc.

" " (Ghilimelele)

Exemplu: "Alec Russo"

Va căuta cuvintele ca o frază

NEAR (Adiacență)

Exemplu: marketing NEAR bibliotecă

Va căuta aceste cuvinte situate aproape în text.

Pentru a găsi în imensitatea de informații disponibile pe Web ceea ce dorim, trebuie să apelăm la instrumente de căutare. Cele mai utilizate sînt motoarele de căutare dintre care enumerăm: www.altavista.com, www.yahoo.com, www.google.com, rambler.ru ș.a.

Dacă dorim căutarea tuturor paginilor Web înscrise pe respectivul server de căutare, putem utiliza câmpul denumit de obicei Search în care putem introduce textul căutat. Ca urmare, vor fi vizualizate toate paginile care conțin cuvintele căutate.

Elaborarea unei strategii de căutare

Ce surse de referință există în Internet?

Dicționare lingvistice

- Dicționare tehnice și surse de date științifice
- Dicționare explicative, dicționare terminologice
- Dicționare geografice, ghiduri de călătorie
- Surse în domenii specifice
- Enciclopedii, glosare
- Surse de divertisment
- Informații personale
- Grupuri de dialog și liste de adrese e-mail

Ce surse de cercetare există în Internet?

- Cataloage de bibliotecă
- Biblioteci digitale
- Baze de date
- Informațiile instituțiilor academice, ale bibliotecilor
- Informații despre computere
- Informații guvernamentale, naționale
- Reviste electronice
- Informații personale
- Informațiile instituțiilor de cultură
- Enciclopedii

Efectuarea unei cercetări

- Determinarea subiectului, alegerea termenilor adiacenți
- Consultarea bibliotecilor virtuale
- Consultarea directoriilor
- Utilizarea serverelor de căutare
- Crearea ghidului la subiectul dat

Ecluzele informaționale

Trimiteri rapide și eficiente la o sursă calitativă a informației cataloage a resurselor electronice care includ un diapazon divers de informații ce au fost selectate de către specialiști bine documentați în diverse domenii beneficiarul poate consulta cataloage tematice sau efectua căutări după cuvânt-cheie ecluzele informaționale realizează în rețea rolul bibliotecarilor din biblioteci.

Calitatea informației în Internet

La început de toate trebuie să cîntărim bine: sîntem dispuși să folosim resursele tradiționale din biblioteci ori ne vom folosi de resursele din Internet.

Cînd, cum și în ce cazuri e rațional să utilizăm mai bine Internetul?

- Ca o completare la mijloacele obișnuite de informare
- Cînd sursa respectivă nu conține informația căutată
- Ca o sursă de informare recentă
- Ca o sursă de informație de contact
- Dacă această informație este accesată on-line

F Avertisment!!!

Internet-ul oglindește realitatea: el conține binele și răul. În Internet există multă informație de calitate minoră. Este o problemă alegerea din noianul mare de informații a celor pertinente. De aceea e bine să ne încredințăm de:

- Veridicitatea textului
- Originalitatea informației
- Exactitatea materialului
- Acuratețea și lipsa greșelilor

Nu folosim serviciile Internet în cazurile:

- cînd în fondurile bibliotecii există originalul
- cînd calitatea informației lasă de dorit
- cînd informația în continuu se schimbă
- cînd informația este inexactă, nemotivată și lipsită de teme
- cînd nu se economisește timpul

Motive pentru care Internetul nu se poate substitui unei biblioteci

- Nu toate informațiile pot fi găsite pe Internet
- Există peste un miliard de pagini WEB
- Foarte puține materiale și date cu adevărat importante pot fi găsite gratuit pe Internet
- Doar ≈ 8% din totalul periodicelor poate fi găsit și în variantă electronică
- Procentul de monografii este și mai mic
- Abonamentele sînt încă foarte scumpe

Internetul este asemeni unei vaste biblioteci dezorganizate. Indiferent dacă se

apelează la Yahoo, Google, Lycos, Infoseek sau orice alt motor de căutare, nu va putea fi niciodată explorat întregul WEB. Siturile conțin adesea materiale și informații incomplete, trunchiate și neactualizate. Nu există un control real al calității: pe lângă informații științifice există pe WEB o imensă "groapă de gunoi".

Cum se folosește Internet Explorer(IE)?

Fereastra IE și conceptul paginii

Deschidem programul MIE făcînd dublu clic pe pictograma respectivă.

Cum vedem, fereastra are în partea de sus un rând de opțiuni de meniu: File, Edit, View, Favorities, Tools, Help. Mai jos sînt situate butoanele de pe bara cu instrumente pe care le folosim pentru a executa mai repede unele operații. Apoi avem caseta de dialog Address. Pe dreapta vedem o bandă rulantă cu două săgeți: sus și jos, care permite mișcarea în sus și în jos și vizualizarea paginii Web. De asemenea, putem folosi tastele Page Down ori Page Up. O pagină Web poate să fie nu doar un ecran, ci uneori ocupă mai multe ecrane.

Sus, în colțul de dreapta, vedem logo-ul ori emblema IE. Aceasta ne indică statutul la moment: dacă vedem un glob mișcător înseamnă că se face legătura ori că informația este încărcată.

În partea de jos, pe stînga, o bară de statut ne indică dacă browser-ul este conectat și procentajul care a fost încărcat din pagina Web.

Caseta de dialog Address

În dependență de browser aceasta mai poate fi denumită Location, Go to sau URL. Prima funcție a acestei casete de dialog este să indice adresa URL a paginii Web, afișate la moment în fereastra IE. A doua funcție este să permită a înscrie în ea adresa URL și a ne conecta.

De exemplu: <http://www.altavista.com>

Butoanele de pe bara de instrumente

IE memorizează mai multe pagini Web deschise de utilizatori în timpul unei sesiuni pe ecran.

Back - Ne duce la pagina vizualizată anterior.

Forward - Ne duce iarăși la pagina de la care ne-am întors înapoi.

Stop - Întrerupe conexiunea ori încărcarea paginii.

Refresh – Dacă o pagină a fost vizitată deja de către noi, aceasta se păstrează într-un directoriu Cache pe computerul nostru. Cînd solicităm această pagină, IE o ia din Cache pentru a economisi timpul. Dacă vrem să accesăm din nou originalul de pe Web server, trebuie să facem click pe Refresh.

Home – Ne duce la pagina pe care noi am setat-o ca pagină Home. De exemplu, pagina Web a BȘU "A. Russo" : <http://libruniv.beltsy.md>

Search – Ne sugerează mecanisme de căutare în Internet.

Favorites – Face o listă a paginilor, site-urilor preferate.

History – Păstrează în memorie toate paginile vizitate într-o anumită perioadă de timp.

Print – Putem tipări pagina Web. În meniul File alegem opțiunea Print (Ctrl+P). În fereastra apărută se indică numărul de copii în opțiunea Number of copies, se imprimă paginile în opțiunea Print range și în opțiunea Selection se imprimă o parte a textului. Pentru imprimare tastați OK.

Salvarea paginii Web

- Încărcăm pagina dorită.
- În meniul File tastăm opțiunea Save as.
- În fereastra apărută în câmpul Save in alegem denumirea sălii în care ne aflăm.
- Creăm mapa personală pentru înscriere tastînd butonul drept al mausei.
- Intrăm în directoria personală și tastăm Save. În opțiunea Save as type se alege tipul fișierului salvat.

Tastarea butonului drept al mausei

- Open – încarcă și deschide pagina Web
- Open in New Window – încarcă și deschide pagina Web într-o nouă fereastră a browser-ului.
- Save Target As – salvează în mapa dorită o pagină Web fără a fi în prealabil încărcată și vizualizată în fereastra browser-ului.
- Add to Favorites – formează lista paginilor Web preferate pentru meniul Favorites.

GOOGLE

Este considerat cel mai bun motor de căutare, avînd în baza sa de date posibilitatea de găsire a rezultatelor din peste un miliard de pagini de pe Internet.

Pentru conectarea și încărcarea Google se va utiliza următorul URL:
<http://www.google.com>:

- În sistemul de căutare introducem cuvîntul-cheie.
- Tastăm *Căutare*.
- Ne va apărea lista paginilor Web la subiectul căutat.
- Vizualizînd titlurile trimerilor găsite, ne vom convinge că descrierea acestora și URL, într-o oarecare măsură, reflectă cuvîntul-cheie cerut.

ALTAVISTA

Un portal general ce poate fi folosit cu succes pentru cei ce preferă portalurile bazate pe un motor de căutare.

Pentru a opera în AltaVista accesăm: <http://www.altavista.com>

Pe pagina principală putem găsi o "bibliotecă virtuală" care conține informații sistematizate pe categorii tematice (business și finanțe, sănătate și fitness, computere și Internet etc.).

YAHOO

Primul portal din istoria Internetului fondat de David Filo și Jerry Yang în 1994. Fiind creat, de la bun început, ca o "bibliotecă virtuală", nu ca un motor de căutare, a devenit astăzi unul dintre cele mai populare portaluri de pe Web. Un număr din ce în ce mai mare de utilizatori pleacă în explorarea Web-ului de la această pagină. Însuși Yahoo este un site american, dar există nenumărate

site-uri ce-l oglindesc: <http://www.yahoo.com>

Dacă vom tasta unul din titlurile categoriilor tematice (de exemplu: "Science – Animals"), pe ecran ne va apărea lista subcategoriilor tematice acestei categorii.

Categories

[Animal Behavior](#) (36)

[Animal Rights](#) (258) new

[Anthrozoology](#) (6)

[Arachnids](#) (77) new

[Art @](#)

[Birds](#) (950) new

[Books@](#)

[Chats and Forums](#) (16)

[Cnidarians](#) (16)

[Companies @](#)

[Crustaceans](#) (83)

[Events](#) (13)

[Insects](#) (517) new

[Mollusks](#) (83)

[Moss Animals](#) (5)

[News and Media](#) (36)

[Organizations](#) (774) new

[Pets](#) (556)

[Prehistoric Animals @](#)

[Reptiles and Amphibians](#) (478)

[Sponges](#) (7)

[Veterinary Medicine](#) (129) new

[Virtual Zoos @](#)

[Web Cams @](#)

[Web Directories](#) (15)

[Wildlife](#) (498) new

- Ø Tastăm categoria care ne interesează (de exemplu "Veterinary Medicine").
- Ø Alegem din lista propusă informația de care avem nevoie.
- Ø Ne întoarcem la pagina principală Yahoo, folosind butonul Back.

2.3. Ecluzele informaționale

Ecluzele informaționale (gateways) sînt niște cataloage a resurselor Internet care permit găsirea informației ce ar înlesni scrierea unei lucrări atît științifice, cît și pedagogice. Fiecare resursă electronică a fost selectată de către bibliotecari sau specialiști bine documentați în domeniul dat, în așa fel încît să corespundă la maximum cerințelor cercetătorului.

Resource Discovery Network(RDN)

RDN propune mediului științifico-pedagogic mijloace de căutare efectivă a informației calitative în Internet. Se tînde spre aceea ca RDN să asigure acces liber spre un spectru larg de resurse bibliografice și documentare:65 <http://www.rdn.ac.uk/>

În RDN avem acces la următoarele cataloage tematice:

- § BIOME – Medicină
- § EMC – Științe tehnice și matematice
- § SOSIG – Științe sociale, economie și drept
- § Humbul – Științe umanitare
- § PSIGate – Științe fizice

Catalogul "PINAKES"

În antichitate, depozitul cel mai sacru de păstrare a cunoștințelor umane a fost biblioteca din Alexandria. În timp relativ scurt, ea s-a extins considerabil și era extrem de dificil să te orientezi în găsirea informației dorite. Poetul antic Callimah a rezolvat această problemă elaborînd catalogul "Pinakes".

Catalogul electronic "Pinakes" îndeplinește astăzi același rol în rețea: <http://www.pinakes.org>

Dintre cele mai importante ecluze ale catalogului Pinakes am putea să enumerăm:

- § Biz/ed – business și științe economice
- § BUBL – biblioteci și informatică
- § EEVL – științe aplicate
- § OMNI – științe bio-medicale
- § SOSIG – științe sociale
- § Adam – artă, dizain, arhitectură și media
- § AHDS – artă și științe umanitare
- § GEM – resurse educaționale
- § History – studii istorice

- § Biogate – științe biologice
- § Music – muzică
- § NetEc – economie
- § Psych Web – psihologie
- § Physics Web Resources – fizică
- § Philosophy Around The Web – studii filosofice

2.4. Pagini WEB ale instituțiilor informaționale

Biblioteci din Republica Moldova:

- Biblioteca Națională a Republicii Moldova <http://www.bnrm.md>
- Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova www.usm.md/
- Biblioteca Academiei de Studii Economice din Moldova <http://www.lib.ase.md>
- DIB ULIM <http://www.ulim.md/library>
- Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare www.uasm.md/library
- Biblioteca Municipală "B.P.Hasdeu" www.hasdeu.md
- Biblioteca Publică de Drept din Chisinau <http://www.pll.md>

Biblioteci din România

- Biblioteca Națională a României <http://www.bibnat.ro/>
- Biblioteca Academiei Romane <http://www.bar.acad.ro>
- Biblioteca Centrală Universitară din Bucuresti <http://www.bcub.ro/>
- Biblioteca Centrală Universitară Timisoara <http://www.bcut.ro/>
- Biblioteca Centrală Universitară "Mihai Eminescu" <http://www.bcu-iasi.ro/>
- Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga" <http://bcu.ubbcluj.ro/>

Biblioteci virtuale

- Biblioteca Congresului www.loc.gov.;
- Biblioteca Națională a Franței <http://gallica.bnf.fr;>
- Biblioteca Maxima Moșcova www.lib.ru;
- Biblioteca virtuală a periodicilor www.biblio.ntic.org.;
- Catalogul Internet specializat în științele educației-lb. engleză ASKERIC www.syr.edu;
- Bibliotecile de literatură on-line (lb. engleză) www.literature.org;
<http://bibliomania.com;>
- Biblioteca românească virtuală www.biblioteca.euroweb.ro;

Site-uri Republica Moldova

- <http://www.prezident.md>
- <http://www.parlament.md>
- <http://www.gov.md>
- <http://www.edu.md>

<http://www.moldovacc.md>
<http://www.moldova.md>
<http://www.beltsy.md>
<http://www.chisinau.md>
<http://www.lex.md> (Legislația RM)
<http://www.docs.md>
<http://www.azi.md>
<http://www.atlas.md>
<http://www.iatp.md>
<http://www.ask.net.md>
<http://www.press.mednet.md>
<http://flux.press.md>
<http://www.net.md/saptamina>
<http://www.timpul.md>
<http://www.contrafort.md>

Site-uri pe domenii

Agroecologie

www.bayercropscience.ro
www.afla.ro
www.ro.wikipedia.org
www.agro-bucurești.ro

Arta on-line

<http://witcombe.she.edu/ARTHLinks.html> --Istoria artei.
www.metmuseum.org/home.asp --Muzeul de artă Metropolitan.
www.classicreproductions.com – Pictori celebri.
<http://www.louvre.fr>
<http://www.sculpture.org>
<http://www.arthistory.net> --Informație din lumea artei.
<http://www.culture.ro>

Biologie

www.e-școla.ro
www.olimpiade.ro
www.dmoz.org/Word
www.bio.uiac.ro
www.ro.wikipedia.org

Chimie

www.chimie.evolink.ro
www.olimpiade.ro
www.didactic.ro
www.cnaa.acad.md

www.ereferate.ro

www.usm.md

chem.msu.su -- Электронная библиотека по химии

chemport.ru -- "Химический портал

students.chemport.ru -- "Сайт студентов-химиков" (МГУ)

Drept

www.lex.md

www.pll.md

www.iatp.md

www.usembassy.md

www.cidap.md

www.indaco.ro

<http://europa.eu.int>

www.corporate.findlaw.com

<http://vos.ucsb.edu>

<http://www.justice.gouv.fr>

<http://www.biblio.intic.org>

www.worldbank.org

www.unctad.org

<http://ad.md>

www.justice.md - site-ul Centrului de Informații Juridice "Info Lex"

e-pravo.ru - Каталог юридических ресурсов

ilnurilsurovich.org.ru - образовательный портал юриста

kodeks.net - "Кодекс". Все законодательство РФ.

law.edu.ru - Федеральный правовой портал "Юридическая Россия"

law-students.net - сайт студентов Юридического факультета СПбГУ

tarasei.narod.ru - "Все о праве".

Economie

<http://businessweek.com/>

http://economist.com/people/displaystory.cfm?story_id=8049829

<http://www.worldbank.org/publications>

http://europa.eu/index_fr.htm

adviceebook.com

www.baniiinostii.ro - cotidian on-line de finanțe și afaceri "Banii noștri"

www.smallbiz.md - site-ul "Micul business on-line", elaborate de Centrul Moldo-American pentru Inițiativa Privată

www.mec.md - site-ul Ministerului Economiei și Comerțului al Republicii Moldova

www.sba.gov - site-ul Administrației Micilor Afaceri din SUA

www.gemconsortium.org - site-ul "Global Entrepreneurship Monitoring" prezintă rapoarte anuale privind dezvoltarea antreprenoriatului

www.mybiz.ru - site-ul revistei "Мой бизнес" conține informații privind idei de afaceri în diferite domenii de activitate

<http://buy-business.bistrade.ru> - site-ul conține informații în limba rusă privind comercializarea și procurarea unei afaceri
ecsocman.edu.ru - "Экономика, Социология, Менеджмент"
idioma.ru - "Экономико-правовой портал.
ise.openlab.spb.ru - "Economicus.Ru

Filologie

Filologie română:

<http://www.liternet.ro>
<http://www.classiclitabout.com>
<http://www.novelguide.com>
<http://www.litera.ro>
<http://www.mihaieminescu.ro>
<http://www.wikipedia.org>
<http://www.unibuc.ro>
<http://www.poezie.ro>
<http://www.super-carti.ro>
<http://www.librarie.net>
<http://www.e-librarie.ro>
<http://www.e-carti.150m.com>

Bibliotecile on-line (beletristică)

<http://www.litera.ru>
<http://www.rvb.ru>
<http://www.lib.ru>
<http://www.adv.ru/library>
<http://www.russiantext.com>
<http://www.proza.ru>
<http://www.libword.by.ru>
<http://www.mir-slova.boom.ru>

Filologie rusă:

classic-book.ru
feb-web.ru
txt.elibrary.ru
<http://www.lib.ru>
<http://www.allbest.ru>
<http://www.allbest.ru/union>
<http://www.lib.com.ua>
<http://www.auditorium.ru>
<http://www.rsl.ru>
<http://www.ban.ru>
<http://www.librarian.fio>
<http://www.voskres.ru> - Союза писателей России, поэзия, проза

<http://www.infolio.asf.ru> -- Книги и словари по литературоведению.
<http://www.rusword.com.ua> -- Сайт русской филологии.
<http://www.philology.ru>
<http://www.rusemigration.narod.ru/berega>
<http://www.encyclopedia.ru>
<http://www.mythes.dax.ru> <http://www.patent-mcci.ru> -- Словарь славянской мифологии.
<http://www.slovari.ru> -- Русские словари.
<http://www.slovar.bu.ru> -- Словарь литературоведческих терминов
<http://www.grammar.ru/LIT> -- Словарь литературоведческих терминов.
<http://www.koapp.narod.ru> -- Постмодернизм. Энциклопедия.
<http://www.fplib.ru/> -- Русская литература 19 и 20 столетий.
<http://www.pushkin.ru/> -- Всероссийский музей А.С.Пушкина.

Sciitori Ruși

<http://www.turgenev.org.ru>
<http://www.magister.msk.ru/library/dostoevs>
<http://www.home.tula.net/tgpu/Tolstoy>
<http://www.antonchekhov.ru>
<http://www.maximgorkiy.narod.ru/index.html>
<http://www.dalai.kuprin.de>
<http://www.shmelev.nm.ru>
<http://www.gumilev.aha.ru>
<http://www.bulgakov.km.ru>
<http://www.funet.fi/pub/culture/russian/lyrics/Esenin>
<http://www.mayakovsky.narod.ru>
<http://www.rubtsov.id.ru>
<http://www.shukshin.ru>

Limbi și Literaturi străine on-line

<http://books.mirror.org/gb.home.html>
<http://onlinebooks.librarav.upenn.edu/lists.html>
<http://promo.net/pg>
<http://www.bartlebv.com/>
www.literatureClasic.com
www.literature-web.net
www.americanliterature.com
<http://www.linguanet.org.uk>
<http://www.linguanet.europa.org>
<http://www.thetimes.co.uk>
<http://www.guardian.co.uk>
<http://www.independent.co.uk>

Filologie ucraineană

<http://www.ukrlib.km.ru> biografii ukrainskih pisatelei

<http://www.manylinks.ru>

<http://www.fplib.ru> Taras Shevchenko

Învățămînt și cercetare

<http://www.edu.md> - site-ul oficial al Ministerului Educației și Tineretului din RM

<http://www.almamater.md> - Învățămîntul superior din Republica Moldova în dimensiunea spațiului universitar european

<http://www.edu.ro> - site-ul oficial al Ministerului Educației și Cercetării din România

http://www.unesco.org/iau/centre_gen.html - Asociația Internațională a Universităților

<http://www.higher-ed.org> - Universități din S.U.A.

<http://www.ed.gov> - Departmentul Educației - Guvernul S.U.A.

<http://culture.coe.fr/her/index.html> - Consiliul European. Secțiunea învățămînt superior

<http://www.unitbv.ro> - Consiliul Național al Rectorilor.

<http://www.cepes.ro> - Oficiul Secretariatului UNESCO.

<http://www.upm.es/crue/ccrue> - Confederația Uniunii Conferințelor Rectorilor (CCRUE)

<http://www.unige.ch/cre> - Asociația Europeană a Universităților (CRE)

<http://www.inqaahe.nl> - International Network for Quality Assurance Agencies în Higher Education

2.5. Pagina Web a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat "Alecu Russo" : <http://libruniv.usb.md>

În Biblioteca Științifică pentru studenți și cadre didactice sînt create/difuzate o serie de facilități moderne în susținerea programelor de învățămînt și cercetare printre care și Accesul Internet (gratuit). Biblioteca a fost conectată la Internet în 2001 în urma implementării Proiectului "Extinderea accesului la informație", susținut de Fundația SOROS, prin care au intrat în Bibliotecă 4 PC, un server performant și s-a produs conectarea la INTERNET (15 posturi de lucru). În prezent sunt conectate la Internet 47 stații în Mediateca (25 PC), serviciul Referințe Bibliografice, CD al ONU precum și în sălile de lectură de profil. Anual clienții Bibliotecii efectuează peste 39 mii sesiuni Internet (o oră, pe bază de programare, inclusiv poșta e-mail). Tot în 2001 este procurată și baza de date "MoldLex", care oferă informații și full textele privind Legislația Republicii Moldova, începînd cu anul 1990.

În același an Biblioteca intră în cel mai mare Consorțiu de biblioteci din lume, utilizatoare a publicațiilor pe suport electronic eIFL -direct (EBSCO Publishing) prin care Biblioteca oferă acces la 18 000 titluri periodice

ale celor mai importante edituri din lume (full-texte, abstracte, bibliografii cu traducere în limbile franceză, germană, spaniolă); INASP – International Network for the Availability of Scientific Publications (Rețeaua Internațională de asigurare cu publicații științifice): www.inasp.info, baza de date *Agora* – reviste științifice despre agricultură și biologie.

Biblioteca Virtuală

În colecția Bibliotecii puteți solicita *Colecția digitală* : Biblioteca Virtuală (bază de date full-text a BȘU) oferă acces la Patrimoniul USB, lucrările profesorilor Universității (cursuri, prelegeri, programe); e-documente pe care Biblioteca nu le deține sau le deține în cantități limitate cu facilități de copiere / printare a marterialelor didactice disponibile. Implementarea Conceptului Biblioteca Virtuală vine să amplifice accesul clienților la pachete educaționale-didactice USB de studiu și cercetare. Biblioteca Virtuală deține cursurile: „Planificarea familială” de Elena Zolotariov, cursul de prelegeri „Psihopedagogia specială” de Maria Pereteatcu, cursul de lecții „Bazele Culturii Informaționale”; manuale, note de curs ale prof. dr. Octavian Pop “Criminologie Generală”, Drept Penitenciar”, “Răspunderea penală și pedeapsa aplicată”, “Executarea pedepsei privative de libertate”; raportul economic al dl. Balîncii: Secțiunea 1: Direcții și strategii de asigurare și dezvoltare a competitivității economice în RM etc. Biblioteca Virtuală oferă acces online la full textele fiind expuse în Catalogul Electronic (TINREAD) Web Opac.

Drept urmare a conectării la Internet în martie 2001 a fost lansată și prima versiune a paginii [www](http://www.libruniv.usb.md) a Bibliotecii, în 2005 pagina Web a Bibliotecii a fost relansată într-o versiune modernă

<http://libruniv.usb.md>

Biblioteca BȘU s-a aliniat tendințelor moderne în ceea ce privește circulația informației, atât prin introducerea unui sistem informatic integrat intern, cât și prin intermediul paginii Web a Bibliotecii în spațiul Internet. Relansarea noii versiuni a Web site-ului Bibliotecii este o prezență notabilă a spiritului bibliotecar bălțean în rețeaua Internet, inserează informații utile despre activitatea informațională, editorială, culturală a Bibliotecii atât de necesară formării și documentării beneficiarilor. În pagină, sunt inserate următoarele informații: *Prezentarea Bibliotecii în timp, în cifre, în imagini*, In memoriam; *Structura organizațională*: Centrele de activitate ale Bibliotecii; *Servicii și facilități*: Regulamentul pentru public, Programul de funcționare; Catalogul on-line Web OPAC asigură accesul cititorilor la Catalogul Electronic al Bibliotecii; *Profesional*: E-revista Bibliotecii *Confluente bibliologice*, E-bibliografii, E-biobibliografii ale universitarilor bălțeni, însoțite de full-texte; *Nou*: Intrările noi în colecția Bibliotecii (liste structurate în ordine cronologică (an, lună, domeniu); expoziții virtuale de carte recent intrată; *Evenimente* (an, lună); Activități culturale; *Resurse web*: Biblioteci, Motoare de căutare, Edituri, Periodice, E-books, Dicționare on-line, Surse de referințe. În rubrica Feedback care cuprinde *Cartea de vizită*,

Întreabă bibliotecarul. Comunicare prin e-mail *Întreabă bibliotecarul*, permite utilizatorilor să adreseze întrebări și să primească răspuns virtual timp de o zi - două. Pagina web a Bibliotecii relansată într-o variantă mai îmbunătățită este un mijloc important de informare și comunicare cu publicul, reprezintă o legătură eficientă dintre Bibliotecă și utilizator.

Lucrări practice

Studentii vor accesa Internetul (diverse situri) pentru cercetări bibliografice tematice pe diverse subiecte.

5. Aplicând diverse motoare de căutare, să se identifice adresele bibliotecilor digitale (digital libraries).
6. Aplicând adresele bibliotecilor on-line, să se identifice cărți virtuale pe domenii de studiu (conform profilului).
7. Căutarea informațiilor necesare pentru studiu cu ajutorul a două, trei motoare de căutare. Compararea rezultatelor.
8. Accesarea paginii web a Bibliotecii Științifice a USB.

Referințe bibliografice

1. Manifestul IFLA pentru Internet. Haga, 2002.
2. Bursucă, Roxana. "Internet - Megaresursă informațională pentru știință și tehnologie". *In* : Probleme de informare și documentare, 1999, vol. 33, nr 1-2, p. 20.
3. Cerchez, Emanuela. Internet. Utilizarea rețelei Internet. Proiectarea paginilor Web. Iași : Polirom, 2000. 256 p.
4. Coravu, Robert. Ghid de resurse Internet pentru biblioteci și bibliotecari. București : ABIR, 2002. 146 p.
5. Harris, Grant. Servicii moderne pentru beneficiari. *In* : Școala de Biblioteconomie din Moldova, Chișinău, 2003, nr 4, p. 27-37
6. Internetul și Poșta electronică : Man. de instruire a funcționarului public. Modulul 7. Acad. de Administrare Publică pe lângă Președintele Republicii Moldova. Ch. : Ed. TISH, 2006. 40 p.
7. Mandeal, Rodica, Utilizatorul și căutarea informației. *In* : Buletin ABIR, 2002, vol. 13, nr. 2, p. 9.
8. Noveanu, Eugen, Navigarea pe Internet: primii pași spre un demers conștientizat. : <http://pedagogica.gq.nu/resurse/disted/constient>
9. Введение в использование Интернет. Международная Сеть по Доступности Научных Публикаций и Ассоциация научно-образовательной сети Молдовы. 19-21 марта, 2003.
10. Коцюбинский, А. О.; Groшев, С. В. Современный самоучитель работы в сети Интернет. Быстрый старт. Практик. пособие. М, 2002.

3 Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare

Lina Mihaluța
Ludmila Răileanu
Natalia Culicov
Angela Hăbășescu
Ana Nagherneac
Elena Scurtu

- ⊗ Cataloage tradiționale: catalogul alfabetic, catalogul sistematic
- ⊗ Catalogul electronic (OPAC): modalități și posibilități de utilizare
- ⊗ Sistemul de cataloage în Biblioteca Științifică a Universității de Stat *Alecu Russo*
- ⊗ Baze de date oferite de Biblioteca Științifică a Universității de Stat *Alecu Russo*
- ⊗ Surse de referință: Bibliografii. Enciclopedii. Dicționare

Concepte cheie

Catalog tradițional pe fișe
Catalog alfabetic
Catalog sistematic
Clasificare zecimală universală
Index alfabetic pe noțiuni
Catalog electronic
Vedetă de subiect
Buletin de cerere
Cota cărții
Baze de date
Bibliografie
Cercetare bibliografică
Referințe bibliografice
Documentare
Documente primare
Documente secundare
Dicționare
Enciclopedii

„Munca de catalogare se bazează pe identificare, care este o știință întinsă și subtilă... Catalogarea, ca studiu al creării și transmiterii textelor, este o operă de știință”

Bibliografia-zestre genetică a societății, purtătoare, nu numai de sensuri introspective, ci, mai ales, de semnale și intuiții prospective. A ști ce s-a scris într-o epocă, unde, când, de către cine și despre ce, înseamnă mai mult decât a face o cumulare, mai mult decât a înregistra entități culturale și mult mai mult decât a înseria, într-o anumită manieră, unele caracteristici documentare inconfundabile.

Ion Stoica

3.1 Cataloage tradiționale: catalogul alfabetic, catalogul sistematic

Catalogul unei biblioteci constituie primul instrument de informare, cu care ia contact direct cititorul, avînd rolul de a cuprinde și ordona după criterii bine stabilite suma datelor pe care le deține pentru a le oferi utilizatorilor săi. Catalogul este instrumentul intermediar între beneficiar și fondul de documente existente în bibliotecă.

Prin *catalog* se înțelege o enumerare sau o listă de persoane sau obiecte, de același fel, așezate în ordinea cuvintelor care le desemnează. Termenul provine din limba greacă (*katalogos* = listă) sau *Catalog* – document secundar care cuprinde descrierile documentelor tipărite aparținînd unei colecții, unei biblioteci sau unui grup de biblioteci și realizat conform unor principii standardizate facilitînd regăsirea acestor documente de către utilizator.

(M. Regneală *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării*)

Sînt cunoscute mai multe forme de cataloage:

- ⌘ Catalog sub formă de fișă
- ⌘ Catalog electronic

Principalul suport în catalogul sub formă de fișă este fișa de catalog, acesta fiind cel mai frecvent catalog tradițional în bibliotecile noastre.

Din punctul de vedere al structurării informației cataloagele tradiționale se grupează în:

- § alfabetic
- § sistematic
- § analitic sistematic
- § pe materii
- § topografic

Pentru a fi funcțional, catalogul de bibliotecă trebuie să îndeplinească o serie de condiții:

- § să fie flexibil, adică să permită intercalarea noilor intrări și eliminarea fișelor publicațiilor casate din bibliotecă din diferite motive
- § să fie ușor accesibil, să poată fi consultat de oricine
- § să fie unitar și alcătuit după același principiu, și să urmărească aplicarea lor cu consecvență.

Utilizînd catalogul de bibliotecă, cititorul va găsi răspuns la următoarele întrebări:

- § Posedă bibliotecă un document concret al cărui autor și titlu este cunoscut?
- § Ce fel de lucrări ale unui autor anume sînt în bibliotecă?
- § Ce lucrări există despre o anumită persoană?
- § Cîte exemplare dintr-o lucrare există în bibliotecă?
- § Posedă bibliotecă documente la un subiect concret?

Numărul și tipul de cataloage necesare într-o bibliotecă, se va stabili în funcție de complexitatea și mărimea colecțiilor, de categoria și structura colecțiilor, de posibilitățile de realizare ale bibliotecii.

Catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri este catalogul care cuprinde descrierile principale la nume de autori – persoană, la autori colectiv sau titlu, precum și descrierile auxiliare, așezate în ordinea alfabetică a vedetei sau cuvîntului de ordine al noțiunii descriptive.

Catalog alfabetic – catalog în care descrierile bibliografice sunt organizate în ordinea alfabetică a vedetelor (autori, titlu, subiect)

Catalogul alfabetic are rolul de a răspunde la întrebările:

§ Ce opere ale unui autor, ce ediție a unei anumite opere sau volum există în bibliotecă?

§ Ce s-a scris despre un anumit autor ?

§ Unde se găsește cartea căutată?

Pentru a putea răspunde la astfel de întrebări catalogul alfabetic va conține în mod obligatoriu cel puțin o descriere pentru fiecare carte catalogată, iar situația cînd lucrarea are mai mulți autori, cînd este cunoscută mai ales după titlu, cînd la realizarea ei au colaborat și alte persoane (traducător, prefăcător, ilustrator ș.a), va avea altele descrieri cîte se impun de fiecare situație în parte.

În catalogul alfabetic se vor include într-o singură înșiruire alfabetică toate tipurile de descrieri pe care le necesită diversele tipuri de documente și anume:

§ fișele descrierilor principale cu vedeta de autor - persoană fizică, autor-colectiv, titlu

§ fișele descrierilor analitice

§ fișele descrierilor complementare

§ fișele de trimitere (generale și speciale)

Modele

Fișa principală

Eminescu, Mihai – persoană fizică

Lucafăru / Mihai Eminescu ; il. de E. Zavtur. -Ch.: Cartea Moldovei, 2002 (Tipogr. Centrală). - 31 p. : il.- ISBN 9975-60-095-6: 18.00.

Universitatea de Stat din Moldova – autor-colectiv

Anale științifice..(1946-1996) / red.: Gh. Rusnac. -Ch., 1996. - 383 p.- ISBN 9975-923-04-6: 19.00.

Regina cărții în Nord... : [Resursă electronică] / Univ. de Stat "A. Russo" ; alcăt. E. Harconița ; Camerman A. Semionică ; tehnored.: I. Pogrebneac, I. Tamco.- Bălți, 2005.-1 CD în cutie plastică.- ISBN 9975-51-000-0: 35.00.

În conț.: Regina cărții în Nord.../ E. Harconița ; Colecția de Carte rară / N. Lunic ; Arta Cărții / L. Roșca, L. Melnic

Fișa descrierilor analitice

Costin, Miron

Letopisețul Țării Moldovei ...De la Aron-Vodă încoace / M.Costin // Letopisețul Țării Moldovei. - Ch.. - 2006. - P. 135-248.

Fișa descrierilor complementare

Ciobanu, Gabriel – coaut.

Buraga, Sabin

Atelier de programare în rețele de calculatoare / Sabin Buraga, Gabriel Ciobanu.

lași: Polirom, 2001. - 239 p.- ISBN 973-683-755-6: 65.00.

Hașdeu, Bogdan Petriceicu, despre

Sandu, Vasile

Viața lui B.P.Hașdeu / V. Sandu. - București: Ed. Minerva, 1989. - 295 p. -

(Universitas). - ISBN 973-21-0046-X: 1.44.

Marin, D., red.

Gaftoniuc, Simona

Finanțe internaționale / S. Gaftoniuc ; red. D. Marin. - S.I. : Ed. Economică,

1995. - 351 p. - ISBN 973-9198-13-9 : 7.06.

Fișe de trimitere

(generale)

GÎRLEANU, EMIL

vezi

CÂRLEANU, EMIL

(speciale)

INSTITUTUL PEDAGOGIC DE STAT

"A.RUSSO"

vezi

UNIVERSITATEA DE STAT

"A.RUSSO"

În scopul orientării cititorilor în consultarea cataloagelor se vor întocmi fișe divizionare. Fișele divizionare se alcătuiesc din carton tare sau material plastic cu o proeminență în partea superioară, care depășește înălțimea fișelor de descriere, pe care se vor nota în funcție de mărimea catalogului, literele alfabetului, silabe ori începuturi de silabe sau vedete (cuvinte, nume de autori sau titluri).

Divizionară – fișă care separă diferite diviziuni în catalogul alfabetic sau sistematic

Orînduirea fișelor în catalogul alfabetic pe nume de autori, titluri și indici

Orînduirea fișelor în catalogul alfabetic se efectuează conform STAS-ul 8636-70

„Orînduirea în catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri și în indexuri: Informație și documente”. Orînduirea alfabetică conform Stasu-lui menționat este cea dată de alfabetul latin, chiar și pentru publicațiile scrise cu alt alfabet decât cel latin. În aceste situații se va face descrierea documentelor prin transliterare iar când aceasta nu s-a făcut, la intercalarea fișelor se va proceda ca și

Transcrierea – reprezentarea fonemelor unei limbi, indiferent de scrierea originală, prin cele ale sistemului fonetic de litere și semne ale limbii de conversie. Transcrierea nu este strict .. ....

Transliterația – convertirea caracterelor unui alfabet de conversie în cel ale alfabetului convertit, în scopul de a reconstrui cuvîntul transliterat în forma sa originală

cum s-ar fi făcut transliterarea în alfabet latin.

Semnele diacritice, accentele folosite pentru a marca un alt sunet în locul celor străine nu se i-au în considerație la orînduirea fișelor.

Aranjarea alfabetică a descrierilor la titlu se va face cuvînt cu cuvînt, dar nu literă cu literă:

eroi ai muncii

eroi și martiri

eroina de pe Jiu

Eronim, P. etc.

Cifrele romane, arabe, grecești cînd se constituie în elemente de ordine se consideră ca și cum ar fi exprimate prin cuvinte în limba cărții descrise:

1001 (o mie și una) de noți

1918 (o mie nouă sute optsprezece) la români

100 (o sută) de răspunsuri pentru credincioși

Nume personal, prenume, inițială patronimică.

Oprea, Alexandru V.

Osadenco, Ion E.

Omonimii se aranjează ținîndu-se seama și de ordinea alfabetică a prenumelor indicate în întregime sau sub formă de inițială:

Oprea, Alexandru

Oprea, Cleopatra

Oprea, Eugen

Oprea, Ioan

Articolul hotărît sau nehotărît care stă în fața unui substantiv comun sau adjectiv nu se ia în considerație dacă se află înaintea unei vedete:

O bună gospodină

Le Temps etc.

Cînd *o* sau *un* au funcția de numeral se va ține cont de ele la orînduirea alfabetică:

O mie și una de noți

Un om între oameni

Descrierea cărților de autori cu același nume se plasează în ordinea alfabetică a prenumelui sau a inițialelor cînd sînt indicate prin acestea. Autorii cu nume compuse se aranjează în urma numelor simple.

Descrierile principale cînd autorul este singur scos în vedetă sau este scos primul împreună cu alți autori, se vor aranja cum urmează:

Opere complete (în ordinea numărului de volume, operele complete într-un număr mai mare de vol. se așează întîi).

Opere (idem)

Opere alese (idem)

Opere separate și culegeri, din operele autorului în ordinea alfabetică a titlului.

Descrierile lucrărilor despre viața și activitatea unei persoane (despre el) se ordonează în ordinea alfabetică a numelui autorului publicației.

Lucrările elaborate de autori colectivi (organele ierarhice superioare ale puterii

de stat, alte colectivități oficiale, instituții, organizații ori de congrese și conferințe) se găsesc în catalogul alfabetic descrise la denumirea oficială a autorului colectiv:

1. Republica Moldova. ABRM. Congresul (4; 2000; Ch.)

Congresul IV al Asociației Bibliotecarilor din RM, 6 dec. 2000, Ch. / coord. L. Kulicovski. - Ch., 2000

Abrevierile de denumiri de organizații se ordonează conform denumirii întregite:

IFLA

ONU

SUA

UNESCO

A Important: *Pe fiecare sertar din catalogul alfabetic sînt indicate literele care se conțin în sertarul respectiv sau silabele cu care încep și cu care se termină informația inclusă. Fișele ordonate în sertare sînt fixate pe o tijă de fier. Sertarele sunt numerotate.*

Catalogul sistematic - catalog în care descrierile bibliografice sînt organizate după un anumit sistem de clasificare a cunoștințelor umane de la general la particular, ținînd seama de legăturile logice sau istorice dintre numeroasele discipline existente și ramurile lor.

După G. Lasso de la Vega, acest catalog „urmărește să transforme întreaga colecție a unei biblioteci într-o singură lucrare științifică, împărțită în capitole și subcapitole, fiecare dintre ele reprezentînd o ramură sau o subramură a științei în care se grupează, la rîndul lor, logic și științific, cărțile care tratează despre fiecare dintre ele...”

Catalogul sistematic este utilizat în activitatea de informare întrucît el dezvăluie colecțiile bibliotecii în funcție de:

§ conținutul publicațiilor;

§ recomandare la alegerea cărților în vederea unei lecturi sistematice, planificate. Un catalog bine alcătuit atrage atenția cititorului și asupra altor cărți, îndemnându-l să le citească;

§ la organizarea activităților cultural educative;

§ completarea fondului (numai după Catalogul sistematic își poate da seama bibliotecarul cum sînt reprezentate diferitele ramuri ale științelor în bibliotecă).

În Catalogul sistematic este înserată exact aceeași informație care se deține în catalogul alfabetic, însă ordinea de intercalare este alta – pe domenii de știință.

Fișele cu descrieri pentru catalogul sistematic sînt identice cu cele întocmite pentru catalogul alfabetic dar înscriu pe cel de-al treilea spațiu de jos în stînga primei linii verticale indicele de clasificare.

Elementul care dă intrare fișei în Catalogul sistematic este indicele C.Z.U. care convențional indică adresa documentelor în depozit sau raftul cu acces liber. Fiind un instrument de așezare și identificare a publicației el trebuie indicat corect.

Structura catalogului sistematic se scoate în evidență prin fișe divizionare care

marchează clasele, diviziunile și subdiviziunile principale ale clasificării: fișele divizionare formează scheletul întregului organism al Catalogului sistematic. Ele au o importanță deosebită nu atât pentru organizarea catalogului ca atare, cât mai ales pentru orientarea cititorilor în consultarea catalogului, pentru îndrumarea lor spre publicațiile de care au nevoie.

Cititorii pot să se folosească de fișele divizionare ca și de cuprinsul său, tabla de materii a cărților, atunci când vor să meargă direct la o informație particulară din cartea respectivă. Fișele divizionare sînt confecționate din carton, rezistent la foietare, de aceleași dimensiuni ca și fișele obișnuite, dar cu proeminențe în partea superioară. Împărțirea fișelor divizionare – (de mijloc, laterale de stîngă, de dreaptă) are importanță în structurarea logică a Catalogului sistematic. Fișele divizionare marchează clasele (domenii) mai mari (de mijloc) de cunoștințe, probleme deosebit de importante sau teme mai restrînse, derivate din primele. În felul acesta catalogul se structurează pe capitole mari, subcapitole și părți componente ale acestora.

Pe proeminența fișelor de divizionare se va trece indicele C.Z.U, urmat de explicația lui în cuvinte, așa cum se găsește acesta menționată în tabelele de clasificare. Atunci când fișa divizionară marchează rubrici care se înrudesesc sau au legături cu alte diviziuni din catalog, pe această fișă se fac trimeri de la un indice la altul.

Ex. : 513 Geometrie

Vezi și:

515 Geometrie discriptivă

516 Geometrie analitică

De obicei, fișele divizionare nu cuprind între ele mai mult de 20-30 de fișe obișnuite de catalog.

Clasificarea Zecimală Universală (CZU)

Clasificare Zecimală Universală (CZU) este un limbaj de documentare utilizat în indexarea și regăsirea informației. Totalitatea cunoștințelor umane fiind grupate în 10 clase. sistemul de indexare fiind cel numeric.

CZU - sistem de clasificare bazat pe clasificarea zecimală a lui M. Dewey care acoperă toate cunoștințele umane, după un model comun de subiecte legate între ele

Fizicianul Andre Marie Ampere (1765-1836) a propus, pentru prima oară, folosirea notației zecimale ca un cod de exprimare a conceptelor într-o clasificare documentară. Această propunere a fost popularizată de bibliotecarul american Melvil Dewey (Melville Louis Kossuth), la sfîrșitul sec. XIX. În 1878 Melvil Dewey (Melville Louis Kossuth), a publicat un tabel de clasificare destinat ordonării fondului de publicații al bibliotecii colegiului unde fusese numit ca asistent bibliotecar, marcînd fiecare din cele 9 clase cu cîte o cifră de la 1 la 9 și atribuind cifra 0 unei clase de generalități:

Ex.: 000 Lucrări cu caracter general

100 Filosofie

200 Religie ....

În 1895 avocații belgieni Paul Otlet (1868-1944) și Henri La Fontaine (1853-

1943) au preluat sistemul de clasificare Dewey, operînd o serie de modificări și extinderi cu acordul lui Dewey, pînă cînd au obținut o schemă originală care ar putea fi exprimată „într-un limbaj internațional – acela al numerelor”. Între timp, au mai avut loc reorganizări/modificări, astfel s-a ajuns la mai multe ediții internaționale: ediție medie, ediție prescurtată, ediție specializată.

Clasificarea Zecimală a fost tradusă în mai multe limbi. Ediția medie internațională în limba română CZU este astfel concepută încît să fie suficient subdivizată pentru a răspunde nevoilor generale de clasificare ale utilizatorilor.

Începînd cu anul 1992 acest sistem de clasificare a documentelor este aplicabil în bibliotecile din Republica Moldova, respectiv și în Biblioteca noastră. Catalogul sistematic conform CZU conține informații pe domenii începînd cu anul 1992 pînă la 1.06.2007. La moment acest catalog este conservat. Informația referitor la conținut poate fi consultată în Catalogul electronic (OPAC) <http://libruniv.usb.md>. Anterior pentru clasificarea publicațiilor pe domenii era utilizat un alt sistem numit BBK (Clasificarea Bibliotecar-Bibliografică).

Sistemul de clasificare CZU este alcătuit din 2 tabele: principal, auxiliar.

BBK- sistem de clasificare bazat pe principiile clasificării zecimale, dar care utilizează indici alfa-numeric și semne de punctuație specifice.

Tabelul principal – cuprinde cele

zece clase mari în care a fost divizat universul cunoștințelor, fiecare din aceste mari clase este notată cu o singură cifră arabă. Cu alte cuvinte tabelul principal este divizat ierarhic, ierarhia numerică reflectînd ierarhia conceptuală, clasele cele mai generale aflîndu-se la nivel superior, iar clasele mai înguste, mai restrînse, adică la nivel inferior.

- 0 Generalități. Știință și cunoaștere. Organizare
- 1 Filosofie. Psihologie
- 2 Religie. Teologie
- 3 Științe sociale
- 4 Liberă
- 5 Matematică. Științele naturii
- 6 Științe aplicate. Medicină. Tehnică
- 7 Artă. Recreere. Spectacol. Sport
- 8 Lingvistică. Filologie. Literatură
- 9 Geografie. Biografie. Istorie

La rîndul lor clasele pot fi speciale și generale.

Tabelul auxiliar conține indici auxiliari *comuni și speciali pentru a reda aspectele secundare, particulare ale conceptului de bază*

§ *indicii auxiliari comuni*: de limbă, formă, loc, rasă și timp, care pot fi adăugați oricărui indice CZU

§ (=) indice de limbă; ( ) formă și loc; „ ” rasă și timp - trebuie întotdeauna atașați unui indice CZU

§ *indici auxiliari speciali*

Pentru a da posibilitatea exprimării unor subiecte complexe CZU utilizează cîteva

semne de punctuație și semne matematice. Semnele sînt folosite ca elemente de relație pentru a combina indici CZU principali sau auxiliari:

§ *relația de reuniune a unui șir de indici CZU + și / (plusul și bara oblică)*

§ *ex.: 58+59- Botanică și agricultură*

§ *796/799- Sporturi (adică 796+797+798+799)*

§ *relația între doi indici CZU : (două puncte)*

§ *ex.: 396:392 – Femeia în politică*

§ *subgrupare a doi sau mai mulți indici CZU prin plus (+) sau două puncte(:) [] (paranteze drepte)*

§ *ex.: [54+66](498) – Chimia și industria chimică din România*

§ *exprimarea fixă a unei noțiuni cu o singură intrare în catalog :: dubla relație*

§ *ex.: 575::576.3 – Citogenetica(fără intrare la 576.3:575)*

Indexul alfabetic

Indexul alfabetic al fiecărui catalog este un instrument indispensabil în îndrumarea cititorilor către Catalogul sistematic

Funcțiile lui principale sînt:

A de a face accesibile cititorilor noțiunile simbolizate prin cifre zecimale ale sistemului;

A de a reuni alfabetic noțiunile desemnate în tabele prin vedete asemănătoare ca exprimare, dar dispersate în diferite clase, grupe, din cauza ordinii sistematice.

Ex.: *Educație socială* 37.035

Educație politică 37.035.4

Educația estetică 37.036

A vedeta înserată în indexul alfabetic indică cititorului în mod sigur că biblioteca posedă publicații cu acest subiect.

Indexul alfabetic pe noțiuni către Catalogul sistematic este întocmit asemănător Indicelui alfabetic pe noțiuni a Tabelelor CZU. Indexul alfabetic începe odată cu constituirea Catalogului sistematic și continuă pe măsură dezvoltării acestuia.

Vedete compuse:

Desen tehnic

Arta oratorică

Ocrotirea naturii

Psihologia copilului

Subvedete :

Educația estetică

morală

religioasă

Subvedetă geografică - desemnează categoria geografică, aspectul localizării sau aspectul spațial specific unui subiect desemnat printr-un indice CZU principal.

Ex.:

Teatru China 792(510)

Indexul alfabetic pe noțiuni este un instrument care facilitează orientarea în Catalogul Sistematic. El conține fișele cu subiecte în ordine alfabetică și indicele CZU care le corespunde

pagina Web. Mai multe biblioteci din țară și de peste hotare oferă utilizatorilor posibilitatea de a consulta cataloagele on-line:

Ø Biblioteci din Moldova:

Biblioteca Științifică a Universității de Stat "A. Russo" din Bălți - <http://www.libruniv.usb.md>

Biblioteca Națională a Republicii Moldova - <http://www.bnrm.md>

Biblioteca Academiei de Studii Economice - <http://www.lib.ase.md>

Biblioteca Municipală "B. P. Hașdeu" - <http://www.hasdeu.md>

Biblioteca Publică de Drept - <http://www.pll.md>

Biblioteca ULM - <http://www.library.ulim.md>

Biblioteca Națională pentru Copii "I. Creangă" - <http://www.bncreanga.md>

Ø Biblioteci din România

Biblioteca Națională a României - <http://www.bibnat.ro>

Biblioteca Academiei Române - <http://www.biblacad.ro>

Biblioteca Centrală Universitară "M. Eminescu" Iași - <http://www.bcu-iasi.ro>

Biblioteca Centrală Universitară "E. Todoran" Timișoara - <http://www.bcut.ro>

Biblioteca Universității din Craiova - <http://www.biblio.central.ucr.ro>

Biblioteca Centrală Universitară din București - <http://www.bcub.ro>

Biblioteca Județeană "Octavian Goga" din Cluj - <http://www.bjc.ro>

Ø Biblioteci din Rusia

Biblioteca Națională a Rusiei — <http://www.nlr.ru>

Biblioteca de Stat a Rusiei — <http://www.rsl.ru>

Biblioteca Universității din Sankt-Petersburg — <http://www.unilib.neva.ru>

Biblioteca Publică Științifico-Tehnică de Stat a Rusiei — <http://www.gpntb.ru>

Biblioteca de Stat a Rusiei de literatură străină — <http://www.libfl.ru>

Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Moskova „M. V. Lomonosov” — <http://uwlib.lib.msu.ru>

Biblioteca Universității Tehnice de Stat din Moskova „N. Bauman” — <http://library.bmstu.ru>

Ø Biblioteci din alte țări:

Bibliothèque Nationale de France (Franța) –

<http://catalogue.bnf.fr./servlet/accueilConnecte>

Sofia University Library (Bulgaria) – <http://www.libsu.uni-sofia.bg:4501/ALEPH>

Chicago Public Library (SUA) – <http://cpl.lib.uic.edu/>

University Libraries (Cehia) – <http://www.cbvk.cz/cr/libracz/li-univ.htm>

Deutsche Bibliotheken Online (Germania) – <http://www.hbz-nrw.de/hbz/germlst/index.html>

Biблиотеche Italiene (Italia) –

<http://www.biblio.polito.it/it/documentazione/bibliot.html>

Pentru a începe cercetarea sistemului, tastați butonul ENTER. Va fi afișat Meniul principal de opțiuni OPAC. Folosiți tastele SUS și JOS pentru a alege un tip

de căutare, apoi tastezi ENTER pentru a-l selecta și pentru a afișa un set curent de înregistrări (de nume, de autori sau de titluri) sau un submeniu de opțiuni.

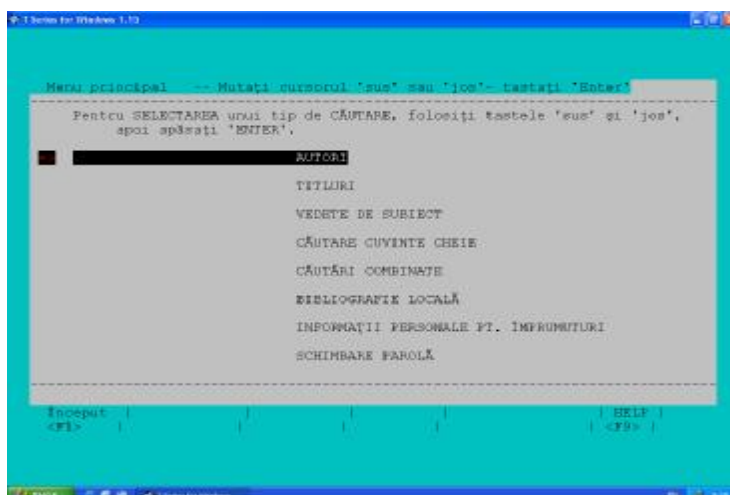
Tastele cu care se operează:

1. Enter pentru a vizualiza o listă de înregistrări sau buletinul de cerere.
2. F10 pentru căutare înregistrare.
3. F1, Alt+F1, Esc- operații de ieșire dintr-o opțiune sau alta.
4. Ctrl – selectarea limbii.
5. Săgețile SUS, JOS navigare de la o înregistrare la alta.
6. Page Up, Page Down – navigare de la o listă la alta.

Căutare după: AUTORI

Meniul principal

Tabelul 1

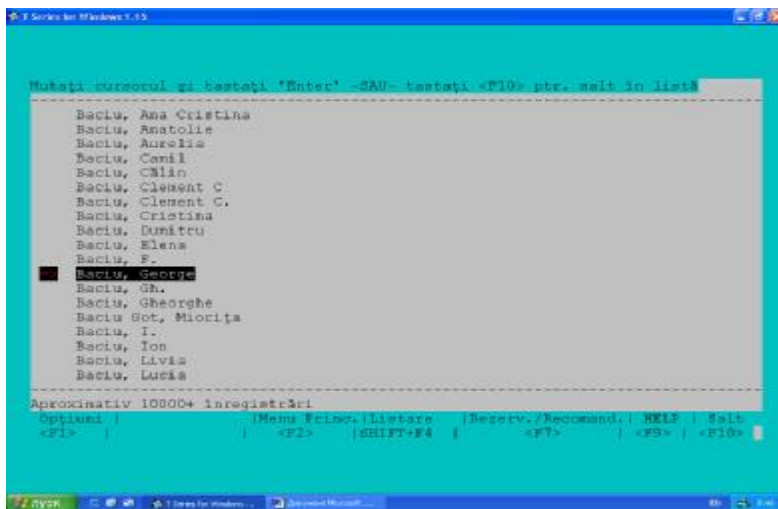
Selectarea opțiunii **Autori** din meniul principal OPAC va determina afișarea unui **Set curent de înregistrări** pentru **Autori și Editori**. Lista va include și conținutul cîmpului **Conferință/Seminar** al bazei de date. Selectați orice înregistrare pentru a afișa o listă a titlurilor cărților, serialelor și articolelor asociate cu numele autorului ales. Apăsați **PgDn** dacă doriți să vedeți întreaga listă de titluri.

Pentru a efectua căutările după autori veți parcurge următorii pași:

Pasul 1. Duceți poziția cursorului JOS în fața opțiunii **AUTORI**;

Pasul 2. Tastezi **ENTER**, va apărea lista autorilor (vezi tabelul 2), aranjată în ordine alfabetică. În lista autorilor se includ atât autorii publicațiilor cît și traducători, editori, responsabili de apariția publicației. Informația despre autori se i-a de pe foaia de titlu a publicației.

Tabelul 2

Autorii se împart în:

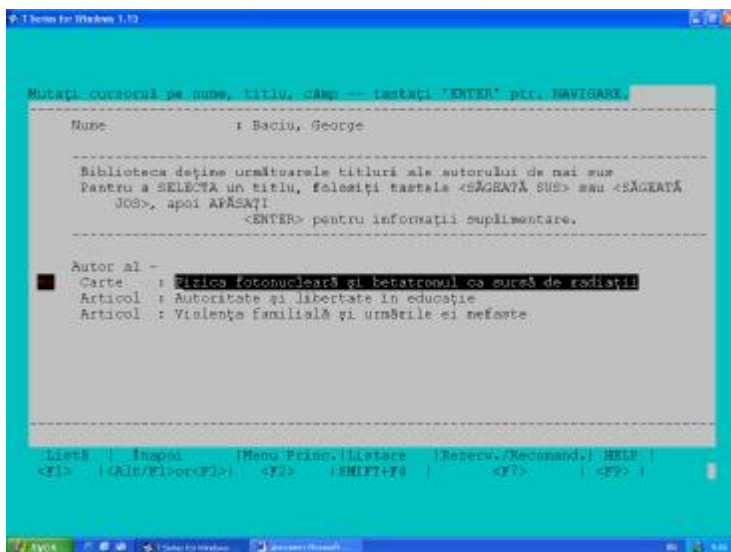
Colectivi – organism, instituție sau grup de persoane, responsabili de conținutul unui document;

Principali – autor, căruia îi aparține conținutul unui document;

Secundari – autor, care a contribuit la elaborarea unui document;

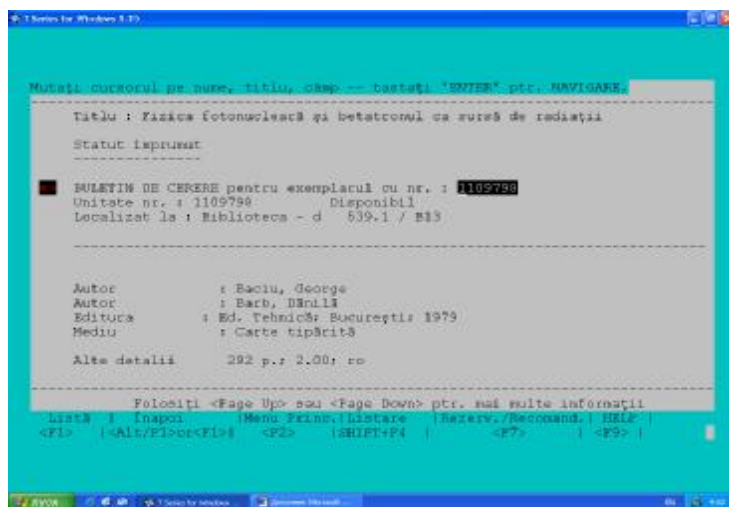
Pasul 3. Tastați F10, va apărea jos în partea stîngă a monitorului instrucțiunea de a introduce primele litere ale numelui autorului căutat, după ce scrieți numele, tastați ENTER. Duceți poziția cursorului în dreptul autorului căutat, tastați ENTER și vizualizați situația autorului dat (N de cărți, N articole) (vezi tabelul 3). Cărțile și articolele sînt aranjate în ordine alfabetică, mai întîi cărțile apoi articolele.

Tabelul 3

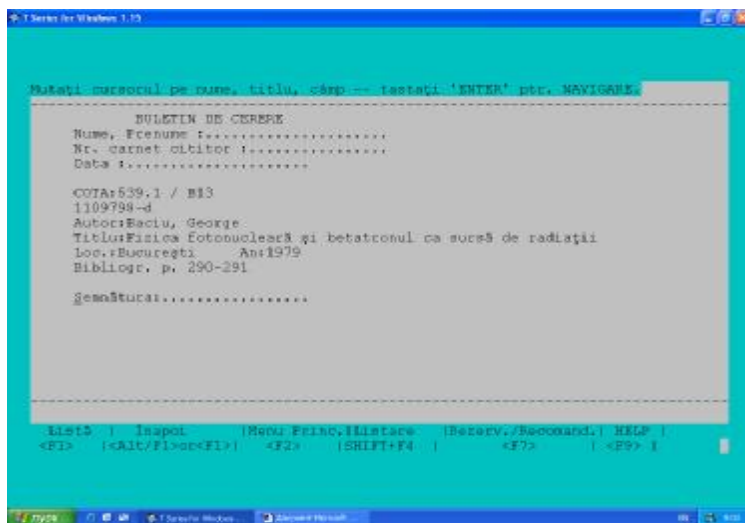
Pasul 4. Cu ajutorul cursorul SUS – JOS selectați publicația dorită, tastați ENTER, pe monitor va apărea informația despre carte (vezi tabelul 4): titlul cărții, autorul, numărul de inventar, cota cărții, editura, anul publicației, locul publicării, numărul de pagini. Când selectați un articol, găsiți informații despre titlul serialului în care este publicat articolul, numărul, anul de ediție al serialului.

Tabelul 4

Pasul 5. Tastați ENTER, pe ecran va apărea un BULETIN DE CERERE completat pentru documentul solicitat. (vezi modelul 1 și 2, și tabelul 5)

Tabelul 5

Pasul 6. Tastați F1 pentru a ieși la lista de autori, sau Esc pentru întoarcere la poziția inițială.

Modelul 1. (printat)

BULETIN DE CERERE

Nume, Prenume : ..... Russu Ion.....

Nr. carnet cititor : .....1756.....

Data: 15.09.2005

COTA:34(478.9)(075.8) / B69

1149698-sll

Autor: Borodac, Alexandru

Titlu: Drept penal : caificarea infracțiunilor : Pentru inst. de învăț.
superior, spec. Jurisprudența

Loc.: Ch. An:1996

Total ex.: SL1-1

Semnatura: .....

Modelul 2.(manual)

BULETIN DE CERERE

Permis Nr ..... 8734 .....

Numele .....Roșca Vasile.....

Cota publicației 859.0 / E-48

Autor .....Eminescu, M.

Titlu.....Crăiasa din povești .....

Anul de

Ediție.....2004 .Nr..... vol .....

Data și luna

(pentru ziare) .....

Semnătura.....

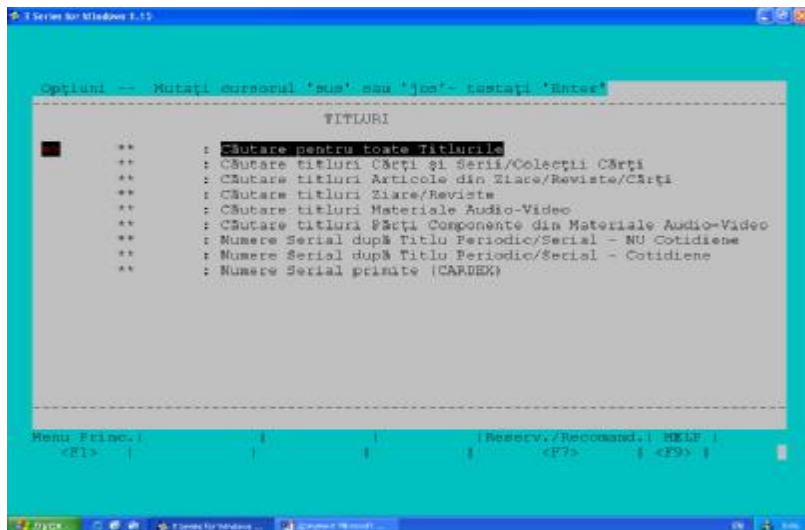
« 14 ».....septembrie..... 2005 .....

Motivul neonorării.....

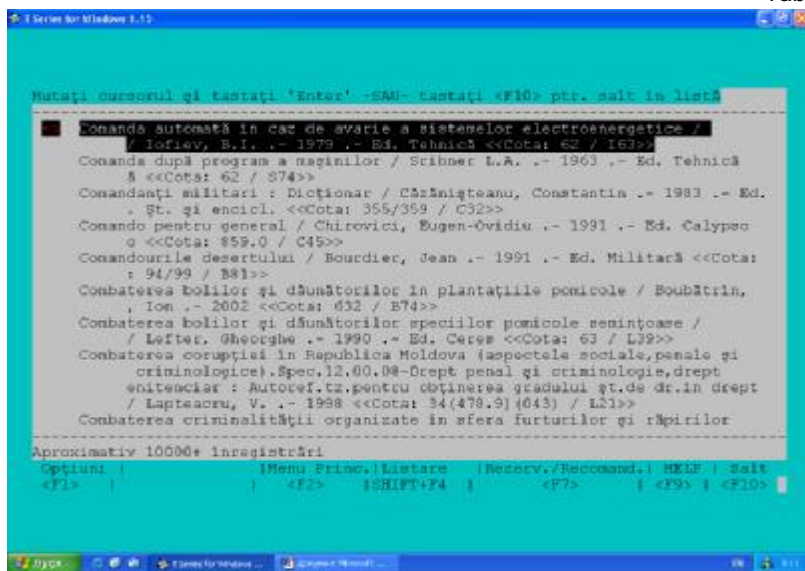
Căutare după: TITLURI

Selectarea opțiunii Titluri din meniul principal OPAC va determina afișarea submeniului. Selectați opțiunea necesară pentru a afișa o listă a titlurilor din categoria aleasă. După titluri se efectuează căutărilor numai atunci când se știe sigur titlul unei cărți, unui articol, serial, audio-vizual.(vezi tabelele 6 și 7)

Tabelul 6

Tabelul 7

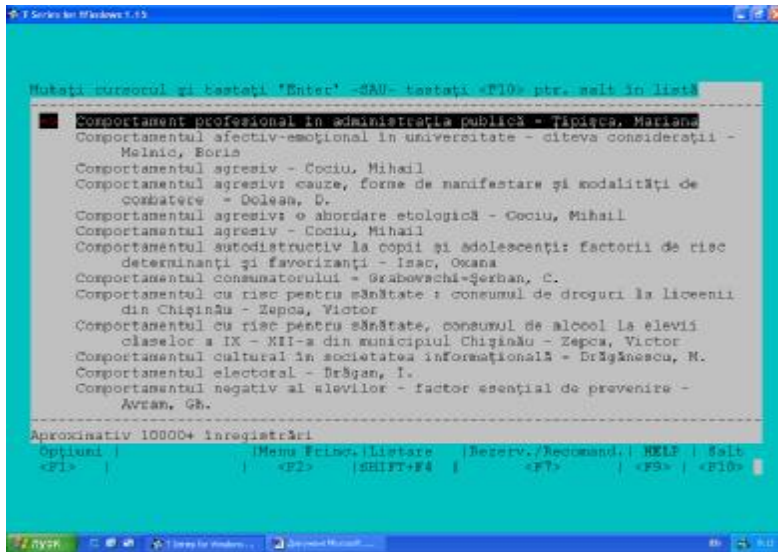

Pentru a efectua căutărilor după titlul unui articol, efectuați următoarele operații:

Pasul 1. Duceți poziția cursorului în fața opțiunii Căutare titluri articole;

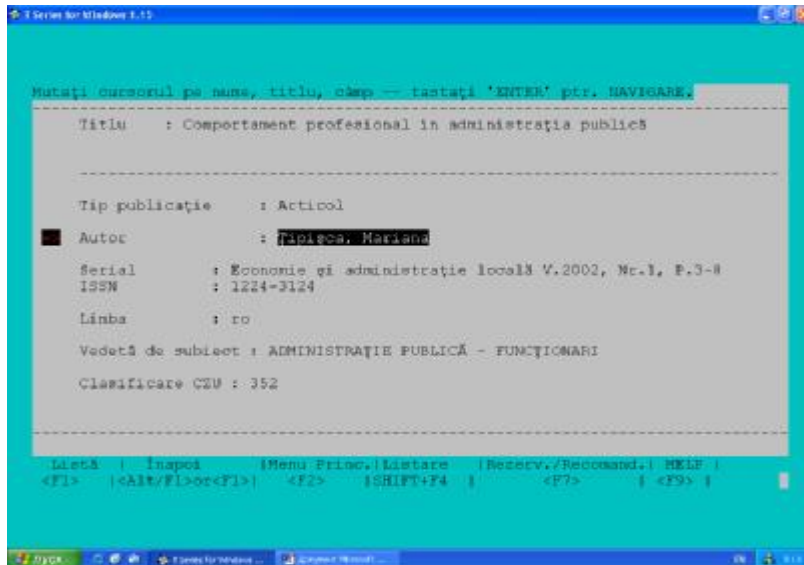
Pasul 2. Tastați ENTER, va apărea lista titlurilor de articole, aranjate în ordine alfabetică (vezi tabelul 8);

Tabelul 8

Pașul 3. Tastați F10, va apare în partea de jos a monitorului o instrucțiune de a introduce primele litere ale titlului căutat, apoi tastați ENTER. Dacă titlul căutat este în catalog, tastați ENTER și vizualizați detaliile înregistrării (vezi tabelul 9).

Tabelul 9

Pentru a completa buletinul de cerere selectați titlul serialului sau cărții unde este publicat acest articol. Atunci când articolul este publicat în revistă, pe buletinul

de cerere se indică titlul serialului, anul de ediție, numărul. Când articolul este publicat în ziar se indică anul de ediție, data, publicării. (vezi Modelul 3 și 4)

Pașul 4. Tastați F1 pentru a ieși la lista titlurilor, sau Esc pentru întoarcere la poziția inițială.

Modelul 3. Articol din revistă

Modelul 4. Articol din ziar

BULETIN DE CERERE	BULETIN DE CERERE
Permis Nr .....3456.....	Permis Nr .....1456 .....
Numele .....Roșca Vasile	Numele .....Secară Vasile.....
Cota publicației R 37(478)/U56	Cota publiației
Autor	Autor .....
Titlu.....Univers Pedagogic	Titlu.....Curierul de nord
Anul de	Anul de
Ediție.....2005..... Nr. ...10.... vol	Ediție.....2005..... Nr..... vol .....
Data și luna (pentru ziare).....	Data și luna (pentru ziare) .....15 aprilie.....
Semnătura	Semnătura .....
« 14 ».....septembrie 2005	« 14 ».....septembrie 2005 .....
Motivul neonorării.....	Motivul neonorării.....

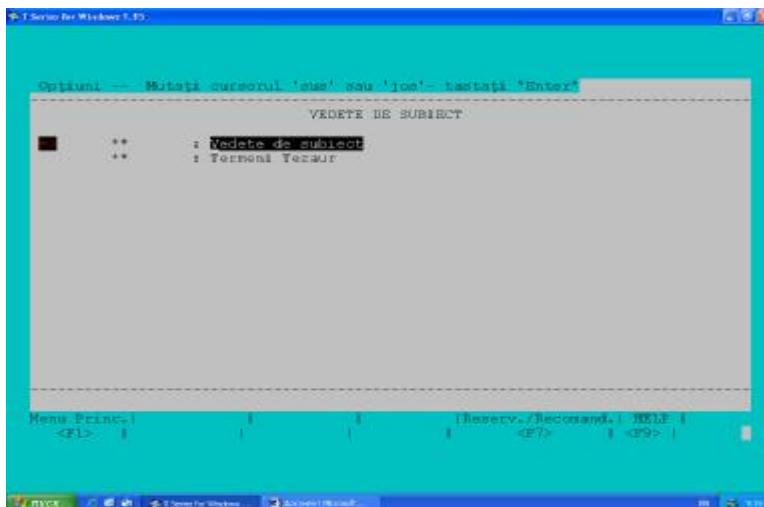
Căutare după: VEDETE DE SUBIECT

Selectarea opțiunii Subiecte din meniul principal OPAC va determina afișarea unui submeniu, conținând două opțiuni: Vedete de subiect și Termeni Tezaur.

Selectarea informațiilor după opțiunea VEDETA DE SUBIECT este cea mai des folosită în bibliotecă. Vedetele de subiect introduse de către bibliotecari în catalogul electronic reflectă tematica unei cărți, unui articol. Cu ajutorul opțiunii respective efectuăm căutări atunci când cunoaștem tema cercetării. Se efectuează următorii pași:

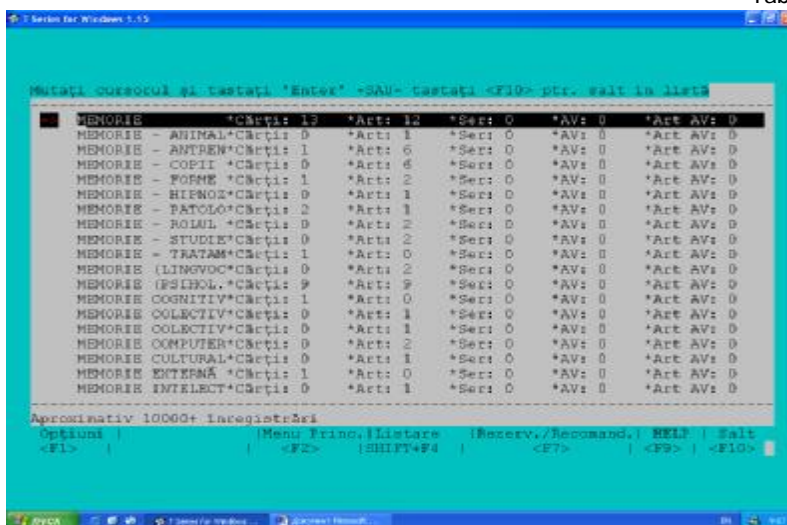
Pasul 1. Plasați cursorul în dreptul opțiunii VEDETE DE SUBIECT, tastați ENTER (vezi tabelul 10).

Tabelul 10

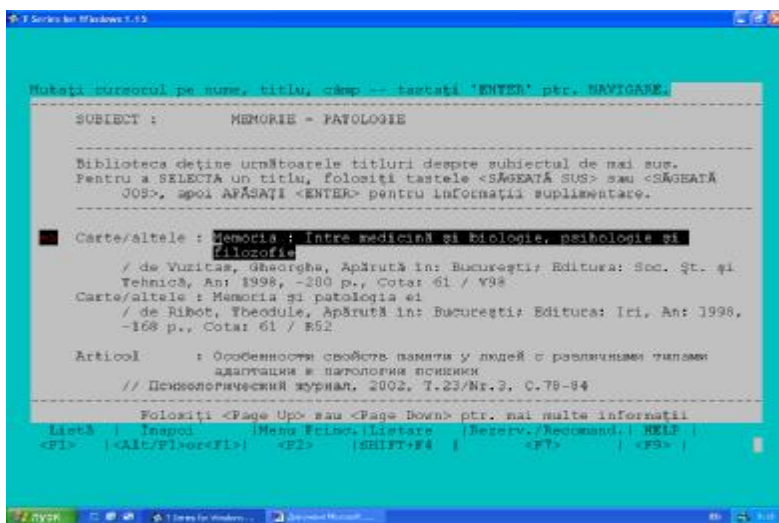
Pe ecran va apare un set curent de înregistrări cu situația categoriei alese, adică numărul de cărți, articole și seriale asociate fiecărui subiect (vezi tabelul 11).

Tabelul 11

Pasul 2. Tastați F10 și introduceți subiectul căutat, apoi tastați ENTER. Dacă subiectul căutat este în catalogul electronic, duceți poziția cursorului în fața lui și tastați ENTER, pe monitor va fi afișată o listă a titlurilor cărților, seriilor și articolelor referitoare la subiectul/termenul ales, aflate în catalog (vezi tabelul 12). Din lista afișată puteți alege documentele de care aveți nevoie.

Tabelul 12

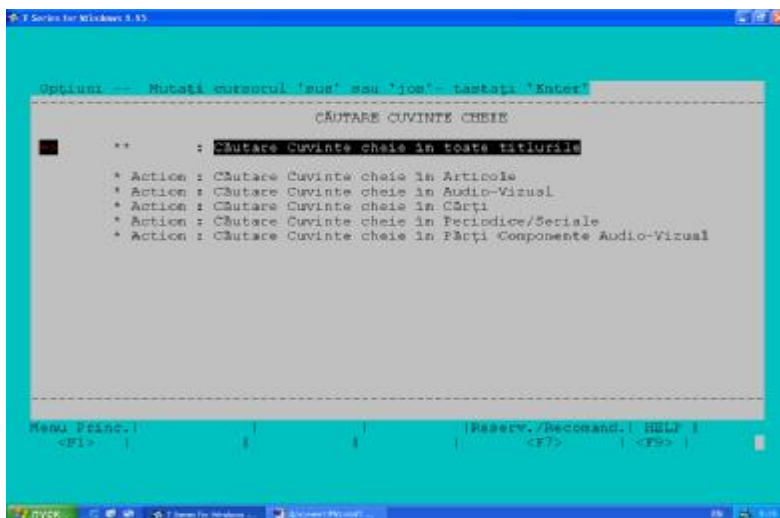

Pasul 3. Tastați F1 sau Esc pentru a ieși din opțiune.

CĂUTAREA DUPĂ CUVINTE CHEIE

Selectarea opțiunii Căutare cuvinte cheie din meniul principal OPAC va determina afișarea submeniului prezentat în tabelul 13 :

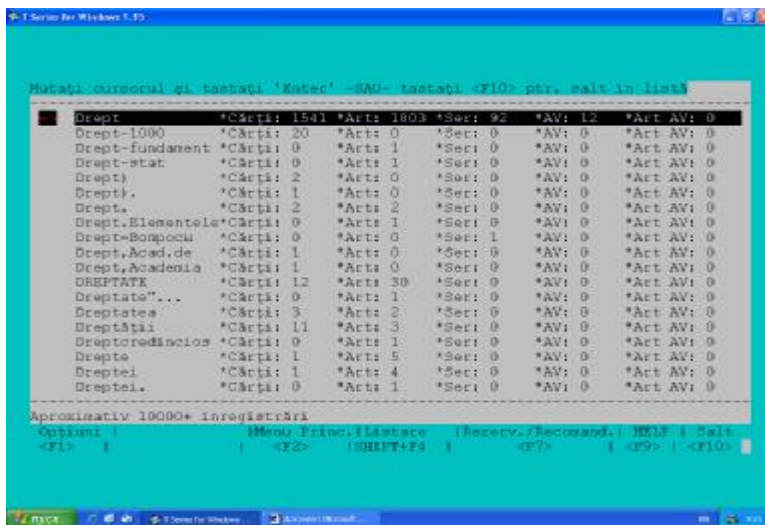
Tabelul 13

Căutare după cuvinte cheie din toate titlurile

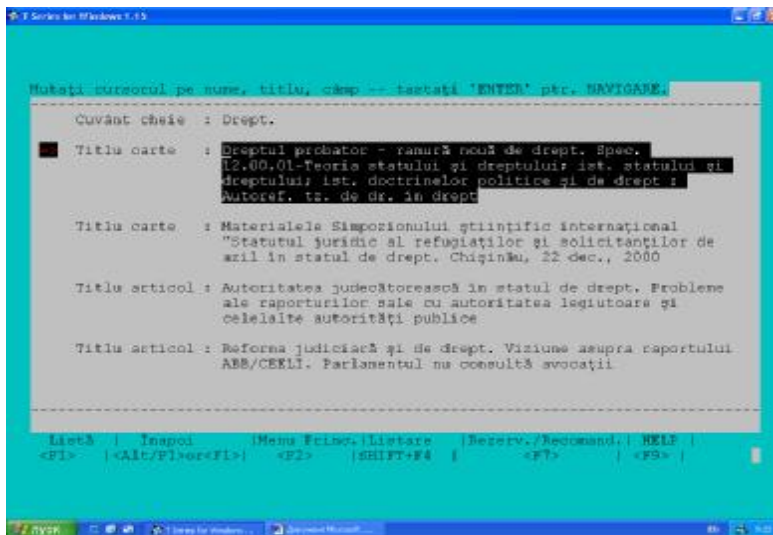
Pasul 1. Pentru căutarea cuvintelor cheie din toate titlurile tastați ENTER, va fi afișat un set curent de înregistrări cu situația numărului de cărți, articole și seriale, care conțin fiecare cuvânt cheie (vezi tabelul 14).

Tabelul 14

Pasul 2. Tastați F10 va apărea instrucțiunea de a introduce cuvântul cheie căutat, apoi tastați ENTER vor fi afișate toate titlurile asociate cuvântului cheie căutat (vezi tabelul 15).

Tabelul 15

Pasul 3. Tastați Esc sau F1 pentru a ieși din opțiunea dată.

Căutarea după cuvinte cheie în articole și cărți

Urmați instrucțiunile ecranului pentru a lansa o căutare după cuvinte cheie. Pentru a fi siguri că realizați căutarea după un cuvânt cheie care există în baza de date, având format corect și ortografie corectă, folosiți fereastra de validare pentru a selecta cuvântul corect. Procedura obișnuită prin care se lansează o căutare după cuvinte cheie este următoarea:

Pasul 1. Tastați cuvântul cheie dorit sau primele litere ale acestuia și apăsați F10. Dacă este găsită o corespondență exactă, cursorul va determina defilarea ecranului; nu va apărea nici o fereastră și puteți lansa căutarea. Continuați de la pasul 5.

Pasul 2. În cazul în care nu este găsită nici o corespondență, se va deschide o fereastră de validare, cu un cuvânt cheie evidențiat. Acesta va fi cuvântul cheie din lista alfabetică care urmează imediat după poziția presupusă a cuvântului cheie introdus, dacă acesta ar fi existat.

A *Rețineți că la operația de validare a cuvântului cheie sistemul face distincție între litere mari și mici; prin urmare numai o corespondență exactă va avea efect*

Pasul 3. Dacă cuvântul cheie evidențiat este cel cerut, continuați de la pasul 4. Dacă nu, căutați cuvântul dorit, folosind tastele SUS, JOS, PgDn, PgUp sau F10 pentru a realiza căutare după începutul cuvântului în fereastră. În ultimul caz, dacă apăsați a doua oară tasta F10 puteți tasta primele litere ale cuvântului căutat și apăsați tasta Enter pentru a lansa căutarea în fereastră.

Pasul 4. Când cuvântul dorit este evidențiat în fereastră, apăsați Enter pentru al selecta, apoi Esc pentru a reveni la ecranul de căutare. Cuvântul ales va fi afișat în câmpul căutat.

Pasul 5. Odată introdus cuvântul cheie după care se face căutarea, apăsați Esc. Răspundeți D la întrebarea **Efectuați această căutare?** pentru a iniția căutarea, sau N pentru a o abandona. Dacă căutarea se încheie cu succes, va fi afișat un **Set curent de înregistrări** cu titlurile găsite.

Există câteva căi prin care o căutare poate fi lărgită sau restrânsă:

§ Folosirea trunchierii pentru a lărgi căutarea. De exemplu, dacă Fereastra de validare prezintă cuvintele cheie: *Calculator, Calculatoare, Calcul.*

O căutare a cuvântului cheie Calcul va găsi titlurile corespunzătoare celor trei cuvinte cheie.

§ Folosirea operatorilor logici - AND, OR, NOT.

§ Este permisă folosirea mai multor linii de cuvinte cheie pe ecran, acest lucru se poate realiza în mai multe moduri:

Ø Plasați cursorul în câmpul Cuvânt cheie și apăsați Enter pentru a crea un nou câmp în care puteți specifica alt cuvânt cheie.

În fereastra de validare puteți evidenția diverse cuvinte cheie apăsând tasta End de fiecare dată. Când apăsați Esc, fiecare cuvânt cheie selectat va apărea pe o linie separată. Când este inițiată căutarea, acest lucru are același efect ca folosirea operatorului AND, adică căutarea va fi restrânsă astfel încât titlurile vor fi găsite numai dacă conțin TOATE cuvintele cheie după care se face căutarea.

CĂUTĂRI COMBINATE

Selectarea opțiunii Căutări combinate din meniul principal OPAC va determina afișarea unui submeniu (vezi tabelul 16).

Exemple:

§ Introduceți date în câmpurile autor și localizare pentru a căuta toate cărțile unui anumit autor păstrate într-un anumit loc;

§ Introduceți date în câmpurile subiect și cuvînt cheie pentru a căuta toate titlurile dintr-un anumit domeniu, conținînd anumite cuvinte cheie în titlu.

În orice câmp pot fi folosiți operatorii logici (AND, OR, NOT). De exemplu, dacă vreți să căutați după următoarele subiecte:

Pisici OR Cîini	- vor fi găsite înregistrările conținînd fie Pisici, fie Cîini ca grup subiect.
Pisici AND Cîini	- vor fi găsite numai acele înregistrări conținînd atât Pisici cât și Cîini ca grup subiect.
Animale NOT Pisici	- vor fi regăsite toate înregistrările conținînd Animale ca grup subiect cu excepția celor care conțin Pisici.

Totuși, operatorii logici nu pot fi folosiți între câmpuri diferite în aceeași operație de căutare. De exemplu, într-o căutare QBF după Autor: CARROLL, Cuvînt cheie: NOT ALICE, operatorul NOT va fi ignorat și rezultatul căutării va fi inversul a ceea ce s-a dorit.

Procedura prin care se pot folosi operatorii logici între câmpuri este căutarea după un singur criteriu la un moment dat, SALVAREA rezultatelor într-un set temporar, apoi căutarea după următorul criteriu și combinarea setului cu rezultatele acestei căutări cu setul salvat.

Folosirea ferestrelor de validare este recomandată pentru a împiedica ortografierea incorectă a cuvintelor după care se face căutarea etc. (Folosiți F10 pentru aceasta, după descrierea de mai sus și după indicațiile ecranului). Dacă obținem un rezultat satisfăcător tastăm Esc și răspundem D.

3.3. Sistemul de cataloage în Biblioteca Științifică a Universității de Stat *Alecu Russo*

În cadrul Bibliotecii Universitare sînt organizate patru categorii de cataloage tradiționale:

§ *catalogul alfabetic*

§ *catalogul sistematic conform BBK și CZU*

§ *catalogul sistematic analitic*

§ *catalogul topografic.*

Cataloagele Bibliotecii sînt expuse în Serviciul Referințe Bibliografice (parter) unde bibliograful de referințe oferă:

§ consultații privind utilizarea aparatului informativ-bibliografic ori de referințe

§ familiarizarea cititorilor cu metodologia cercetărilor bibliografice

§ asistență pentru întocmirea listelor bibliografice la temă

§ îndeplinirea diverselor referințe la cataloage și fișiere.

Funcția principală a unei biblioteci constă în reflectarea cît mai exhaustivă a fondurilor sale în catalog, atît tradițional, cît și electronic. În mod obligatoriu,

indiferent de tipul și mărimea colecțiilor, se vor întocmi:

§ Catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri

§ Catalogul sistematic

Cataloage publice din sala de Referințe

Cartalogul alfabetic pe nume de autori și titluri de publicații conține informații asupra documentelor deținute în Bibliotecă: cărți în limba română, rusă, ucraineană, anale, autoreferate, teze de licență, hărți, standarde, materiale AV, seriale.

1. *Catalogul alfabetic* al literaturii în limba română oferă informație despre fondul de carte în limba română ce se conține în colecția Bibliotecii. Fondul de carte română constituie 22% din colecția totală. Publicațiile apărute cu caractere chirilice sunt transcrise în grafie latină. Beneficiarii vor completa buletinul de cerere în acea grafie în care este tipărită cartea.

2. *Catalogul alfabetic* al literaturii în limba rusă oglindește informația privitor la fondul de carte în limba rusă pe care-l deține Biblioteca.

3. *Catalogul literaturii* în limba ucraineană conține informație asupra literaturii în limba ucraineană deținută în fondul Bibliotecii.

Catalogul sistematic grupează cărțile după conținut pe domenii de specialitate, cu un index alfabetic pe noțiuni.

4. *Catalogul sistematic conform BBK* (clasificarea bibliotecar-bibliografică) oferă informații despre volumul de literatură pe domenii în toate limbile intrate în colecția Bibliotecii pînă în anul 1992. Limbajul clasificării fiind alfanumeric, astfel fiecare domeniu fiind notat cu o literă din alfabetul chirilic.

5. *Catalogul sistematic conform CZU*. oglindește totalitatea publicațiilor pe domenii în 42 de limbi ale lumii intrare din 1992 - conservat la 1.06.07.

6. *Catalogul sistematic analitic* oferă cititorilor informații analitice din diverse publicații (reviste/zare/culegeri) pe domenii generale și despre științele ce țin de profilul Universității (în 2003 conservat). Pentru informare a se vedea Baza de date locală sau (<http://libruniv.usb.md>).

7. *Catalogul sistematic analitic cu genericul „Bălți”* conține informații despre municipiul Bălți din diverse publicații.

8. *Catalogul sistematic analitic „Date remarcabile”* conține informații din diverse surse de informare cu conținut de scenarii/poezii/texte pentru promovarea /organizarea unei manifestări/activități consacrate unei date remarcabile sărbători oficiale /profesionale/laice, profesii, oameni de seamă etc).

9. *Indexul alfabetic al catalogului sistematic BBK/CZU, care conține noțiuni/vedete de subiect ordonate în mod alfabetic cu litera/cifra de clasificare.*

Ex. index alfabetic BBK

index alfabetic CZU

CS (catalog sistematic)

CSA (catalog sistematic analitic)

Gramatică

Probleme generale - Ш102

81'36

Lb. engleză - Ш143.21-2

811.111'36

Catalog al colecțiilor speciale

10. *Catalogul alfabetic Autoreferate* conține informații asupra autoreferatelor deținute în Bibliotecă în limba română și rusă.

11. *Fișierul Teze de licență/masterat* oglindește informații referitoare la tezele de licență/masterat în limba română, rusă și limbi străine.

12. *Standardele de Stat* deținute în colecția Bibliotecii sînt la fel oglindite separat pentru a înlesni și grăbi căutările cititorilor.

13. *Catalogul alfabetic* Anale conține informații asupra lucrărilor științifice ale autorilor colectiv în ordine alfabetică a denumirii organizațiilor/instituțiilor.

14. *Catalogul alfabetic Materiale AV* oferă cititorilor informații privind diverși purtători de informații separat după genul de publicație și după limbi cu excepția documentelor tipărite.

15. *Catalogul alfabetic al publicațiilor cartografice* oferă informații cititorilor despre colecția de publicații hărți/atlas care se conțin în colecția Bibliotecii

16. *Catalogul alfabetic* al publicațiilor seriale conține informații asupra revistelor, anualelor, almanahurilor în ordinea alfabetică a titlurilor acestora separat pe limbi, iar intrările din anul 2007 pe domenii sunt vizate la adresa (<http://libruniv.usb.md>)

17. *Catalogul alfabetic* al literaturii în limbi străine oglindește informația despre fondul de carte în limbi străine din colecția Bibliotecii și este amplasat în Serviciul „Limbi și Literaturi Străine” et. 2 (sala împrumut Nr.4).

18. *Catalogul sistematic* conform BBK/CZU oglindește informația despre fondul de carte în limbi străine pe domenii (din 1.06.07 – conservat) și este amplasat în Serviciul „Limbi și Literaturi Străine” et. 2 (sala împrumut Nr.4).

19. *Catalogul alfabetic și sistematic* Publicații muzicale și partituri oferă informații despre documentele ce conțin subiectul numit și se găsește în serviciul respectiv la et. 1 (sala de împrumut nr.3)

20. *Catalogul alfabetic* de cărți și publicații seriale se găsește în sala de lectură Nr. 2. În acest catalog se conține informația privind fondul de carte uzual (conservat).

Catalogul Electronic (OPAC)

Pentru a obține publicațiile necesare, beneficiarul perfectează Buletinul de cerere pentru fiecare titlu.

În scopul satisfacerii cerințelor informaționale Biblioteca Științifică US Alecu Russo pune la dispoziția utilizatorilor catalogul electronic (OPAC), care este organizat în programul integrat de bibliotecă TinLib. Catalogul electronic al Bibliotecii Științifice, inițiat în anul 1989 la ora actuală numără 226 206 înregistrări (51% din toate titlurile deținute în colecția Bibliotecii)

	§ Monografii	125 361
	§ Analitice	97 436
	§ Periodice	2 074
	§ AV materiale	1 335

Ø În Catalogul Electronic pot fi consultate full-textele cursurilor de lecții ale universitarilor plasate pe Web cu genericul Biblioteca Virtuală.

Ø Direct din OPAC, în Serviciul Referințe Bibliografice sînt tipărite buletinele de cerere la comandă și listele bibliografice tematice.

- Ø Biblioteca dispune de 45 de terminale OPAC
- Ø Anual se efectuează 130 mii sesiuni OPAC

3.4. Baze de date oferite de Biblioteca Științifică a Universității de Stat Alecu Russo

Bază de date: definiție

1. Colecție de date stocate împreună în formă electronică, potrivit unei singure scheme și realizată spre a fi vizibilă cu ajutorul calculatorului.

2. Fișier sau colecție organizată de referințe bibliografice sau unități full-text înregistrate.

Baze de date locale:

: Catalogul Electronic al Bibliotecii – acces la distanță <http://libruniv.usb.md>.

Catalogul Electronic, pe care îl preferă cu desăvârșire astăzi utilizatorii bibliotecii, oferă acces la colecția Bibliotecii în peste 226 mii informații: cărți, publicații periodice, materiale AV (discuri, audio-video casete, slide-uri, filme și microfilme), documente electronice (CD și DVD), ceea ce constituie 51% din toate titlurile pe care le posedă Biblioteca precum și o baza de date analitică (97 mii) articole din ziare, reviste, contribuții.

: Cuprins/sumar digitizat. Această bază este o nouă șansă de informare, complementară bazei de date *TinLib*, care conține sumare digitizate din (cărți, periodice tipărite) din colecția Filialei Bibliotecii Institutului Goethe, unicate în limbile engleză, germană.

Acces: poate fi consultată în sala de Referințe Bibliografice (parter) și sălile de lectură nr. 4, 8 Literatură în Limbi Străine (et.2). Căutările sînt asistate de bibliotecar.

Modalități de căutare: La solicitarea informației din cărți, se tastează **fișier-cărți** și se efectuează căutarea după *cuvinte cheie*, *autor*, *titlul cărții*, *cota cărții*. În cazul solicitărilor din reviste se tastează **fișier-seriale** efectuîndu-se căutarea după *cuvinte cheie*, *titlul revistei*, *cota revistei*.

: Biblioteca Virtuală oferă acces on-line la full-texte (lucrările profesorilor universitari etc.) expuse în Catalogul Electronic (TINREAD) Web OPAC (<http://libruniv.usb.md>).

Opere muzicale de pe discurile de vinil (format MP3). Cercetătorii și amatorii de muzică clasică, folclor, melodii de muzică ușoară pe discurile de vinil, pot consulta baza de înregistrări muzicale trecută printr-o sinteză și purificare acustică.

: Baza de date națională MoldLex

Conține acte juridice cu caracter normativ-public în limba română și rusă, începînd cu anul 1989, inclusiv toate codurile, actele internaționale la care Moldova este parte și alte acte în vigoare adoptate pînă la 1989. Actele sînt sistematizate și repartizate în următoarele compartimente informaționale:

- Legile Republicii Moldova
- Hotărîrile Parlamentului
- Hotărîrile, dispozițiile și ordonanțele Guvernului
- Decretele Președintelui Republicii Moldova

- Hotărârile Curții Constituționale
- Actele Ministerului de Finanțe
- Actele Băncii Naționale
- Acte ministeriale și departamentale
- Acte bilaterale și internaționale la care Moldova este parte.

În baza de date actele juridice se păstrează în stare actualizată. Fiecare act conține:

- textul actului la zi și în original
- lista actelor cu modificări
- lista actelor modificate
- lista actelor elaborate în baza lui
- lista actelor în baza cărora el a fost elaborat;
- fișa actului (data adoptării, data promulgării, data abrogării, unde și când a fost publicat și altele). Baza de date MoldLex poate fi accesată în Sala de Referințe (parter) și în Sala de Lectură nr.1 *Științe Socio-umanistice și Economice* (et. 1). Actele solicitate sînt imprimate contra plată.

: Baze de date EBSCO Publishing

Informația Electronică Directă pentru Biblioteci - <http://search.epnet.com>. Bazele de date EBSCO Publishing - (<http://search.epnet.com>) conțin 18 mii reviste cu text integral, cărți, broșuri, ziare, îndrumare în limba engleză cu traducere în germană, spaniolă, portugheză. Revistele electronice pot fi consultate on-line în Mediatecă, săli de lectură, Serviciul Referințe Bibliografice.

Academic Search Premier - colecții de reviste științifice în domeniul științelor sociale și umanistice, biologie, economie, inginerie, lingvistică, artă și literatură, medicină. Ea cuprinde textul integral al mai mult de 4650 de publicații periodice, 2 880 de reviste științifice; rezumate ale 1 677 de reviste de sinteză; hărți și grafice în formă digitală; peste 1 000 de reviste ilustrate.

Business Source Premier - informații din domeniile: activitate bancară, finanțe, business internațional, management, marketing, comerț și tehnologii. Include textul complet cumulativ al circa 8 800 de reviste inclusiv Business Week, American Banker, Forbes, Fortune, The Eco-nomist, sute de reviste de sinteză, 40 rezumate publicații economice regionale, abstracte indicative și indexuri la 1 650 de reviste economice, sinteza revistei The Wall Street Journal, hărți și grafice în formă digitală, 750 de reviste ilustrate, Wall Street Words - dicționar de termeni financiari etc.

Regional Business News – conține textul integral al publicațiilor regionale la business. Cuprinde 75 de reviste din toate regiunile din SUA.

Master FILE Premier - informații generale și din domeniile business, sănătate, cultură în 1 850 reviste fulltext, 2 810 reviste abstracte și indexuri, 5 000 ediții ale Magill's Book Reviews, 84 774 biografii, baza de date Essential Documents in American History, 1,4 mln. înregistrări ale companiei Dun&Bradstreet; sinteză a The New York Times și The Wall Street Journal; 1 400 reviste ilustrate, colecția de imagini în 202 164 fotografii.

MEDLINE – cea mai valoroasă bază de date din lume ce acoperă întreaga arie a cercetării medicale și biomedicale din *domeniile pediatricei, stomatologiei,*

veterinăriei, sistemului de protecție a sănătății și practica prevenirii bolilor. Baza de date include: fișierul complet MEDLINE, începând din 1966 pînă în prezent; reviste cu text complet începînd cu anul 1990.

ERIC – conține informație din circa 1000 reviste din *domeniul educației*.

Library, Information Science&Technology Abstracts – baza de date conține 600 publicații periodice, cărți la biblioteconomie, catalogare cu retrospectiva din 1960 pînă în prezent.

Health Source - Consumer Edition

Health Source: Nursing/Academic Edition

Clinical Pharmacology (12)

Ü Baze de date INASP:

Ü Baze de date ale Centrului de Resurse Informaționale ale Ambasadei SUA, ale ONU, ale Consiliului Europei.

Baze de date ale ONU și ale agențiilor ei

Centrul de Documente al ONU (et.2) propune pentru accesare gratuită baza de date a ONU în Moldova, care dispune de informații utile în domeniile: drept, economie, asistență socială. (8)

3.5. Surse de referințe: Bibliografii. Enciclopedii. Dicționare

Cuvîntul „bibliografie”, cuvînt compus (biblion – carte, grafo – a scrie), apare în Grecia Antică în sec. V pînă la era noastră. Bibliografia era concepută ca muncă a copiatorilor de cărți.

Etapă bibliografiei manuscriselor este numită etapa **pinacografică** (grec. – pinax – listă bibliografică, titlul). Bibliografia apare ca necesitate de a scoate în lumină apariția cantităților impunătoare de texte literare. În antichitate, marile biblioteci din Alexandria, Pergam, Atena și Roma dispuneau de instrumente bibliografice (cataloage, indexuri etc.) pentru înregistrarea, ordonarea și înmagazinarea documentelor.

Moare cultura antică și dispăre această noțiune. Acest cuvînt din nou intră în utilizare științifică abia în sec. XVII în Franța. În evul mediu, a continuat alcătuirea de cataloage descriptive, adevărate mijloace de orientare bibliografică.

A doua etapă de dezvoltare a bibliografiei – **poligrafică** – începe cu invenția tiparului (în Europa). De menționat că tiparul de carte înlocuiește manuscrisul în diferite țări în diferite timpuri.

În această perioadă bibliografia se formează ca știință generalizatoare despre carte. Din acele timpuri bibliografi au fost numite persoanele ce se ocupau cu alcătuirea bibliografiilor. Termenul „Bibliografie” își schimbă sensul său, din scrierea cărții în descrierea cărții, ajungînd în jumătatea a doua a sec. 20 la termenul „informare bibliografică”, activitate bibliografică.

În cultura unor țări (îndeosebi musulmane) bibliografia a rămas în formă de manuscris pînă în sec. 18. Bazele științifice ale bibliografiei au fost puse, în sec.16, de naturalistul și filologul Konrad Gesner cu opera sa „Bibliotheca Universalis” (1545). În carte sînt clasificate și analizate 15 000 de lucrări latine, grecești și ebraice

(3000 de autori). Termenul de *bibliografie* a apărut însă un secol mai târziu, în „Bibliographia Gallica Universalis” (1644-1654), de eruditul L. Jacob.

A III-a etapă – **electronică** – a început în a doua jumătate a sec. 20 ca urmare a apariției tehnicii contemporane (calculatorul, rețele de comunicare și a.). În țările dezvoltate economic încă pe la mijlocul anilor 1980 – toată informația bibliografică este inclusă în baze electronice de informare. Bibliografia electronică dispune de mari posibilitățile de prezentare a resurselor bibliografice nelimitate de timp și spațiu spre deosebire de cea tradițională.

În Moldova bibliografia ia naștere în sec.18. Primul catalog de cărți cunoscut la noi este cel de la mănăstirea Barnovschi (1727), rămas în manuscris. Un promotor al bibliografiei moldave a fost Gh. Asachi, care a folosit pentru întâia oară termenul de *bibliografie* în paginile gazetei „Albina Românească”. El publica note despre cărți, liste de tipărituri și altă bibliografie de orientare. De munca bibliografică au fost preocupați Alexandru Hâjdeu, Bogdan Petriceicu Hasdeu, Alexandru Odobescu, Nicolae Iorga, Ion Bianu ș.a.

La ora actuală Bibliografia în Moldova cunoaște un avânt deosebit. Se afirmă pe plan național și internațional mai multe personalități notorii în domeniul bibliografiei: Ion Madan, Ion Șpac, Petru Ganenco... își aduc contribuții marcante în elaborarea bibliografiilor Camera Națională a Cărții (<http://www.iatp.md/cnc>) și mai multe biblioteci din țară.

A fost fondată în 1957, este principala instituție de stat care deține Arhiva Depozitului legal de documente începând cu anul 1924. Este Centru al Bibliografiei Naționale, recepționează toate genurile de documente apărute în Moldova, cit și cele apărute peste hotare la comanda editorilor naționali. Fiecare publicație este prelucrată bibliografic, informația respectivă este inclusă în baza de date. Bibliografia națională curentă apare pe suport tradițional din 1958, în format electronic – din 2006.

Bibliografia națională curentă are caracter universal, include informații din toate domeniile științei.

Cuprinde următoarele compartimente:

1. *Cronica cărții*
2. *Cronica publicațiilor de note*
3. *Cronica publicațiilor de artă plastică*
4. *Cronica articolelor de revistă*
5. *Cronica articolelor de gazetă*
6. *Cronica recenziilor*
7. *Indice „Materiale bibliografice ale Republicii Moldova”.*

În „*Cronica cărții*” sunt descrise cărțile și broșurile publicate în Moldova, precum și culegerile periodice și cele în serii (de tipul „Lucrări științifice” etc.), care au o denumire proprie, albume cu lucrări de artă plastică, publicații de note muzicale, însoțite de texte explicative, literatura social-politică, științifică, literatura de popularizare a științei, manuale și materiale didactice, enciclopedii, dicționare, literatura artistică, diferite ghiduri, bibliografii. Albumele cu lucrări de artă plastică și lucrările de cercetări în domeniul muzicii sunt oglindite și în cronicile respective

(Cronica de note muzicale; Cronica publicațiilor de artă plastică). Compartimentul „Cronica cărții” nu include literatură departamentală ce ține de reglementarea ordinii interne a unei organizații; foi de informații tehnice de producție; publicații mărunte de reclamă etc. Edițiile cu un volum mic de pagini (4) nu sunt relatate în „Cronica cărții”.

Autoreferatele disertațiilor sunt incluse la sfârșitul „Cronicii cărții”. „Cronica cărții” este însoțită de indici auxiliari: de nume, de titluri și de materie.

„*Cronica publicațiilor de note*”, apare de 2 ori pe an în numerele 6 și 12, include publicații ale operelor de muzică vocală; operelor de muzică vocală și instrumentală; publicații ale operelor din folclorul muzical etc. „Cronica de note muzicale” este însoțită de un index auxiliar de nume.

„*Cronica publicațiilor de artă plastică*” apare de 2 ori pe an (în Nr 6 și 12) sînt descrise placardele, materiale didactice intuitive, portretele, reproducțiile, albumele, ilustratele prezentate artistic. În cronică nu sunt oglindite: cărțile ilustrate în care predomină textul; cataloage de proiecte a diferitor construcții, desene tehnice; buclele și foi volante cu caractere de reclamă, semne de carte; cărți poștale cu timbru și loc pentru adresă... Ca regulă edițiile se descriu la titlu, numele pictorului se indică în mențiunea de responsabilitate.

„*Cronica articolelor de revistă*” include selectiv articole, materiale, documente, opere artistice publicate în paginile revistelor, culegerilor periodice republicane. Lucrările publicate în revistele de masă nu sunt oglindite în „Cronica articolelor de revistă”. La sfârșitul fiecărui număr al „Cronicii articolelor de revistă” este anexat lista revistelor a căror articole au fost fișate pentru numărul dat, indexul de nume.

„*Cronica articolelor de ziare*” include selectiv articole, materiale documentare, opere literare, materiale publicistice și de critică literară, publicate în limbile naționale. La sfârșitul fiecărui număr al „Cronicii articolelor de gazetă” se anexează lista gazetelor a căror articole au fost fișate, indexul auxiliar de nume.

În „*Cronica recenziilor*” sunt oglindite recenziile publicate în ziare și reviste. Descrierea bibliografică e alcătuită din două părți – în prima parte se descrie lucrarea recenzată, a doua parte informații referitoare la recenzie. Dacă una și aceeași lucrare are mai multe recenzii, ele se descriu în ordine alfabetică după numele de familie al recenzenților. La sfârșitul „Cronicii recenziilor” este inclus indexul de nume al autorilor, redactorilor, traducătorilor, recenzenților. Cronica apare odată în trimestru.

Indicele „*Materiale bibliografice ale Republicii Moldova*” apare o dată în trimestru și include date despre bibliografiile apărute în republică.

„*Seriale*” prezintă informație despre publicațiile seriale apărute în Moldova. Materialul este structurat conform tipurilor de publicații; reviste, buletine, anale, anuare și ziare, care la rîndul lor sunt ordonate în compartimentele: republicane, municipale, raionale și sătești, independente și particulare, ale instituțiilor, întreprinderilor, organizațiilor, ale Asociațiilor obștești și profesionale, ale instituțiilor de învățămînt, ale partidelor și mișcărilor politice, ale confesiunilor.

Biblioteca Națională a Moldovei <http://www.bnrm.md>

1. Ștefan cel Mare și Sfânt (1457-1504) : Bibliografie / Bibl. Naț. a RM ; red. șt.

- A. Eșanu ; coord. A. Rău ; alcăt. P. Calev, V. Nechiforeac, E. Scripnic, V. Eșanu. - Ch., 2004. – 264 p.
2. Eminescu : Bibliografie / alcăt. Elena Coțescu, Aurelia Ionel ; st. introd. de Mihai Cimpoi. - Ch., 1999. – 223 p.
- Biblioteca Științifică Centrală a AȘM** <http://www.amlib.asm.md>
3. Strădania de a-l uni pe om cu universul: Academicianul Boris Matienko, 1929-2004 : Biobibliogr. / Acad. de Șt. a Moldovei, Secția de șt. biologice, chimice și ecologice ; Inst. de Chimie ; ed. alcăt. și îngrijită de D. Batfir ; alcăt. al bibliogr.: L. Zsavitchi, T. Doibani ; red. resp. al bibliogr.: E. Corotenco. - Ch.: Știința, 2005. – 111 p.
4. Viața Basarabiei, 1932-1944 : Cercet. bibliogr. și informative / Ion Șpac ; Acad. de șt. a RM ; Bibl. șt. Centrală; Bibl. Municipală B. P. Hașdeu ; ed. îngr. de Lidia Kulikovski. - Ch. : Pontos , 2002. – 326 p.
- Biblioteca Științifică a Universității de Stat "A. Russo"** <http://libruniv.usb.md>
5. Asistență socială : tendințe și perspective : Bibliogr. select. / alcăt. E. Scurtu. – Bălți, 2003. – 134 p.
6. Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Filologie (1945-2005) : Bibliogr. select. / Univ. de Stat "A. Russo" din Bălți, Bibl. șt. ; alcăt. A. Nagherneac, T. Aculova ; col. de red. E. Harconiță. - Bălți, 2005. – 472 p.
7. Contribuții științifice ale profesorilor Facultății Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială : Bibliogr. select. / Univ. de Stat "A. Russo" din Bălți, Bibl. șt.; alcăt. M. Fotescu, E. Scurtu ; col. de red. E. Harconiță (red. resp.), D. Caduc. - Bălți, 2006. – 234 p.
8. Informatizarea învățământului / Univ. de Stat "A. Russo" din Bălți, Bibl. șt.; alcăt. M. Fotescu ; red. coord. V. Cabac ; red. E. Harconița. - Bălți, 2001. – 175 p.
9. Lucrările profesorilor și colaboratorilor. Anuar 2002 : Bibliogr. select. / alcăt. M. Fotescu. – Bălți, 2003. – 35 p.
10. Lucrările profesorilor facultății Muzică și Pedagogie Muzicală (1990-2003): Bibliogr. select. / alcăt. M. Fotescu. – Bălți, 2003. – 33 p.
11. Management educațional : Bibliogr. select. / Univ. de Stat "A. Russo" din Bălți, Bibl. șt. ; alcăt. E. Scurtu ; red. resp. L. Stupacenco ; ed. îngrijită de E. Harconița. - Bălți, 2003. – 170 p.
12. Nicolae Filip: Biobibliogr. / alcăt.: M. Fotescu, K. Tabac, F. Tlehuçi. – Bălți, 2002. – 118 p.
13. Publicații științifice ale universitarilor bălțeni : Bibliogr. select. 2000-2005 / Univ. de Stat "Alecu Russo" din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt.: A. Nagherneac, V. Ganea ; red. coord.: E. Harconița ; red.: E. Stratan, A. Mihaluța. - Bălți, 2006. – 339 p.
14. Universitari bălțeni : Dicționar biobibliogr. / Univ. de Stat "A. Russo" din Bălți, Bibl. șt. ; alcăt. E. Scurtu ; M. Fotescu ; red. coord. E. Harconiță ; red. D. Caduc. - Bălți, 2005. – 386 p.

Biblioteca Centrală a Univesității de Stat din Moldova
<http://www.usm.md/bcu/istorie.php>

15. Cercetări în domeniul științelor astronomice și fizice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-2000): Contribuții bibliogr. = Researches in the field of astronomy and physics at the State University of Moldova / red. resp. G. Rusnac ; alcăt. S. Ermilov ; Univ. de Stat din Moldova. - Ch.: CEP USM, 2001. – 461 p.
16. Victor Covaliov la 70 de ani : Bibliogr. = Библиография к 70-летию В. В. Ковалева / Univ. de Stat din Moldova. - Ch.: CEP USM, 2006. – 227 p.
Biblioteca Municipală "B. P. Hasdeu" <http://www.hasdeu.md>
17. Presa Basarabeană de la începuturi pînă în anul 1957 : Catalog / Bibl. Municipală B. P. Hașdeu ; Bibl. publ. M. V. Lomonosov ; ed. îngr. de Lidia Kulikovsk ; red. Ludmila Pînzaru. - Ch.: Epigraf, 2002. – 619 p.
Biblioteca Academiei de Studii Economice din Moldova
<http://www.lib.ase.md>
18. Academia de Studii Economice din Moldova la 10 ani : St., cercetări, publicații: bibliogr. 1991-2001 / ASEM ; alcăt. Maria Vataman, Ala Brînză, Svetlana Studzinski, ... ; coord. Natalia Cheradi. - Ch., 2001. – 271 p.
Biblioteca ULIM <http://www.ulim.md/library>
19. Andrei Galben : Biobibliogr. / ULIM ; Dep. Informațional Biblioteconomic ; ed. îngr. de Zinaida Sochircă ; trad. în lb. engleză V. Stog, în lb. franceză A. Guțu. - Ch., 2003. – 136 p.
Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare
www.uasm.md/library
20. Biblioteca Republicană Științifică Agricolă 1933-2003 / alcăt. L. Costin, V. Ciorba ; red. T. Dobrovolschi. - Ch.: S. n., 2003. – 28 p.
Biblioteca Universității Tehnice din Moldova <http://library.utm.md>
21. Publicații ale profesorilor și cercetătorilor U.T.M.(1964-2004) : Bibliogr. select. / Univ. Tehnică a Moldovei, Biblioteca ; alcăt. Ludmila Jarinova, ... ; ed. îngr. de Zinaida Stratan. - Ch., 2004. – 183 p.
22. Inventatorii Universității Tehnice a Moldovei : Bibliogr. invențiilor, 1964-2004 / Univ. Tehnică a Moldovei ; Valeriu Dulgheru, Elena Placintă, Radu Ciobanu, Oleg Ciobanu. - Ch., 2004. – 440 p.

Bibliografie: definiție

Bibliografia în concepția actuală (concepția mai multor savanți, inclusiv și din Moldova) se definește ca:

œ Un document secundar (o listă de literatură) de descriere bibliografică a unor documente selectate după un anumit criteriu;

œ Infrastructură a sistemului comunicațiilor documentare, care asigură pregătirea, difuzarea și utilizarea informației bibliografice;

œ Disciplină științifică care studiază teoria, istoria, metodologia, tehnologia, metodică și problemele de organizare ale bibliografiei;

œ Noțiune complexă care include toate fenomenele bibliografice.

Cercetarea bibliografică își reclamă un loc legitim și permanent, devine o componentă indispensabilă și eficace în procesul cunoașterii, valorificării și implementării patrimoniului creator de ansamblu al unui popor.

Există mai multe tipuri de bibliografii: bibliografii de semnalare, adnotate, referative, realizate după diverse criterii valorice sau formale. Bibliografia de semnalare se împarte la rândul ei în:

- œ bibliografii generale
- œ bibliografii specializate (de ramură)
- œ bibliografii retrospective și curente

Bibliografiile generale cuprind informații despre documente din mai multe domenii ale cunoașterii.

Bibliografia Națională a Moldovei (vezi compartimentul 2);

Bibliografia Națională Română apare în două fascicule:

Bibliografia Națională Română. Cărți. Albume. Hărți : bilunar. Sunt oglindite cărți, albume, hărți publicate în România. Întreg materialul este grupat conform Clasificării Zecimale Universale, în interiorul compartimentelor adoptându-se ordinea alfabetică a titlurilor sau a numelor de familie ale autorilor. Este dotat cu un index de nume, index de titluri, index de edituri.

Bibliografia Națională Română. Bibliografia cărților în curs de apariție.

Materialul este grupat de asemenea conform Clasificării Zecimale Universale, în interiorul compartimentelor ordinea alfabetică a titlurilor sau numelor autorilor. La sfârșitul ediției găsim index de: nume, titluri edituri.

Bibliografiile specializate – prezintă informații la un anumit subiect tratat în profunzime.

Menționăm bibliografiile editate în Rusia de Institutul de Cercetare în domeniul Științelor Sociale (ИНИОН).

Literatura nouă în domeniul științelor sociale:

- Ü științe economice
- Ü științe juridice și politologice
- Ü științe ale literaturii
- Ü științe filosofice
- Ü științe lingvistice

Bibliografiile în cauză cuprind informație despre literatura apărută pe teritoriul Rusiei (monografii, culegeri de articole, broșuri, autoreferatele tezelor, manuale și materiale didactice destinate școlii superioare, articole din culegeri, reviste și alte periodici, îndreptare și ediții bibliografice, materiale și dări de seamă, precum și literatură apărută în alte țări care se află în bibliotecile din Rusia. Literatura este prezentată în limba originală.

Bibliografiile retrospective înregistrează și descriu documente publicate în trecut.

1. Management educațional : Bibliogr. select. / Univ. de Stat "A. Russo" din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt. E. Scurtu ; red. resp. L. Stupacenco ; ed. îngrijită de E. Harconița. -Bălți, 2003. – 170 p;
2. Cercetări în domeniul științelor astronomice și fizice la Universitatea de Stat din Moldova (1946-2000) : Contribuții bibliogr. = Researches in the field of astronomy and physics at the State University of Moldova / red. resp. G.Rusnac; alcăt. S. Ermilov; Univ. de Stat din Moldova. - Ch.: CEP USM, 2001. – 461 p.

Bibliografiile curente înregistrează și descriu documentele pe măsura editării lor.

Bibliografia Națională a Moldovei, Bibliografia Națională Română (vezi compartimentul **Bibliografii generale**)

Dicționar – operă lexicografică cuprinzând cuvintele unei limbi, ale unui dialect, ale unui domeniu de activitate ale unui scriitor etc., organizate într-o anumită ordine (de obicei alfabetică) și explicate în aceeași limbă sau traduse într-o altă limbă străină.

Dicționarele ca și bibliografiile sunt de mai multe genuri:

? dicționare enciclopedice

? dicționare monoilingve, bilingve, multilingve

? dicționare explicative

? dicționare terminologice

? dicționare etimologice

? dicționare lexicologice: de sinonime, antonime, omonime, paronime, neologisme.

Cel mai vechi dicționar unilingv în accepția modernă a termenului a fost publicat în 1612, de Academia Italiană. În România, primul dicționar lingvistic de talie europeană a fost conceput de B. P. Hașdeu: *Etymologicum Magnum Romaniae*, cu subtitlul *Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor*. Din această operă au apărut între anii 1886 - 1893 numai 3 volume cuprinzând litera A și o parte din litera B. Este republicată între anii 1906 - 1944 și cuprinde literele A - C, F - L.

Din alte dicționare lingvistice importante din trecut pomenim Dicționarul universal al limbii române (1896) de Lazăr Șăineanu. Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi de I.- A. Candrea.

Aproape toate dicționarele includ și informații enciclopedice, unele oferind și ilustrații ale obiectelor descrise.

Exemple de dicționare:

Dicționar de artă modernă și contemporană (București, 2002)

Dicționar de civilizație romană (București, 2000)

Dicționar de drept internațional umanitar (Ch., 2007)

Dicționar de economie (București, 2001)

Dicționar de mitologie greacă și romană (Iași, 2003)

Dicționar de pedagogie (Ch., 2002)

Dicționar de psihologie (București, 2005)

Dicționar explicativ al limbii române (București, 2001)

Dicționarul literaturii române de la origini pînă la 1900 (București, 2002)

Dicționarul proverbelor românești : 7777 texte din Dicționarul tezaur al paremiologiei românești (București, 2006)

Dicționar Universal al Limbii Române (București, 2006) etc.

Enciclopedii

Enciclopedie – tip de lucrare lexicografică de proporții diferite care tratează sistematic termeni de bază (nume comune și proprii), noțiuni din toate domeniile sau

dintr-un anumit domeniu de cunoștințe, fie în ordine alfabetică, fie pe probleme sau pe ramuri.

În funcție de gradul de cuprindere a cunoștințelor, enciclopediile sînt generale și specializate. Fiecare țară își are dicționarele și enciclopediile sale care constituie patrimoniul națiunii. Denis Diderot și Jean d'Alambert sînt considerați adevărații creatori ai enciclopediei moderne. Enciclopedia Britanica în 3 volume, a fost realizată în anii (1768-1771); Enciclopedia Americană în anii (1829-1858); O enciclopedie germană care rivalizează cu Brockhaus este Meyers Neues Konversations-Lexicon (1839-1852). În România, lucrări cu caracter enciclopedic apar abia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Prima încercare de enciclopedie este făcută de D. Jarcu care tipărește în 1850 Enciclopedia populară sau prescurtare de toate științele.

Exemple de enciclopedii:

Enciclopedii generale:

- ? Dicționar enciclopedic (București, 1993)
- ? Dicționar enciclopedic ilustrat (Ch., 2004)
- ? Enciclopedia Britannica (SUA) (BȘU deține edițiile din 1988 – 29 vol.; ed. din 1993 – 29 vol.
- ? Enciclopedia „Universalis” (Franța) (BȘU deține 23 vol. din anii 1990 - 1992)
- ? Энциклопедический словарь. În 82 vol. / Издатели Ф. А. Брокгаузъ, И. А. Ефронъ. – СПб, 1890-1904;

Enciclopedii specializate:

- ? Enciclopedia Blackwell a gîndirii politice (București, 2000);
- ? Enciclopedia limbii române (București, 2001);
- ? Enciclopedia antichității (București, 2003)
- ? Enciclopedia elevului: Cultura generală (București);
- ? Enciclopedia statelor lumii (București, 2003)
- ? Enciclopedia marilor descoperiri, invenții, teorii și sisteme din istoria, știința și cultura românească de-a lungul timpului (București, 2004)
- ? Экономическая энциклопедия (M., 1999)
- ? Юридическая энциклопедия (M., 1998)...

Odată cu apariția și dezvoltarea tehnologiilor informaționale, a apărut posibilitatea accesării enciclopediilor și dicționarelor în regim on-line.

Vă propunem cîteva adrese de dicționare și enciclopedii care pot fi regăsite și pe INTERNET

<http://www.vocabular.ro>

Dicționar-vocabular - dicționar explicativ al limbii române în care explicațiile pot fi obținute prin căutarea cuvintelor sau prin folosirea indexului alfabetic

<http://www.dexonline.ro/>

Dicționar explicativ online al limbii române ce conține definiții culese din dicționare tipărite, în principal din DEX

<http://www.dictsociologie.netfirms.com>

Dicționar de sociologie - avîndu-i ca autori coordonatori pe Lazăr Vlăsceanu și Cătălin Zamfir, dicționarul este structurat în categoriile: Termeni, Indicatori Demografici, Indicatori Economici, Indicatori Sociali.

<http://www.conta.ro/dictionar.php>

Dicționar cu termeni din contabilitate ce oferă posibilitatea căutării în funcție de termen sau cu ajutorul unui indice alfabetic. Face parte integrantă dintr-un portal dedicat domeniului contabil

<http://www.studentie.ro/Cultura-u171.html>

Include dicționarele: Dicționar de personaje literare; Dicționar de evenimente istorice; Dicționar de personalități; Dicționar de curente literare; Dicționar de popoare și obiceiuri; Dicționar de cultură generală; Dicționar de proverbe; Dicționar de civilizație greacă; Dicționar de cugetări;

Enciclopedii: Enciclopedia culturii umaniste; Enciclopedia - opere și scriitori români ; Știați că...; Știința și tehnică

<http://scriitoriromanicontemporani.wordpress.com/>

Dicționar alfabetic de scriitori contemporani ce oferă scurte biografii ale acestora.

<http://www.ro.wikipedia.org>

Enciclopedia liberă on-line multilingvă

http://www.granddictionnaire.com/_fs_global_01.htm

Marele dicționar terminologic explicativ în limbile franceză, engleză.

<http://www.m-w.com/>

Versiunea electronică a cunoscutului dicționar Merriam-Webster's Collegiate

<http://www.yourdictionary.com/>

YourDictionary.com este unul dintre cele mai mari și autorizate portaluri de pe web cu mai mult de 2500 de dicționare în peste 300 de limbi

<http://www.britannica.com>

Cunoscuta enciclopedie Britannica on-line în limba engleză

<http://www.dictionar-translation.com/>

Dicționar ce oferă posibilitatea traducerii termenilor în mod simultan pentru limbile: română, engleză, franceză, germană, italiană și spaniolă.

<http://www.infoplease.com/>

Infoplease - oferă acces către o multitudine de resurse de referință, în mod gratuit: dicționar, enciclopedie, atlas, almanah, statistici, recorduri mondiale, biografii, ajutor în întocmirea temelor pentru elevi, instrumente utile

<http://www.cam-info.net/enc.html>

Free Internet Encyclopedia – enciclopedie universlă, include date biografice, definirea termenilor în limba engleză.

<http://www.rubricon.com/>

Rubricon - include dicționare enciclopedii ca: Enciclopedia sovietică, Dicționarul ilustrat a lui Brockhaus și Efron etc. în limba rusă.

<http://www.cbook.ru/peoples/index/welcome.shtml>

Versiunea electronică a dicționarului enciclopedic **"Народы и религии мира"** în limba rusă.

<http://www.krugosvet.ru>

Este o ediție modificată și completată tradusă în limba rusă a Enciclopediei lui Collier ("Collier's Encyclopedia"), care a fost publicată în SUA în a. 1952-1998

<http://www.encyclopedia.ru>

Lumea enciclopediilor. Dicționar enciclopedic universale în limba rusă.

<http://dictionary.fio.ru/>

Dicționarul enciclopedic de pedagogie în limba rusă.

<http://dic.academic.ru/>

Dicționare și enciclopedii on-line. Include: Dicționarul explicativ a lui Dali, Ojegov, Ușacov; Enciclopedia lui Brogauz și Efron; Dicționar de istorie; peste 1000 de biografii.

Întrebări pentru evaluare :

1. Formulați noțiunea de catalog, catalog tradițional și electronic.
2. Enumerați avantajele catalogului electronic.
3. Indicați criteriile de căutare a informației în cataloage.
4. Cum se completează corect buletinele de cerere (carte, revistă, ziar)?
5. Formulați noțiunea de bibliografie universală, specializată, retrospectivă și curentă.
6. Enumerați compartimentele „Bibliografiei Naționale a Moldovei”.
7. Bibliografia Națională a Moldovei. Bibliografia Națională Română: Asemănări, deosebiri.
8. Din ce este constituită literatura de referință?
9. Enciclopedii și dicționare: tipologii.

Activități practice

Activitatea practică nr.1. Cercetări bibliografice privind îndeplinirea sarcinilor individuale în Catalogul alfabetic

A Pentru fiecare însărcinare se va completa un buletin de cerere.

1. Găsiți în catalogul alfabetic opera lui CARAGIALE ION LUCA „O scrisoare pierdută”. - București : Ed. Fundației Culturale Române, 1996.
2. Ce cărți ale scriitorului francez H. BALZAC sînt în Bibliotecă?
3. Ce publicații despre activitatea scriitorului ION CREANGĂ se dețin în colecția Bibliotecii?
4. Îndepliniți un Buletin de cerere la titlul: LIMBA ROMÂNĂ : man. pentru cl. 5-a. - București, 1997.
5. Găsiți în catalog cartea lui ALECSANDRI VASILE Opere : În 10 vol. Vol.1. - Ch.: Hyperion, 1991. - 397p.
6. Ce opere în limba română ale poetului rus A. PUȘKIN se dețin în colecția Bibliotecii?
7. Găsiți în catalogul alfabetic a literaturii în limba rusă cartea «Бер времени», 1983 de АХМАТОВА, АНА.
8. Îndepliniți un Buletin de cerere la titlul: Давня українська література: хрестоматія. – Київ : Рад. шк.,1991.
9. Completați un Buletin de cerere la revista „DESTIN ROMÂNESC”. - 2000. - Nr.1.
10. Deține colecția Bibliotecii revista LEGEA și VIAȚA : rev. lunară șt. - populară a

Ministerului Justiției Supreme din RM. - Ch.?

Activitatea practică nr.2. Cercetări bibliografice privind îndeplinirea sarcinilor individuale în catalogul sistematic

1. Deține colecția Bibliotecii literatură la tema: STATISTICĂ MATEMATICĂ

Completați Buletine de cerere la:

- carte
- articol

2. Ce documente se conțin în colecția Bibliotecii la tema: BAZELE EDUCAȚIEI

Completați Buletine de cerere:

- carte
- articol

3. Ce documente se conțin în colecția Bibliotecii la tema: CRIZĂ ECONOMICĂ

Completați Buletine de cerere

- carte
- articol

4. Găsiți în CS și CAS literatură la tema: DOCTRINE ECONOMICE

Completați Buletine de cerere:

- carte
- articol

5. Deține colecția Bibliotecii literatură la tema: DEPRESIE NERVOASĂ

Completați Buletine de cerere:

- carte
- articol

Activitatea practică nr 3: Selectarea informației după opțiunile: AUTORI, TITLURI, VEDETE DE SUBIECT, CUVINTE CHEIE, CĂUTĂRI COMBINATE. Completarea corectă a buletinelor de cerere.

Efectuați căutarea informației în catalogul electronic și completați buletine de cerere:

Fișa 1.

1. Carte (Dicționar pedagogic. Vol. 2, - București, S.n., 1964)
Articol (Reșetnic V. Universitatea Liberă Internațională din Moldova)
2. Asupra unei cărți/articol a autorului: Călinescu George
3. Asupra unei cărți/articol la cuvântul cheie: Mituri
4. Asupra unei cărți/articol la tema (vedeta de subiect): Drept internațional
5. La ziarul Făclia

Fișa 2.

1. Carte (Simenschi Th. Dicționarul înțelepciunii: Cugetări antice și moderne)
2. Articol (Anton I., Entelis G. Sociologia dreptului)
3. Asupra unei cărți/articol a autorului: Esenin Serghei
4. Asupra unei cărți/articol la cuvântul cheie: Pedagogic

5. Asupra unei cărți/articol la tema (vedeta de subiect): Agrar
6. La revista Dreptul

Activitatea practică nr 4: Regăsiri de subiecte în bibliografia

Delimitați și selectați literatură la tema:

- § Dezvoltare psihică
- § Naratologie
- § Metonimie
- § Consum public
- § Bonitate financiară
- § Management educațional
- § Dezvoltare psihică

Activitatea practică nr 5.

Căutări în enciclopedii și dicționare

Însărcinările au fost întocmite în dependență de profilul facultăților

Facultatea Tehnică, Fizică, Matematică și Informatică

1. Unde putem găsi informație despre realizările umane în domeniul tehnicii (Marile minuni ale lumii. – București, 2003. – P. 54-55);
2. Care este cea mai importantă invenție tehnică a tuturor timpurilor? (Bender, Lionel Invenții ; trad. din lb. engleză D. Dumitrescu. - București: Ed. Litera Int., 2004. – P. 12);
3. Cine a fost Descartes, Rene? (Oameni, idei și fapte din istoria matematicii. – București, 1996. – P. 102-104);
4. Cine a fost Icar? (Dicționar enciclopedic. - București, 1999. - P. 153);
5. De ce seamănă Uranus cu un butoi? (Vreau să știu mai mult: 1001 de întrebări și răspunsuri. - București: Teora, 2003. – P. 146);
6. Care este denumirea oficială a Premiului Oscar, și din ce an este decernat? (Edbauer, Matthias. Cultură generală: 3000 de întrebări și răspunsuri. - București: Ed. Niculescu, 2004. – P. 264);

Facultatea Științe ale Naturii și Agroecologie

7. De unde provin noțiunile de faună și floră? (Edbauer, Matthias. Cultură generală: 3000 de întrebări și răspunsuri. - București : Ed. Niculescu, 2004. – P. 89);
8. Care este cea mai întrebuițată legumă din lume? (Fii mai curios! Află mai multe! Să învățăm împreună despre Natură / C. Stamatii, M. Andoni, I. Gnatiuc,...; ed. îngrijită de A. Radu. - Ch.: Continental grup, 2006. - P. 38);
9. Din cîți trandafiri a fost alcătuit cel mai mare buchet de flori din lume? (Fii mai curios! Află mai multe! Să învățăm împreună despre Natură / C. Stamatii, M. Andoni, I. Gnatiuc,...; ed. îngrijită de A. Radu. - Ch.: Continental grup, 2006. - P. 39);

10. Unde se utilizează planta Perila? (Universul plantelor : Encicl. – București, 1999. – P. 391);
11. Ce este terraformarea? (Vreau să știu mai mult: 1001 de întrebări și răspunsuri. - București: Teora, 2003. – P. 138);
12. Ce țară a dăruit Statelor Unite în 1886 Statuia libertății? (Edbauer, Matthias Cultură generală : 3 000 de întrebări și răspunsuri. - București: Ed. Niculescu, 2004. – P. 256).

Facultatea Filologie

13. Cum se numesc *gemenii* care au întemeiat Roma *hrăniți de o lupoaică*? (Dicționar enciclopedic ilustrat Junior. – Ch, 2004. – P. 1292);
14. De la ce imperator roman provine cuvântul german „Kaiser” (Împărat) (Edbauer, Matthias Cultură generală: 3 000 de întrebări și răspunsuri. - București: Ed. Niculescu, 2004. – P. 41);
15. Ce cântăreață a fost considerată cea mai bună soprană de coloratură? (Femei celebre. – București, 2004. – P. 244-246);
16. Ce autor a scris romanul în peste 80 de volume *Comedia umană*? (Dicționar enciclopedic ilustrat Junior. – Ch, 2004. – P. 128);
17. Cum se numește muzica populară din S.U.A.? (Edbauer, Matthias. Cultură generală: 3000 de întrebări și răspunsuri. - București: Ed. Niculescu, 2004. – P. 249);
18. De unde provine noțiunea de cruciadă? (Edbauer, Matthias. Cultură generală: 3 000 de întrebări și răspunsuri. - București : Ed. Niculescu, 2004. – P. 45);

Referințe bibliografice

1. Lege privind accesul la informație. Nr. 982-XIV din 11 mai 2000. *In*: Monitorul oficial al Republicii Moldova, 28 iulie, 2000, p. 11-17.
2. Legea Republicii Moldova cu privire la biblioteci : (Aprob. prin Legea Nr. 286-XIII din 16.11.1994 a Parlamentului Republicii Moldova): [Republ. cu completări și modificări]. *In*: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, p. 5-10.
3. Standarde Naționale în vigoare referitoare la biblioteconomie, informare, documentare / Bib. Națională a RM; Com. Tehnic Nr.1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”. Ch., 1996. 366 p.
4. Aflori, Cristian. Baze de date. www.ace.tuiasi.ro/ro/postuniv/programe/postuniv/pa_baze_de_date_aflori.htm-54k.
5. Anghelescu, Hermina ; Donald G. Davis Jr. Cărți și biblioteci în noul mileniu: o cercetare analitică. *In*: Rev. Bibl. Naționale. 1999, nr 1-2, p. 50-59.
6. Baza de date locală Sumar digitizat : Buclet. Alcăt. M. Bordeniuc. Bălți, 2006.
7. Baze de date în bibliotecă. Baza de date MoldLex: Ghid de utilizare. Alcăt. N. Culicov; coord. E. Harconița ; red. E. Stratan. Bălți, 2007.

8. Biblioteca contemporană în proces de înnoire și modernizare : Materialele sesiunii de comunicări, 15 oct. 2003. Activitatea șt. a bibliotecarilor în an. 2003. Univ. de Stat "A.Russo" din Bălți, Bibl. șt. Coord. E. Harconița. Bălți, 2003. 94 p.
9. Cataloagele Bibliotecii și utilitatea lor. *In: Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” Bălți* : ghid pentru cititori. Alcăt. E. Harconița, F.Tlehuci. Bălți, 1995, p. 27-34
10. EBSCO Information services. Buclet. Alcăt. Marcela Bordeniuc. Bălți: BȘU, 2003.
11. Ghid de căutare în catalogul electronic (OPAC) [on-line] Accesibil pe Internet: URL: www.bcut.ro/GHIDOPAC.pdf
12. Goian, Natalia. Sisteme de cataloage în bibliotecă – parte componentă a aparatului informativ. *In: Biblioteconomie și știința informării: prelegeri pentru studenții specialității Biblioteconomie și Asistență Informațională. Ch., 2005, Vol. 3, p. 65-77; www.usm.md/jurn/doc_pdf/turcan_3.pdf*
13. Hulban, Horia. Tehnica cercetării științifice. Iași: Ed. Graphix, 1994. 188 p.
14. McIlwaine, I .C. Clasificarea Zecimală Universală : ghid de utilizare. Trad. Victoria Frâncu ; Asoc. Bibl. din Învățământ din România. București, 2006. 286 p.
15. Modernizarea serviciilor de informare : [materialele conf., 25-26 sept. 1997, Ch.]. Fundația SOROS Moldova. Bibl. ASEM. Alianța Franceză. Coord. Silvia Ghinculov . Ch. , 2000. 109 p.
16. Regneală, Mircea. Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării. București : Fabr, 2001. Vol. 1. 409 p. ; Vol. 2. 415 p.
17. Regneală, Mircea. Studii de biblioteconomie. Constanța: Ex Ponto, 2001. 388 p.
18. Richter, Brigitte. Ghid de biblioteconomie. Ch.: Arc, 1997. 318 p.
19. Sistemul de cataloage în bibliotecă. Cataloagele tradiționale : Ghidul utilizatorului. Univ. de Stat „A. Russo”, Bibl. Șt. Alcăt. N. Culicov; coord. E. Harconița ; red. E. Stratan. Bălți, 2007.
20. Stoica, Ion. Numai cercetarea salvează: Bibl. și munca de cercet. șt. *In: Biblioteca, 2003, nr 6, p. 172–173; nr 7, p. 203-204.*
21. Teodoru, Vitalie. Performanțe intelectuale : Ghid de informare documentară. București : Editis, 1993. 128 p.
22. TINLIB - Manual de utilizare OPAC : V 280. IME România. București. 10 p.
23. Țurcan, Nelly. Teoria modernă a bibliografiei: aspect conceptual. *In: Biblioteconomie și știința informării: Prelegeri pentru studenții specialității Biblioteconomie și Asistență Informațională. Ch., 2003. Vol. 2, p. 6-31.*
24. ГОСТ 7.1.-2003. Библиографическая запись. Библиографическое описание: Общие требования и правила составления. Изд. официальное. М. : ИПК Изд-во стандартов, 2004.
25. Миниярова, З. М. Электронный каталог – особая поисковая среда. *В : Науч. и техн. биб-лиотеки, 2005, nr 9, p. 67-73.*
26. Справочник библиографа. Науч. ред. А. Н. Ванеев, В. А. Минкина. СПб.: Изд-во Профессия, 2002. 527 p.
27. <http://libruniv.usb.md>

28. <http://www.unibuc.ro>

4 Genuri de documente. Metode de identificare bibliografică a documentelor

Elena Țurcan
Elena Scurtu

- ŷ Clasificarea documentelor
- ŷ Documente tradiționale
- ŷ Din istoricul cărții naționale și universale
- ŷ Produse de informare modernă
- ŷ Descrierea bibliografică a documentelor
- ŷ Prelucrarea analitică și sintetică a informației: Adnotări. Referate. Rezumate (Abstracte)

Concepte cheie

Document
Document tradițional
Papirus
Manuscris
Carte
Document elec-tronic
Document pe suport multimedia
Casete audio Casete video
Diapozitive
Microfilme
Disc de vinil
CD-ROM
DVD
Descriere bibliografică
zone de descriere bibliografică
ISBN
ISSN
ISM
CIP
Descriere analitică
Identificare bibliografică
Informare bibliografică
Adnotare
Referat
Rezumat (abstract)

„Cartea este realitatea cea mai pașnică, însingurată și tăcută a lumii, iar esența acestei filosofii constă în faptul că ele, cărțile, formează acea pace contemplativă, care doar de la și între cărți poate fi învățată și simțită...”

Dumitru Păsat

Lumea informației este lumea cunoașterii, lumea de mâine, un viitor pentru care lucrează deja milioane de oameni și în care vor trăi miliarde de oameni...

Ion Stoica

4.1. Clasificarea documentelor

Termenul de "document" (lat."doco" – a învăța pe cineva) conform definiției dată de M.Regneală este informație înregistrată care poate fi tratată ca o unitate într-un proces documentar, indiferent de caracteristicile și forma ei fizică. (15) Poate fi un text scris sau tipărit, o hartă, o diagramă, o ștampă, un desen, o fotografie, un microfilm, un film, o bandă magnetică, un alt produs al unei activități intelectuale.

În bibliotecile contemporane există două categorii clar delimitate de documente :

§ documente tradiționale

§ documente moderne.

Documentele tradiționale pot fi divizate în :

§ documente tradiționale scrise

§ documente tradiționale vizuale

Documentele moderne se împart în :

§ documente moderne vizuale

§ documente audiovizuale

§ microformate

§ documente electronice

Toate clasificările de bibliotecă au ca punct de plecare două elemente :

§ suportul fizic utilizat pentru scris

§ tehnicile pentru realizarea documentelor

4.2. Documente tradiționale

În documentele tradiționale textuale informațiile sunt prezentate în mod exclusiv sub formă de texte scrise: cărți, periodice, culegeri de statistică, fișe, documente administrative, texte de legi, cataloage, documente comerciale, brevete.

Documente tradiționale non – textuale prezintă informațiile sub alte forme:

§ iconografice sau grafice : imagini, planuri, grafice, scheme, afișe, tablouri, fotografii, diapozitive

§ sonore : discuri, înregistrări magnetice

§ audio-vizuale : filme, bezi și casete video

§ de natură materială : obiecte, eșantioane, machete, opere și monumente, opere în alfabetul braille, jocuri pedagogice

§ heteroclite : cărțile disc și ansamblurile pedagogice

§ magnetice folosite în informatică : programele care permit diferența lucrărilor de calcul, trierea, gestiunea fișierelor.

Cartea din latina charta "hîrtie, scrisoare" (8) este cea mai mare invenție a tuturor vremurilor și popoarelor, înlesnind acumularea și concentrarea experienței colective a generațiilor.

Cartea este concretizarea materială a unei lucrări cu ajutorul tiparului sau al unui procedeu de multiplicare pe file de dimensiuni egale, protejate de o copertă, avînd un conținut unitar și servind ca mijloc de informare cu valențe educative.

Cartea este documentul neperiodic produs în mai multe exemplare care conține

cel puțin 49 de pagini în afara copertilor și constituie o unitate bibliografică (15)

4.3. Repere din istoria cărții naționale și universale

Cărțile nu s-au născut odată cu scrisul, ci o dată cu dorința de a face ca un text să fie citit de cât mai multă lume. Vechimea și locul de naștere al cărții nu pot fi stabilite decât aproximativ. Fără îndoială, ea a apărut în același timp în mai multe țări, ca produs al unei culturi suficient de avansate pentru a căuta și afla o cale de transmitere a tezaurului de cunoștințe generațiilor următoare. Istoria cărții cuprinde milenii, în cursul cărora aceasta a cunoscut numeroase alternative, proprii fiecărei epoci și fiecărui teritoriu, fără a-și modifica însă esența de vehicul al gândirii scrise, ci doar înfățișarea și structura materială, tehnologia de confecționare și de multiplicare, cât și de mijloacele de difuzare.

Vreme îndelungată, cartea nu a existat decât sub formă de *manuscris*, fiecare comunitate folosind, pentru alcătuirea ei, materialele care se găseau la îndemână: coajă de copac, frunze de palmier, tăblițe de lut sau de lemn etc. Cărțile asirobabilonienilor erau *tăblițe de lut* de dimensiuni variabile, fără a depăși însă 40 cm în lungime și 30 cm în lățime, scrise în cuneiforme (scriere cu semne în formă de unghiuri). Titlul lucrării, numele proprietarului și scribului erau trecute pe spatele primei tăblițe din serie. Fiecare tăbliță avea însemnat în colțul de jos primul cuvânt cu care începea tăblița următoare, pentru ca cititorul să știe în ce ordine să le citească.

Un progres însemnat a înregistrat istoria cărții odată cu producerea *papirusului* (3000 î.Chr.) în cantități suficiente, ceea ce a dus la folosirea lui ca suport pentru scris nu numai în Egipt, țara lui de origine, dar și în Grecia și la Roma. Papirusul prezenta și unele neajunsuri: era fragil și sensibil la umiditate, nu putea fi scris decât pe o singură față, nu se putea citi decât desfășurat cu ambele mâini, iar după lectură trebuia rulat în întregime în sens invers... Aceste dezavantaje au dus, spre sfârșitul sec. 4 e.n. (197-156 î.Chr.), la înlocuirea lui treptată cu *pergamentul* care a dominat industria cărții mai bine de un mileniu. Însă, de-a lungul întregii antichități, grecii și romanii au utilizat, alături de rulouri, tăblițe cerate pentru diverse însemnări și exerciții școlare. Ideea de a întrebuința pergamentul în locul "filelor" de lemn a apărut la începutul Imperiului Roman. Această formă nouă de carte, care a primit numele de *codex*, s-a impus și s-a menținut pînă în zilele noastre. Așadar, *dipticul* - „două planșe de lemn, bronz, fildeș prinse cu inele și acoperite cu ceară pe care se scriau în vechime diferite mesaje” (15) poate fi considerat premergătorul cărții contemporane.

În evul mediu, întregul proces de confecționare a cărții se desfășura în mănăstiri și, cel puțin, pînă în sec. 12, cartea nu a trecut de pragul bibliotecilor monastice, rămînînd un monopol al clericilor. Această stare de lucruri s-a modificat, în secolele următoare, odată cu înființarea universităților și nașterea literaturilor naționale. Universitățile organizau și controlau confecționarea în serie a cărții destinate învățămîntului și nu livrau profesorilor și studenților decât exemplare autorizate în ceea ce privește fondul și forma. În orașe au apărut atelierile laice ale acelor librării care lucrau pentru un public larg, dornic de a citi și a se cultiva.

Pe hîrtie au scris mai întîi chinezii, descoperitorul ei fiind *Țai-Lun* din provincia Hunan. După multe încercări, el a reușit, prin anul 105 e.n., să obțină hîrtie dintr-o pastă preparată prin măcinarea scoarței de copac, a nervurilor frunzelor de dud, a fibrelor de bambus. După trecerea a cinci secole de la descoperirea lui *Țai-Lun*, secretul fabricării hîrtiei este preluat de coreeni și apoi de japonezi. Japonezii, folosind zdrențe de mătase, fabricau de pe atunci o hîrtie extrem de fină, cunoscută și astăzi sub numele de *hîrtie de mătase* (japoneză). Spre apus, drumul hîrtiei a fost deschis prin secolul al VIII-lea. Primul mare centru de fabricat hîrtia în această regiune a luat ființă la Samarkand. De la Samarkand fabricarea hîrtiei s-a răspîndit în tot bazinul mediteranean, aflat sub dominație arabă. Tot arabii sînt aceia care au introdus hîrtia în Europa. (2)

Cărtea a căpătat noi dimensiuni cînd tiparul a revoluționat, în sec. 15, tehnica sa de realizare, înlocuind procedeele manuale. Tipar – tehnici de imprimare a textelor și ilustrațiilor realizate prin presare pe hîrtie sau pe un alt material a formelor acoperite cu cerneală.(20)

Mulți meșteri europeni erau preocupați de inventarea unui sistem de multiplicare a textelor care să fie rapid, practic și ieftin. În 1450 Johann Gutenberg (1397, Germania) a perfecționat și a unit operațiile cunoscute pînă acum într-un sistem de imprimare care a marcat nașterea tiparului. Deci, lui Gutenberg i se datorează: turnarea literelor mobile dintr-un aliaj de plumb, bismut și antimoniu; un mijloc de distribuire a literelor în căsuțe și un aparat - culegar pentru formarea rîndului de tipar; un mecanism complex, presa tipografică, superior tuturor mijloacelor folosite pînă atunci pentru imprimare. (17) Cărțile tipărite de la inventarea tiparului de către Johann Gutenberg pînă la anul 1500 inclusiv, au fost numite, cu un termen

convențional, incunabule, prin valoarea și semnificația deosebită a acestor adevărate monumente ale artei tipografice. În țara noastră nu s-au tipărit incunabule, dar românii transilvăneni figurează ca maeștri în tipografii de incunabule, în diferite centre ale Europei. Numele lui Toma din Transilvania este scris pe o carte imprimată la Mantua, în 1473.

Cartea tipărită s-a impus rapid odată cu perfecționarea metodelor de imprimare și cu progresele înfăptuite în fabricarea hîrtiei. Însă tiparele mari au devenit o realitate abia în sec. 19, datorită inventării mașinilor de imprimare, de turnat și cules litere, stereotipiei, tiparului aproape simultan pe ambele fețe ale colii, de la cel în coală la cel în rolă sau modul continuu. Dorița de perfecționare și moștenirea spirituală în arta tiparului de la chinezi pînă la Johannes Gutenberg, ne obligă să fim demni urmași ai celor care au lăsat omenirii darul cuvîntului reprodus în milioane de exemplare.

În felul acesta, tiparul a transformat cartea în principalul mijloc de informare și instruire universală.

Străvechii locuitori de pe teritoriul actual al României se pare că au cunoscut scrierea pictografică și ideografică. Alături de acest tip de scriere pe suport de argilă populația daco-getică întrebuița însemnări mnemotehnice și mesaje simbolice. Folosirea scrisului, atestată de numeroase inscripții pe blocuri de piatră, cu *caractere grecești*, descoperite la Sarmizegetusa, care datează din sec. 1 î.Hr. și

reprezintă o dovadă a relațiilor intense dintre geto-daci și orașele-colonii grecești de pe țărmul Mării Negre. Perioadei romane (sec. I-III d.Hr.) îi corespunde *scrierea latină* atestată de peste 3000 de inscripții pe piatră. Pentru scris s-au mai utilizat scoarță de copac, piei de animale și vasele de lut ars. Începând cu sec. al X-lea d.Hr., locuitorii de pe actualul teritoriu al României au adoptat *limba slavonă* în biserică, mai întâi alfabetul glagolitic și apoi pe cel chirilic. Suportul pe care se scria a fost la început pergamentul, iar din sec. al XVI-lea și hîrtia provenită, se pare, din Italia și Saxonia.

Din sec. al XV-lea apar și primele informații referitoare la folosirea *scrisului în limba română*, iar cel mai vechi text ce s-a păstrat este "Scrisoarea lui Neacșu de la Cîmpulung, trimisă în anul 1521 jupînului Haneș Begner". Tot în această perioadă apar primele mori de hîrtie la Orlat și Tâlmăciu (Sibiu), la Cluj, și în 1539 la Brașov, deschisă de Johann Fucs și Johann Benkner. Moara era indisponibilă fiindcă aici funcționa (1535) tipografia înființată de Johann Honterus. În anul 1583 se montează prima moară de hîrtie din Moldova, iar în anul 1643, Matei Basarab înființează la Călimănești prima moară de hîrtie din Țara Românească. Acestea foloseau ca materie primă zdrențe de cînepă și in, din care se obținea o hîrtie de calitate superioară. Trecerea la obținerea hîrtiei din pastă de lemn se face după anul 1881 cînd s-a promulgat legea de încurajare a industriei hîrtiei.

Pînă la 1918, pe lîngă autoritatea civilă, Biserica a fost așezămîntul cel mai de seamă care a tipărit și a răspîndit cărți care formau hrana sufletească a poporului nostru.

În ținutul dintre Prut și Nistru istoria cărții înregistrează în secolul al XVIII -lea numai activitatea tipografică a lui Mihai Strilbițchi. După o activitate de gravor și tipograf la Mitropolia Moldovei din Iași, în 1792 Mihai Strilbițchi își transferă inventarul tipografic la Dubăsari, unde din mila împărătesei Ecaterina a II-a obține pămînt și dreptul de a-și organiza tipografia. În 1796 tipograful basarabean î-și mută oficiul la Movilău, pe Nistru, unde tipărește Istoria a Alexandrului celui Mare, cărți cu conținut laic.

În sec. al XIX-lea a luat ființă la Chișinău prima tipografie mitropolitană, inaugurată la 31 mai 1814 prin strădania mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni. Prima carte tipărită în tipografia eparhială din Chișinău a fost „Liturghia” de la 1815. Cel mai vechi manual școlar din Basarabia este considerat cel intitulat „Scurtă gramatică rusească cu tălmăcirea în limba română, tipărit cu litere chirilice”. (17)

4.4. Produse de informare modernă

Documente audiovizuale

1. Orice document-text, orice document-imagine, orice document-sunet a cărui consultare sau utilizare se face prin intermediul unui aparat, înregistrări vizuale (cu sau fără sunet) și înregistrări sonore, indiferent de suport sau procedeul tehnic utilizat pentru realizare.

2. Înregistrări vizuale și înregistrări sonore indiferent de suport sau procedeul tehnic utilizat pentru realizare (15).

În această categorie sînt incluse:

- § *documente sonore* (discuri, benzi magnetice, casete, discuri compact audio),
- § *documente vizuale* (diafilme, microformate, diapozitive transparente)
- § *documente audiovizuale combinate* (filme sonore, filme video etc.)
- § *filmotecă, cinematecă și videotecă*

Documente electronice

Cartea electronică („e-cartea” sau în engleză „electronic book”, „e-book”, „eBook”) este o publicație fără un suport propriu fizic, ea existînd doar sub formă logică – gînduri într-un creier electronic, carte electronică – vezi mini CD-ROM : CD-ROM de dimensiuni reduse (80 mm diametru) (15).

Document electronic – termen generic pentru desemnarea documentelor pe suport informatic
--

O carte electronică este varianta electronică a unei cărți tipărite, care poate fi citită pe calculator, laptop, de dispozitive portabile de lectură, pe dispozitive gen Palm/PDA, pe ecranul telefonului mobil sau terminale Internet (6).

e-book - este document digital, sub licență sau nu, unde textul este dominat și care poate fi văzut în analogie cu o carte tipărită (monografie). Utilizarea cărților-e este în multe cazuri dependentă de un dispozitiv anume și/sau un limbaj special de citire sau vizionare (22).

Cărțile electronice pot conține nu numai informații sub formă de text, cît și sunete, și imagini fixe sau video, ce pot fi parcurse dinamic. Ea ne poate conecta la o multitudine de surse de informație, transformînd actul lecturii într-o explorare, o navigare prin informații.(5) Cartea electronică acoperă același spectru ca și cărțile clasice – de la literatură la lucrări de specialitate, dicționare, enciclopedii, periodice – dar în funcție de specificul conținutului, modalitatea de accesare s-a schimbat. Astfel, pentru consultarea unui dicționar se folosesc motoare de căutare; parcurgerea unei enciclopedii implică utilizarea hipertextului (prin hipertext, înțelegînd un ansamblu de texte și informații multimedia și legăturile între acestea).

Periodicele științifice on-line sînt disponibile în biblioteci și de la distanță. Revistele în format electronic au avantajul de a fi la zi cu informația, au hiperlegături cu articole la care se face referire și sînt legate de alte tehnologii disponibile pe Internet, ceea ce are o valoare inestimabilă în cercetare.

Documente pe suport multimedia

1. Multimedia – orice document compozit format din unul sau mai multe părți de natură audiovizuală ale cărui elemente sau suporturi nu pot fi separate prin comercializare avînd o importanță egală și care pentru a fi exploatat are nevoie de un aparat de lectură sau tratarea simultană a textului, sunetului și a imaginilor fixe și animate sub controlul unui program informatic.

2. Tratarea simultană a textului, sunetului și a imaginilor fixe și animate sub controlul unui program informatic

Documente pe suport multimedia sînt lucrările audiovizuale integrate, numite

multimedia, grupînd diverse suporturi (cărți, fișe, fotografii, diapozitive, documente audiovizuale: filme, benzi magnetice, microformate, casete, discuri etc.).

Diapozitivele – imagine pozitivă, în alb-negru sau color, pe suport transparent, și destinat a fi privită prin transparență sau proiectată pe un ecran(20). Cel mai răspîndit format al imaginii este 24x36 mm, pe film foto standard de 35 mm. Consultarea lor se face prin intermediul unei mese luminoase/ecran luminos sau a unui aparat de mărit.

Microformat – termen generic pentru orice suport, în mod curent filmul, care conține microimagini(20); documentele realizate prin microcopiere: microfilme, microfîșe, microhărți. Microcopierea este un procedeu de reproducere prin fotografiere și prezentare la o scară redusă a documentelor originale. Imaginile obținute nu sînt exploatabile decît prin intermediul aparatelor pentru lectură care le restituie utilizatorul, pe un ecran opac sau translucid, mărindu-le conform obiectivelor folosite.

Casetă - container cu două miezuri identice pe care este rulată o bandă magnetică audio, video sau un microfilm ce se deplasează dintr-o parte în alta (15).

audio - au apărut de multă vreme și au fost utilizate în special pentru înregistrări muzicale. În prezent, pe lîngă destinația principală, acestea sînt utilizate pentru înregistrarea lecțiilor de limbi străine și chiar pentru înregistrarea unei opere literare.

video – pe lîngă destinația principală de înregistrare a unor filme, spectacole etc., se amplifică utilizarea casetelor video în procesul educațional.

Discuri magnetice: hard-discuri și floppy-discuri; la 1983 apare

CD-ul (compact-discul). Mediu optic de stocare de dimensiuni reduse (120 mm diametru) și de mare capacitate de stocare a informațiilor pe care semnalele analogice sunt înregistrate în format digital într-o memorie care poate fi decît citită. Sunt exploatate cu ajutorul razelor laser. Discurile compacte pot fi folosite și pentru stocarea și regăsirea unei mari cantități de date codificate digital (20). Spre sfîrșitul deceniului nouă al sec. XX se înregistrează o nouă performanță în privința suporturilor: apariția video-discului din categoria suporturilor optice citibile cu raze laser.

CD-ROM : disc compact pentru stocarea datelor (imaginilor, textelor și/sau sunetelor, precum și a programelor care le exploatează) utilizat în activitatea de informare documentară numai pentru citire(6,20).

DVD – mediu care stochează cantități uriașe de date pe un disc similar CD-Rom-ului, dar cu capacitate mult mai mare. Poate cuprinde filme cu sunet și imagini de bună calitate(20).

3 În colecția Mediatecii pot fi consultate CD-urile:

Ø **Enciclopedia Virtuală** I.L.Caragiale-opere, studii critice, 60 minute de filme fragmente audio, peste 200 de imagini,

Ø **CD-ROM Eminescu**, rostit și interpretat, văzut și imaginat în raporturile sale cu modernitatea și cu spațiul universal al umanității, e tradus în engleză, spaniolă, franceză, rusă, italiană, germană.

Ø **colecție Mari dicționare ale limbii române:**

- „Noul dicționar al limbii române”,
- „Dicționar de sinonime, antonime, de rime”,
- „Marele dicționar de neologisme”,
- „Dicționar ortografic al limbii române” ș.a.

Ø CD-uri în limbă engleză **călătorii virtuale** (o călătorie virtuală prin 20 din cele mai vestite și frumoase camere ale muzeului însoțită de un comentariu la 400 lucrări expuse (tema, perioada de dezvoltare și tipul lucrării) cum sunt :

- The Hermitage museum Saint Petersburg, (sunt descrise 3 sec. ale istoriei Rusiei de la Ecaterina a 2-a, Petru 1-i, și pînă în prezent).
- „The Louvre”
- „Musee D,Orsay”, (o călătorie virtuală prin 20 din cele mai vestite și frumoase camere ale muzeului însoțită de un comentariu destinat a 400 lucrări expuse: tema, perioada de dezvoltare și tipul lucrării),
- „The 1995 Grolier multimedia encyclopedia”

Ø „Regina Cărții de Nord” – o călătorie virtuală prin spațiile Bibliotecii Științifice Universitare, care ne oferă posibilitatea de a pune amprenta pe performanța obținută în timp de către Bibliotecă.

Ø Biblioteca Școlară - o bibliotecă din 104 volume cu tabele cronologice, texte literare, aprecieri.

4.5. Descrierea bibliografică a documentelor

Informația și accesul la informație reprezintă o condiție esențială a progresului. Informația a modificat existența societății, a transformat modul de gîndire. „Relația societate-informație este indisolubilă. Schimbul de informații reprezintă o categorie esențială în existența societății, o realitate care definește primordial societatea”(8, p.16).

Colecția unei biblioteci, acest perpetuum mobile, compusă din totalitatea cărților, publicațiilor periodice, standardelor (materialelor imprimare) și a documentelor electronice (documente pe suport multimedia) se modernizează continuu.

Identificarea documentelor dintr-o bibliotecă este un proces important. Fiecare publicație trebuie prezentată în așa fel ca cititorul s-o identifice fără mari dificultăți. E necesară o prelucrare, o analiză minuțioasă a documentelor.

Prelucrarea documentelor trebuie să urmărească formularea concentrată și sistematizarea datelor și informațiilor obținute prin analiza unui document sau a unui grup de documente.

Analiza documentară reprezintă o fază a procesului integru de documentare și constituie o parte componentă a documentării.

În funcție de profunzimea analizei aplicate documentelor primare, informațiile extrase se pot clasifica în:

- descrierea bibliografică cu informații bibliografice (indicative) care conțin elementele de referință (numele și prenumele autorului, titlul documentului, datele de publicare, caracteristicile cantitative;

- informații documentare care cuprind atât descrierea bibliografică cât și cea codificată într-un limbaj convențional a conținutului documentului (index CZU);
- informații factice: un ansamblu de date exprimate în limbaj natural prin fraze, tabele, figuri... selectate din cuprinsul documentului.

Schema descrierii bibliografice

Titlul propriu zis [Desemnarea materialului] = Titlul paralel : informații referitoare la titlu / mențiuni de responsabilitate prima mențiune ; a doua mențiune și următoarele . - Mențiunea de ediție / mențiuni de responsabilitate referitoare la ediție . - Mențiunea datelor specifice (tipul publicației) . - Locul de publicare ; Al doilea loc de publicare și următoarele : Editura, data publicării(Tipografia) . - Cantitatea : alte detalii fizice ; formatul + materialul însoțitor . - (Titlul seriei = Titlul paralel al seriei : informații referitoare la titlul seriei / mențiuni de responsabilitate asupra seriei, numerotarea în cadrul seriei) . -Note . - ISBN : preț

Descrierea bibliografică cuprinde un ansamblu de date despre un document sau altul: autor, titlu, loc, editură, colecție, note. Descrierea bibliografică pe plan internațional se face conform unor reguli standardizate (ISBD). ISBD (International Standard Bibliographic Discription) este un complex de norme și reguli care facilitează comunicarea internațională.

ISBD(M) cuprinde 8 zone determinate de elementele bibliografice obligatorii și facultative care caracterizează monografiile.

Zona	Punctuația obligatorie care precedă sau încadrează	Elementul bibliografic
1. Zona titlului și a mențiunii de responsabilitate	: = [ ] / ;	1.1. Titlul propriu-zis 1.2. Informații despre titlu 1.3. Titlul paralel 1.4. Desemnarea materialului 1.5. Mențiune de responsabilitate
2. Zona ediției	. - =	2.1. Mențiune de ediție 2.2. Mențiune paralelă de ediție
3. Zona datelor specifice anumitor categorii de documente	. -	Materiale cartografice, muzică tipărită
4. Zona datelor de publicare, difuzare	. - ; , :	4.1. Locul de publicare: primul loc, următorul loc 4.2. Data publicării 4.3. Editura
5. Zona descrierilor fizice (colațiunea)	. - : ;	5.1. Numărul de unități fizice 5.2. Alte caracteristici fizice 5.3. Dimensiunile. Formatul

	+	5.4. Materialul însoțitor
6. Zona seriei	. – (= : - ;	6.1. Titlul propriu-zis al seriei 6.2. Titlul paralel al seriei 6.3. Informații despre titlul seriei 6.4. Mențiuni de responsabilitate referitoare la serie
7. Zona notelor	. -	Se dau informații suplimentare care completează elementele descrierii
8. Zona numărului standard; modalități de procurare; prețul	. – :	8.1. ISBN (Numărul internațional standard pentru carte) 8.2. Modalități de procurare, preț

Mostre

1. *Ciobanu, Ștefan*. *Romantismul german : Album / Ștefan Ciobanu* ; Ed. îngr. de Dan Mazilu (zona titlului și a mențiunii de responsabilitate);

2. *Graur, Alexandru*. *Scurtă istorie a lingvisticii / Al. Graur, Lucia Wald*. – Ed. a 3-a, rev. și adăugată (zona ediției);

3. *Babii, Vladimir Ion*. *Culegere de piese pentru orchestra de acordeoniști [Note] / V. Babii*. – Partitură.

4. *Eliade, Mircea*. *19 trandafiri / Mircea Eliade*. – București : Humanitas, 2004 (zona datelor de publicare);

5. *Rebreanu, Liviu*. *Adam și Eva : Roman / Liviu Rebreanu*. - Ch. : Litera, 2001. – 280 p. (zona descrierilor fizice);

6. *Freud, Sigmund*. *Introducere în psihanaliză : Prelegeri de psihanaliză / Sigmund Freud; Trad. și note L.Gavriliu*. – București : Ed. Didactică și Pedagogică, 1992. – 584 p. – (Lucrări fundamentale / Editura Didactică și Pedagogică) (Zona seriei);

7. *Sadoveanu, Mihail*. *Venea o moară pe Siret*. – București : Ed. Eminescu, 1990. – 398 p. - (Romanul de dragoste; 230). - Vol. reproduce textul ed.: Mihail Sadoveanu. *Venea o moară pe Siret*. – București : E.P.I., 1969. (zona notelor);

8. *Badicu, Iurie*. *Aforisme, maxime și cugetări pe bani pentru businessmani / Iurie Badicu*. – Ch. : Pontos, 2006. – 216 p. - ISBN 978-9975-72-214-2. (zona numărului de standard)

Autor - persoană și uneori colectivitate responsabilă de conținutul intelectual sau artistic al unui document.

Titlu – cuvânt sau grup de cuvinte care apare, de regulă, pe pagina de titlu a unui document, deosebindu-l de alte documente.

Subtitlu – cuvânt sau expresie pe foaia de titlu în vederea completării sau explicării titlului.

Editor - persoana sau instituția responsabilă de publicarea unui document.

Alcătuitor - persoana care adună, selectează informația pentru o antologie, o culegere, o bibliografie.

Editura – instituție posesoare a copyright-ului care editează documente

Ediția - totalitatea exemplarelor unui document realizate de la aceeași compoziție tipografică sau exemplar folosit ca matriță.

ISBN – cod internațional al cărților definit prin ISO 2108

Agenția Internațională ISBN cu centrul la Londra (mai mult de 30 de ani sediul a fost la Berlin) controlează toate centrele naționale.

Sistemul ISBN funcționează din 1965, în Moldova – din 1994.

Este format din 13 cifre grupate în 5 segmente: 978-9975-72-214-2

- prefix - 978 – indicativul pentru identificarea producției editoriale de carte la nivel internațional;
- codul de țară;
- codul de editură;
- numărul de ordine (numerotează documentul printre publicațiile editorului);
- cifra de control – ultima cifră a codului ISBN. Permite verificarea validității codului ISBN.

Avantajele folosirii codului ISBN:

- identifică documentele și editurile în baze de date bibliografice evitând confuzia între titluri asemănătoare;
- facilitează operațiile de gestiune a stocurilor de carte în biblioteci;
- ajută la crearea bazelor de date pentru edituri și lansarea comenzilor pe calculator.

ISSN este un cod internațional de identificare a publicațiilor seriale definite prin ISO 3297.

Termenul „publicație serială” denotă o publicație care apare la intervale regulate sau neregulate de timp (revistele, ziarele, analele), în numere, fascicule, volume

Codul ISSN permite identificarea unică, la nivel internațional a titlului unei publicații în serie.

Este un cod standardizat format din două grupe de câte 4 cifre, separate prin cratimă. Nu conține informații referitoare la originea sau conținutul publicațiilor.

ISMN (International Standard Music Number) se atribuie publicațiilor muzicale tipărite

CIP (Catalogarea înaintea Publicării) constituie o descriere bibliografică standardizată a publicației. Se expune pe versoul foii de titlu. Se elaborează de Agenția Națională ISBN, ISSN, ISMN. Sistemul CIP este un mecanism al controlului depozitului legal, o bază prealabilă de editare a bibliografiei, contribuie la elaborarea catalogului electronic a publicațiilor deja apărute și recepționate de Camera Națională a Cărții.

La ora actuală prezența Republicii Moldova pe plan internațional cu privire la difuzarea informației la sistemele ISBN, ISMN, ISSN, CIP este asigurată de Camera Națională a Cărții din Moldova. Adresa electronică a Camerei Naționale a Cărții: www.iatp.md/cnc/

Mostre

Cărți:

1. *Cu un autor.*

Cioran, Emil. Căderea în timp / Emil Cioran. - București : Humanitas, 2003. – 169 p.

ISBN: 973-50-0347-3

2. Cu doi autori:

Bejan, Vlad. Pentru sănătatea mediului înconjurător / Vlad Bejan, Dorin Bejan. – Iași: Ed. PIM, 2006. – 198 p.

ISBN: 973-716-276-5

3. Cu trei autori:

Cucu, Ion. Logica matematică / I. Cucu, A. Rusu, E. Rusu. – Ch.: CE USM, 2003. - 72 p.

ISBN: 9975-70-235-X

4. Cu patru autori:

Servicii de intervenție timpurie pentru copilul cu dizabilități și risc sporit : ghid practic / Ivan Puiu, Ala Cojocar, Silvia Breabin, Marina Calac. - Ch.: s.n., 2006. - 196 p.

ISBN: 978-9975-918-01-5

Documente oficiale:

Constituția Republicii Moldova : Adoptată la 29 iulie 1995 : cu modificări și completări pînă la 1 oct. 2004. – Ch.: Ed. Iulian, 2004. - 64 p.

ISBN: 9975-922-80-5

Materialele întrunirilor științifice:

Materialele Colocviului Comemorativ Internațional „Tradiție și modernitate în abordarea limbajului” consacrat aniversării a 65-a de la nașterea profesorului Mircea Ioniță, 25 noiembr. 2006, Bălți / red. resp. A. Coșciuc. – Bălți : Presa univ. bălțeană, 2006. – 312 p.

ISBN: 978-9975-50-014-2

Anale:

Academia de Studii Economice din Moldova. Analele Academiei de Studii Economice din Moldova. Vol. 4 / ASEM ; Col. de red. G. Belostecnic, ... - Ch.: ASEM, 2006. –

96 p. ISBN: 978-0075-75-087-5

Descrierea analitică

Descrierea analitică, în viziunea lui M. Regneală (Directorul Bibliotecii Centrale Universitare din București, Președintele Asociației de Bibliotecari din România), este „descrierea unui capitol dintr-o monografie sau a unui articol dintr-un serial” (6, Vol. 1, p.176).

Obiectul descrierii analitice constituie doar o parte dintr-un întreg, indicîndu-se în mod obligatoriu sursa gazdă. Acestea pot fi articolele sau părți componente ale unor cărți, articole din publicații periodice, anale...

Revistele științifice constituie cea mai importantă sursă de documentare specială. Se au în vedere acele publicații care pun în lumină probleme de interes specific unor grupuri profesionale.

Mostre:

o parte din carte:

Șleahțișchi, Mihai. Reprezentările sociale – o deschidere completă spre umanitate / Mihai Șleahțișchi // Știința psihologică : Progres, probleme și perspective. – Ch., 1996. – P. 157-159

articol din revistă:

Văcărel, Iulian. Concepțiile lui Dimitrie A. Sturdza în probleme economice și financiare / Iu. Văcărel // Academica. – 2003. – Nr. 20. – P. 70-73

articol din ziar:

Achiri, I. Evaluarea rezultatelor școlare: priorități și tendințe // Făclia. – 2002. – 19 ian. – P. 3

articol din anale:

Popa, Iu. Unele momente din afara și activitatea lui Alecu Russo în raport cu periodizarea generală a istoriei culturii europene / Iu. Popa // An. Șt. / Univ. „A.Russo”: Bălți (ser.nouă). – 1997. – TXVIII, fasc. Limbi moderne. Științe socioumane. – P. 54-56

site electronic:

Technologies de l'information et de la communication au lycée. // <http://www.educnet.education.fr/secondaire/broctice/> (accesat la 12.06.2007)

Descrierea bibliografică se realizează în conformitate cu standardul GOST 7.1-2003. Библиографическая запись. Библиографическое описание (În vigoare din 01.05.2005)

4.6. Prelucrarea analitică și sintetică a informației: Adnotări. Referate. Rezumate (Abstracte)

Adnotarea este un proces de prelucrare analitică și sintetică a informației, avînd drept scop redarea concisă a conținutului documentului. Adnotarea ajută celui interesat să decidă dacă lucrarea corespunde nevoilor de informare. Adnotarea trebuie să evidențieze din cele mai importante momente din conținutul unui sau altui document. Este un proces destul de complicat care cere timp, energie intelectuală pentru a analiza și generaliza informația ce se conține în documente.

Am putea spune că adnotarea este o informație secundă, care conține o informație generalizatoare din punct de vedere a destinației documentului, conținutului, genului, formei și altor particularități ale documentului.

Privite sub aspectul modului în care este prezentat conținutul documentelor, adnotările realizează mai multe funcții:

1. funcția de semnalare
2. funcția de căutare a documentului.

Se pot evidenția mai multe grupe de adnotări, ținîndu-se cont de mai multe particularități:

1. Funcțională:
  - 1.1 adnotări informative
  - 2.2 de recomandare

Adnotările informative precizează titlul, prezintă date despre autor, conținutul,

alte particularități ale documentelor.

Cele de recomandare au drept scop propagarea documentelor. În urma lecturii adnotărilor de recomandare cititorul decide să deschidă sau nu, cartea. Adnotările de recomandare au o orientare didactică prin specificul de subliniere a utilității documentului.

2. Din punct de vedere al caracterizării documentelor primare adnotările se grupează în:

- 1.1 generale
- 2.2 analitice

Adnotările generale caracterizează documentul în întregime.

Cele analitice dezvăluie numai o parte a documentului.

3. După cantitatea de documente analizate se disting:

- 3.1. adnotări monografice
- 3.2. adnotări recapitulative (de grup).

Adnotările monografice sunt raportate la o singură monografie.

Adnotările de grup reunesc mai multe documente, scoțind în evidență particularitățile comune și particulare (lucrările unui autor, unui gen).

4. Din punct de vedere al volumului și profunzimii adnotările pot fi:

- 4.1. explicative
- 4.2. descriptive

Cele explicative conțin doar câteva propoziții.

Cele descriptive generalizează conținutul documentului prim, dând răspuns la întrebarea: „Ce se conține în document?”.

Ținând cont de cerințele standardelor în vigoare adnotările trebuie să conțină următoarele elemente:

- tema, scopul efectuării lucrării;
- rezultatele obținute;
- elementul inovativ din lucrare;
- informații despre autor.

Textul adnotărilor trebuie să fie laconic cuprinzând în același timp cât mai multă informație.

Exemplu (adnotare informativă, generală, monografică, descriptivă):

Carnegie, Dale. Secretele succesului. Cum să vă faceți prieteni și să deveniți influent. – București: Curtea Veche, 2002. – 246 p.

O carte de un succes mondial răsunător, ocupă un loc de drept în topul celor mai bine vândute cărți din toate timpurile (s-au vândut peste 50 mln de exemplare), care are menirea să ajute pe oricine să-și facă prieteni și să devină influent.

A fost tradusă în aproape toate limbile scrise.

Materialul este structurat în 4 părți. În fiecare din ele cititorul va găsi sfaturi, situații de problemă, apeluri de colaborare referitor la obținerea succesului mult râvnit: cum să ne comportăm în lume, cum să devenim agreabil, cum să ne impunem modul de gândire, cum să transformăm oamenii fără a-i jigni sau a-i indigna.

Iată doar câteva din sfaturile și îndemnurile autorului: „Dacă vrei să scoateți miera nu răsturnați stupul”; „Cruțați amorul propriu al celorlalți”, „Investiți încredere

în semeni”, „Comentați-vă mai întâi propriile greșeli”, „Dați impresia că orice greșeală are îndreptare”, „cum să ne facem dușmani și cum să-i evităm”..

Referatul unui document este prescurtarea acestuia cu omiterea unui număr mare sau mai mic de amănunte, păstrînd sensul și unitatea originalului. Referatele trebuie să urmărească pe cît este de posibil o ordine de expunere, uniformă, redînd scopul lucrării, metodele de lucru și mijloacele folosite, rezultatele obținute (definiția Federației Internaționale de Documentare).

Referatul în viziunea lui M. Regneală este un rezumat, de regulă, de dimensiuni ample, nestandardizat, însoțit de descieri bibliografică a documentului.

Pentru întocmirea unui referat se recomandă a fi respectate cîteva condiții: studierea completă a documentului original, studierea logică a conținutului, prezentarea argumentelor necesare de convingere a celor care-l ascultă sau îl citesc, aplicarea unui stil simplu, concis, exact, ușor de înțeles.

Procesul de întocmire a referatelor este un proces analitico-sintetic de prelucrare a informației. Ca și adnotarea, referatul are drept scop prescurtarea volumului unui document sau altul.

Referatul într-o formă foarte laconică răspunde la întrebarea: „Ce comunică documentul?”, pe cînd adnotarea – „Despre ce se comunică în document?”

Funcțiile referatului ca document:

- informative: referatul prezintă date suficiente despre documentul primar, ajutînd cititorul să-și facă concluziile necesare;
- de căutare: referatul unui document sau altul este utilizat în sistemele informative de căutare inclusiv și cele automatizate.

Etapetele de întocmire ale referatelor sînt următoarele:

- analiza preventivă: studierea documentului;
- lectura minuțioasă, analiză profundă.

Autorul găsește punctele forte și slabe ale documentului.

Care elemente trebuie reflectate în mod obligatoriu în referat:

- ideile și ipotezele noi;
- momentele ilustrative, diverse tabele;
- date și metode mai vechi, dar care prezintă încă interes sau sînt utilizate în combinație cu cele noi.

Există mai multe tipologii de referate:

- *referatul informativ* cuprinde o cantitate maximă de informații, o expunere detaliată a conținutului lucrării, metodelor aplicate. Se pun în evidență rezultatele cercetării prin date concrete. Referatul informativ este singurul tip de referat care poate înlocui pînă la un anumit grad, originalul (în cazul beneficiarilor care nu au acces la documente), evidențînd elementele noi surprinse în conținutul documentului original;

- *referatul indicativ* (descriptiv) cuprinde o descriere generală, sumară a conținutului unui document, indicînd obiectul și scopul lucrării, precum și rezultatele obținute. Fiind mai mic decît referatul informativ, trebuie să ajute cititorul singur să aprecieze valoarea documentului. Cuprinde circa 200 de cuvinte;

- *referatul complex* se întocmește în urma consultării mai multor lucrări cu aceeași temă științifică. Dacă unele și aceleași idei sînt amplificate în toate lucrările consultate se poate forma o sinteză documentară;

- *referatul evaluativ* descrie conținutul documentului cu aprecieri critice;
- *referatul de autor* este întocmit și redactat de către autor, păstrînd limbajul utilizat în studiul original;
- *referatul selectiv* cuprinde numai acele informații care pot interesa o anumită categorie de utilizatori;
- *referatul codificat* este întocmit pentru a fi citit cu calculatorul;
- *referatul telegrafic* este întocmit din cuvinte-cheie. Este folosit pentru introducerea pe calculator;
- *referatul de editor* urmărește difuzarea, publicitatea, propagarea conținutului unui document.

Exemplu (referat indicativ)

Carnegie, Dale. Secretele succesului. Cum să vă faceți prieteni și să deveniți influent. – București: Curtea Veche, 2002. – 246 p.

O carte de un succes mondial răsunător, ocupă un loc de drept în topul celor mai bine vîndute cărți din toate timpurile (s-au vîndut peste 50 mln de exemplare), care are menirea să ajute pe oricine să-și facă prieteni și să devină influent.

A fost tradusă în aproape toate limbile scrise.

Cartea cunoscutului psiholog american D. Carnegie conține o prefață cu însemnări ale autorului referitor la scrierea acestei cărți și 4 capitole

Partea 1. Cum să vă comportați în lume cu exemple, afirmații, contrapunerii, secrete ale comportamentului uman: să nu condamnăm pe alții, dar să-i înțelegem, să fim drepecți și sinceri în aprecieri, să stîrnim în ceilalți o dorință vie

Partea 2. Șase modalități de a deveni agreabil conține sfaturi referitor la lăsarea de impresii favorabile, la trezirea interesului în ceilalți prin comunicare, la cîștigul de simpatie

Partea 3. Cum să vă impuneți modul de gîndire cu metode, apeluri, colaborări: cum ne facem dușmani și cum evităm aceasta, cum să conversăm cu ușurință, cum să trezim interesul în ceilalți

Partea 4. Fiți un conducător adevărat cu aceleași sfaturi de problemă: cum să transformăm oamenii fără a-i jigni sau a-i indigna, să cruțăm amorul propriu al celorlalți, să propulsăm oamenii spre succes, dăm impresie că orice greșală are îndreptare, comentăm mai întîi propriile greșeli, criticăm fără a atrage ură, cum să obținem succese în cariera profesională, cum să ne comportăm în lume, cum să devenim agreabil, cum să ne impunem modul de gîndire.

D. Carnegie a schimbat prin scrierile sale soarta a mln de oameni. Aceștea și-au văzut visurile realizate pe care le credeau imposibile de a fi împlinite. Urmînd sfaturile autorului este imposibil ca viața fiecărui să nu se îmbunătățească.

Rezumatul (abstractul) – prezentarea prescurtată a conținutului unui document țînînd seama de structura acestuia. Rezumatul analitic reprezintă documentul sub o formă prescurtată a conținutului documentului, fără un punct de vedere critic.

Rezumatul de autor este întocmit de de autorul lucrării și, de regulă, însoțește documentul integral.

Întrebări pentru evaluare

1. Definiți conceptul de „document”.
2. Când a fost tipărită prima carte în Moldova?
3. Care sunt documentele multimedia?
4. Care sînt zonele de descriere bibliografică a unei cărți?
5. Ce este ISBN? Din ce este format? Care sînt avantajele de identificare a unui document prin prezentarea ISBN?
6. ISBN și ISSN: deosebiri și analogii.
7. Definiți CIPul.
8. Ce înseamnă descriere analitică?
9. De ce este necesară prelucrarea analitică și sintetică a informației?
10. Adnotări și referate: deosebiri și analogii.
11. Care sînt etapele de întocmire a unui referat?
12. Tipologia referatelor.
13. Conținutul referatului.

Lucrări practice:

I. *Analiza comparativă a documentelor de diferite genuri (carte, seriale, documente electronice, documente multimedia etc.).*

- Asistență socială : Tendințe și perspective : Bibliogr. select. / alcăt.: E.Scurtu ; red.: L.Stupacenco. Bălți : BȘU, 2003. 134 p.(carte, bibliografie selectivă)

- Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreților din Moldova. Ch. : ARC ; Museum, 1999. 499 p. : il.(carte, enciclopedie)

- Lucrările profesorilor facultății Muzică și pedagogie muzicală (1990-2003) : bibliogr. select. / Univ. de Stat "A.Russo" Bălți; Bibl. Șt. ; alcăt. M.Fotescu, N.Apostol ; red. și pref. E.Harconița. Bălți, 2003. 33 p.(carte, bibliografie selectivă)

- MAS FullText. Premier. Disc 2 : May 2000 - Feb.2001 : CD-ROM. USA : EBSCO Publ, 2001.(CD-ROM)

- Matei, Horia. Enciclopedia antichității. București : Meronia, 1996. 494 p.(carte, enciclopedie)

- Mihai Eminescu : viața și opera poetului - CD-ROM. București: Libra, 2000.(CD-ROM)

- Moraru, Marina. Dicționar de forme și genuri muzicale. Ch.: Epigraf, 1998. 190 p. : il.(carte, dicționar)

- Sillamy, Norbert. Dicționar de psihologie. București: Univers Encicl., 1996. 350 p. (carte, dicționar).

- Soars, Liz. New Headway English Course Beginner Class : 2 CD-ROM. Oxford Univ. Press, 2002.(CD-ROM)

- Șleahțișchi, Mihai. Dicționar de psihologie și pedagogie rus-român : 30000 termeni. Ch.: Știința, 1995. 525 p. (carte, dicționar)

- Vladimir Babii : 30 ani de activitate : Biobibliog. – Bălți : BȘU, 2003. 36 p.(carte, biobibliografie)
- Художественная энциклопедия зарубежного классического искусства (CD), 1996. (CD)
- Энциклопедия "Кругосвет" 2001 : 1 CD, 2001.(CD)
- <http://search.epnet.com> (site)
- Baza de date „MoldLex” (bază de date)
- www.un.org (site)

Resursele electronice (CD) pe diverse domenii accesibile în Mediatecă:

Facultatea Economie

1. Anuarul statistic al Republicii Moldova, 2006 [Resursă electronică] = Статистический ежегодник Республики Молдова = Statistical Yearbook of the Republic of Moldova / Biroul Naț. de Statistică al Rep. Moldova. Ch. : Statistica, 2006. 1CD
2. Biblioteca ASEM [Resursă electronică]: Catalogul publicațiilor periodice intrate în colecțiile Bibliotecii ASEM = The World Bank's Publications. New Title. Ch. : S.n., 2004. 1CD
3. Publicații ASEM 2005 [Resursă electronică] . Ch. : ASEM, 2005. 1CD
4. Publicațiile Băncii Mondiale stocate în colecțiile Bibliotecii ASEM. Ch. : S.n.
5. Simpozionul internațional "Integrarea europeană și competitivitatea economică", 23-24 sept., 2004, Ch.[Resursă electronică]. Ch. : S.n., 2004.

Facultatea Drept

1. AGEPI - Raport anual 2004 [Resursă electronică] / Republica Moldova. Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală. Ch. : AGEPI, 2005. 1 CD.
2. BOPI [Resursă electronică] : Buletin Oficial de Proprietate Industrială = The Official Bulletin of Industrial Property Nr.10. Ch. AGEPI, 2005. 1 CD.
3. Infoivent [Resursă electronică] : Legislația Republicii Moldova în domeniul protecției proprietății industriale = Legislation of the Republic of Moldova in the field of industrial property protection. Ch. : AGEPI, 2004. 1 CD.
4. Intellectus [Resursă electronică : Rev. de proprietate intelectuală. Ch. : AGEPI, 2005. Nr. 2-3. 2 CD.
5. Invenții protejate în Republica Moldova - 1993-2004 [Resursă electronică : Cereri de brevet de invenție. Brevete de invenție acordate. Brevete de invenție eliberate = The Inventions Protected in the Republic of Moldova / Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală. Ch.: AGEPI, 2005. 1 CD.
6. Legislația Republicii Moldova în domeniul proprietății intelectuale [Resursă electronică] = Законодательство Республики Молдова в области интеллектуальной собственности / Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală. Ch.: AGEPI, 2005. 1 CD.
7. VARO. Moldova'2006. Producători de mărfuri și servicii [Resursă electronică] : catalog. Ch.: Varo-Info S.R.L., 2006.1 CD.

Facultatea Filologie

1. I. L. Caragiale. Viața și opera [Resursă electronică] : [Audio, cărți, filme,...].

S.I.: S.n., [2006].

1 CD.

2. Emil Cioran. Viața și opera [Resursă electronică] : [Biografii, opera, biobibliogr.,...]. S.I.: S.n., [2006]. 1 CD.

3. Dicționarul limbii române pentru elevi (DREV) [Resursă electronică]. București : Litera Int.,

1 CD.

4. Eminescu : călătorie virtuală în absolut [Casetă video] / un film de Anca Damian ; vocile actorilor Ion Caramitru, Adrian Pintea, Dan Condurache. București: Ed. Video, 2000. 1 casetă video.

5. Eminescu, Mihai Luceafărul [Resursă electronică]. București: Ed. Muzeul Limbii Române; Cluj-Napoca : Ed. UT Press, 2000. 1 CD.

6. Limba care ne unește : Să învățăm împreună : teme, fonetică, gramatică [Resursă electronică]. Ch.: S.n., 2004. 1 CD.

7. Literatura română [Resursă electronică : În 2 vol. Ch. : Litera ; București : Litera Int. Vol. 1-2. 1CD

8. Seche, Luiza. Dicționar de sinonime ; Dicționar de antonime ; Dicționar de rime [Resursă electronică]. București : Litera Int. 1 CD.

9. Киреев, Ю.П. Самоучитель японского языка : начальный курс : [Set AV]. M.: S.n., 2004. 10. Казаній [Resursă electronică] = Cazanii / Alexe Rău,...; Bibl. Naț. a Republicii Moldova. [S.I.] : BNRM, 2002. 1 CD. În conț.: Descriere "Cazania lui Varlaam", (1643) ; Descriere "Cazanii", (1768).

11. Шевченко, Тарас Григорович Кобзар ; Гайдамаки [Resursă electronică] : текст, художне читання, пісні, фоторепортаж. S.I.: Телерадіокомпанія " TV-Просвіта", 2004. 1 CD.

Facultatea Tehnică. Fizică. Informatică

1. Алгебра не для отличников : шк. программа на домашнем компьютере [Resursă electronică]. [S.I.]: НИИ экон. авиационной промышленности, 1998. 1 CD.

2. Геометрия не для отличников : шк. программа на домашнем компьютере [Resursă electronică]. [S.I.]: НИИ экон. авиационной промышленности, 1998. 1 CD.

3. Русские программы : антивирусы, переводчики, операционные системы, офисные программы, полезные утилиты, бухгалтерия, графика [Resursă electronică]. [S.I.]. 1 CD.

4. Тригонометрия не для отличников : шк. программа на домашнем компьютере [Resursă electronică]. [S.I.] НИИ экон. авиационной промышленности, 1998. 1 CD.

5. Физика [Resursă electronică]. Методика преподавания. План уроков. Занимательная физика. Сценарии... . S.I. 1 CD.

6. Школьнику [Resursă electronică] : Обучающие программы для старшеклассников : Физика, математика, география, английский язык, русский язык, алгоритмика, астрономия и др. S.I.: S.n. 1 CD-ROM.

II. Fiecare student primește câte un set de publicații (carte cu un autor, doi, trei, o revistă, anale) pentru a efectua descrierea lor bibliografică în mod independent.

III. Fiecare student întocmește o adnotare și un referat al unei cărți.

Referințe bibliografice

1. Lege privind accesul la informație. Nr 982-XIV din 11 mai 2000. *In: Monitorul oficial al RM, 2000, 28 iulie, p. 11-17.*
2. Accesul la informație în democrațiile consolidate și în Republica Moldova. Comitetul Helsinki pentru drepturile omului din RM. Ch., 1999. 342 p.
3. Anghelescu, Hermina G. B. Reviste în format electronic – o alternativă la revistele tradiționale? *In: Rev. Bibliotecii Naționale, 2001, nr 2, p. 36-38.*
4. Benyi, Elisabeta. Lectura între carte și Internet – Cartea electronică. *In: Bibl. Bucureștilor, 2002, nr 10, p. 114-115.*
5. Butuc, Liviu. Scurtă istorie a suporturilor de exprimare. De la pictură parietală la CD-ROM. *In: Bibl. Bucureștilor, 2003, nr 3, p. 25-30; nr 4, p. 22-29.*
6. Caraiman, Ramona. Lectura pe Internet. *In: Biblioteca, 2003, nr 4, p. 112-113*
7. Cozonac, Renata. O nouă viziune asupra sistemului ISBN și ISMN. *In: Magazin bibliologic, 2007, nr. 1, p. 42-45.*
8. Ciorănescu, Alexandru. Dicționarul Etimologic al limbii române. București : Saeculum I.O., 2001. 153 p.
9. Clocotici, Lidia. Biblioteca universitară și noile tehnologii informaționale. *In: Biblos, 1998, nr 6, p. 16-20.*
10. Goian, Natalia. Noțiuni teoretice în descrierea bibliografică. *In: Biblioteconomie și Știința Informării. Ch., 2003, Vol. 2, p. 53-73.*
11. Hulban, Horia. Tehnica cercetării științifice. Iași: Graphix, 1994. 188 p.
12. Olteanu, Virgil. Din istoria și arta cărții: lexicon: vademecum pentru editori, ziaristi, tipografi, bibliotecari, librari, documentariști, arhiviști, muzeografi, profesori și studenți. București : Ed. Enciclopedică, 1992. 400 p.
13. Pilchin, Maria. Cartea.: www.poezie.ro/index.php/essay/247998/index.html
14. Regneală, Mircea. Studii de biblioteconomie. Constanța : Ex Ponto, 2001. 388 p.
15. Regneală, Mircea. Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării. București : Fabr, 2001. Vol. 1. 409 p. ; Vol. 2. 415 p.
16. Simionescu, Dan ; Buluță, Gheorghe. Scurtă istorie a cărții românești. București : Demiurg, 1994. 126 p.
17. Stanciu, Ilie. Călătorie în lumea cărții. București : Ed. Didactică și Pedagogică, 1970. 318 p.
18. Standarde naționale în vigoare referitoare la biblioteconomie, informare, documentare. Alcăt. Tatiana Ischimji; Bibl. Naț. a RM; Com. Tehnic nr 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare. Ch., 2000, Vol. 2. 183 p.

19. Stoica, Ion. Informație și cultură : sinteze, reflecții, atitudini. București : Ed. Tehnică, 1997. 227 p.
20. Stoica, Ion. Rigorile și valențele bibliografiei analitice. *In* : Biblioteca, 2004, nr. 11-12, p. 364-365.
21. Șincai, Ana. Informație și comunicare. Informarea documentară – o disciplină în expansiune. București, 2000. 198 p.
22. Tîrziman, Elena. Documentul electronic. O încercare de definire. *In*: Biblioteca, 2003, nr. 3, p. 79- 80 ; nr. 4, p. 114-115.

5 Aspecte informativ-bibliografice ale studiului științific

Elena Stratan
Ana Nagherneac

- Ÿ Lecturi eficiente: tipuri, modalități, metode
- Ÿ Tehnica muncii intelectuale
- Ÿ Prezentarea referințelor și a citărilor din alte opere

Concepte cheie

Lectură	Resurse informaționale
Lectură hiperlogografică	tradiționale
Metode de lectură	Descriere bibliografică
Cuvinte-cheie	Cercetare științifică
Tehnici de lectură	Studiu științific
Resurse informaționale electronice	Citări
	Referințe bibliografice

„Științele sînt uși, iar cheile lor sînt cercetările”
(A. Pann)

*„Domeniul lecturii constituie una dintre zonele cele mai uimitoare, complexe și
aparent copleșitoare din întreaga educație”*

(Barbara Swaby)

5.1. Lecturi eficiente: tipuri, modalități, metode

Procesul de lectură deține un rol fundamental în cadrul tehnicilor de muncă intelectuală. Lectura a fost și este pentru om principala modalitate de cunoaștere. Problema centrală a lecturii este cea a determinării sensului, omul încercînd să capteze și să descifreze prin lectură un mesaj. Receptarea mesajului duce la un proces de actualizare a vechilor cunoștințe, dar și la noi asocieri, și, posibil, la descoperirea de noi adevăruri (16). Prin conținutul său orice document transmite un mesaj. Descifrarea și decodificarea conținutului acestui mesaj se face prin actul lecturii care este un proces complex constînd în prelucrarea, perceperea și înmagazinarea informațiilor într-un mod rațional și eficient. Etimologic, cuvîntul „lectură” are ca rădăcină indo-europeanul „leg”, rădăcină păstrată în greacă, latină și albaneză. Termenul din latina tîrzie, lectura, capătă în limbile moderne noi semnificații: „a strînge”, „a aduna”, „a alege”, „a enumera” (latină lego). El depășește sensul primar, „a lega literele” (a citi), și este asociat celui de „a alege”, a selecta. Lectura devine, astfel, o călătorie subiectivă și selectivă în universul textual.

Practicile curente de lectură admit două modalități principale de abordare a textului: *hipologografică* și *hiperlogografică*. Prima numită de Escarpit *hipologografică* (logogramă = semn sau grup de semne reprezentând cuvîntul) este sfîngace, dependentă, de slab randament și constituie un stadiu al perioadei de ucenicie. A doua *lectura hiperlogografică* este avizată, autonomă, potențial productivă și se bazează pe recunoașterea simultană a mai multor cuvinte. Tipurile de lectură hiperlogografică de care dispune cititorul adult și avizat sînt: *lectura liniară*, *lectura receptivă*, *lectura literară*, *lectura informativă globală*, *lectura exploratorie*, *lectura de cercetare*, *lectura rapidă* (4).

1 Lectura liniară e o formă de lectură hiperlogografică neevoluată în care textul e parcurs secvențial și în întregime (de la început pînă la sfîrșit, pas cu pas, în ordinea desfășurării sale).

1 Lectura receptivă (Receptive reading) e variantă ameliorată a lecturii liniare, caracterizată prin executarea integrală a parcursului textului, variind considerabil viteza, cu reveniri ocazionale, explorînd atent locurile strategice (întroducerea, concluziile etc.) pentru a înregistra complet și exact, cu o maximă acuratețe, ceea ce comunică textul; e o lectură intensivă, analitică, asimilatorie, adecvată în cazul unor manuale, cursuri, lucrări specializate etc.

1 Lectura literară poate fi considerată o variantă a lecturii receptivă, strategia abordării aici e condiționată de specificitatea textului (roman clasic, roman modern, poem etc. și de proiectul cititorului; e mai degrabă lentă, implicînd reveniri și întreruperi, e circulară cu intrări multiple, senzuală, atentă la muzică, la plasticitatea vorbelor etc.

1 Lectura informativă globală (skimming, ecremage) e o lectură selectivă care vizează obținerea unei idei de ansamblu asupra textului, examenul unei pagini de ziar, răsfoirea unei cărți etc; Cititorul explorează cu privirea suprafața textuală în căutarea unor puncte de sprijin: el „agață „ ici un cuvînt -cheie, dincolo un titlu, mai încolo un grup nominal cu funcție tematică, încercînd să înțeleagă despre ce e vorba fără să aprofundeze (care e informația esențială, ce urmărește autorul, cum e organizată opera etc.).

Lectura informativă globală este o inspecție, un „survol” al unui text și eficacitatea depinde de următorii factori: cunoștințele prealabile despre autor, antrenamentul, buna condiție fizică și psihică a cititorului.

Lectura informativă globală sau selectivă este un gen de citire rapidă în care totul se parcurge în cea mai mare viteză posibilă, obținînd un fel de „rezumat lărgit”, ignorînd detaliile. În acest fel unele persoane ating viteze incredibile în lectură, trecînd prin materiale rapid și încetinind doar pe porțiunile ce le interesează. Această tehnică este folosită în special doar pentru a oferi înțelesurile principale și structura documentelor. Deprinderea de lectură selectivă constă în sesizarea esențialului și selectarea ideilor principale, renunțîndu-se la detalii și la amănunte nesemnificative. Aceasta se realizează respectîndu-se regulile:

4 Anticiparea gîndirii autorului, sesizarea sensului cuvintelor, propozițiilor și frazelor pe o rază mai mare decît cea a cîmpului vizual. Încercarea de a deduce, de a anticipa demersul, concluziile;

4 Identificarea detaliilor ne semnificative. Această operație este necesară deoarece se poate întâmpla ca într-o carte să întâlnim pagini întregi care să nu conțină decât o idee de bază;

4 Accelerarea progresivă a ritmului de citire și reglarea vitezei în funcție de densitatea elementelor esențiale. De obicei, elementele principale dintr-un text se găsesc la început. Elemente semnificative se mai întâlnesc în diferite puncte ale textului și, formează "puncte de alertă", solicitând concentrarea atenției. Între intervalele dintre "punctele de alertă", ritmul citirii poate fi accelerat;

4 Identificarea *Cuvintelor-cheie* sau a propozițiilor și frazelor idée, cu rol de a marca în mod expresiv punctul de vedere, ideile principale.

1 Lectura exploratorie (skanning, ecretage, reperaj) constă în recuperarea unui simbol sau a unui grup de simboluri predeterminate din ansamblul unui text (găsirea unei referințe în dicționar, a unei adrese în ghidul de resurse Internet etc.) Ea diferă de parcurgerea globală întrucât se focalizează asupra unui singur punct și depinde de operativitate și eficiență, de organizarea serială și metodică a textului (respectarea strictă a ordinii alfabetice, cronologice, etc.)

Lectura exploratorie este o tehnică de scanare a textului și are câteva avantaje majore:

C Evaluarea - permite să „aruncați” o privire asupra unui text, în căutarea de cuvinte - cheie, ceea ce oferă o mostră din ceea ce dă valoarea întregului.

C Introducerea în structură: oferă o idee sumară asupra materialului, asupra modului în care l-a organizat autorul.

1 Lectura de cercetare (search reading) este o variantă a lecturii exploratorii. Ea constă în recuperarea unei informații pe o temă prestabilită, dar căreia nu-i cunoaștem cu precizie reprezentarea simbolică. Lectura de cercetare e caracterizată de inspecția atentă a textului, în direcția globalității, nu însă a liniarității, și de frecvente mișcări înainte-înapoi.

1 Lectura rapidă constă în extragerea informațiilor necesare în minimum de timp, raționalizarea mecanismelor perceptivă și ameliorarea comprehensiunii spre a obține performanțe superioare, atât pe plan cantitativ (sporirea vitezei) cât și pe plan calitativ (asimilarea mai eficientă a conținutului). Tehnică de lectură caracterizată prin parcurgerea într-un timp record a unui text cu reținerea sau extragerea ideilor acestuia. Termenul de citire rapidă nu trebuie confundat cu parcurgerea rapidă, „în fugă a unui text”, fără a înțelege aproape nimic.

Y Lectura rapidă este considerată eficace dacă cititorul înțelege 3/4 din text (răspunde la 5 întrebări din 7)

Distingem:

F lectura rapidă integrală (parcurgerea completă și rapidă a unui text)

F lectura rapidă selectivă (alegerea esențialului dintr-un text înainte de a studia detaliul).

Lectura rapidă reprezintă o tehnică de lectură programată, care merge de la general la particular, urmărind liniile gândirii. Confruntarea cu o cantitate mare de informații, necesitatea și dorința de a citi cât mai repede posibil au făcut să se vorbească tot mai mult despre „Lectura rapidă”, „Viteza lecturii”.

Viteza medie cu care citește azi omenirea este de 150-200 cuvinte pe minut, dar există persoane care ajung la 600 cuvinte pe minut. Istoria cunoaște personalități care citeau cu o viteză de 2000 c/m. (Napoleon, J. F. Kennedy).

Viteza lecturii depinde de o serie de factori:

- 3 caracterul și gradul de dificultate al textului;
- 3 cunoștințele anterioare în domeniul respectiv;
- 3 scopul lecturii: cercetate, informare;
- 3 timpul de care dispune cititorul.

Mișcările oculare. Multe persoane citesc inefficient din cauza mișcărilor oculare greșite, fapt de care nici nu sunt conștiente. De aceea, atunci când citești, ochii dumneavoastră se vor opri pentru a cuprinde câte un cuvânt sau câte o frază, după care se vor mișca mai departe. Aceste opriri sunt denumite "fixații". La fiecare fixație ochiul citește un cuvânt sau poate mai multe. Cu cât mai puține fixații se vor face cu atât va avea o viteză mai mare. Unghiul de cunoaștere sunt cuvintele pe care le reține ochiul la o singură fixație. Cititorul care nu vede nici un cuvânt alături de cel citit are câmpul vizual îngust. Cel care cuprinde 2-3 cuvinte cu o singură privire are un câmp vizual normal.

A Pentru o citire rapidă câmpul vizual trebuie să cuprindă 3- 4 cuvinte.

A Un cititor antrenat citește 15/20 semne pe punct de fixare în care sunt cuprinse 3-4 cuvinte.

Obișnuințe defectuoase care reduc viteza

Regresia, tendința de întoarcere înapoi în timpul cititului revenirea la unele cuvinte sau fraze cu scopul de a le verifica. Regresia poate fi evitată folosind o viteză mai mare decât cea obișnuită.

Vocalizarea (articularea cuvintelor în timpul lecturii, reducând viteza lecturii de 4 ori).

- © citirea vocalizată: 9 000 cuvinte pe oră;
- © subvocalizată: 13 000 cuvinte pe oră;
- © vizuală: 28 000 ritm mijlociu; 60 000 cuvinte pe oră ritm rapid.

Pronunția în gând, îngânarea, un obicei al cititorului lent care are un efect negativ deoarece vă veți concentra mai degrabă asupra cuvintelor decât asupra ideilor sau asupra înțeleșului celor citite.

Reguli generale:

- a) nevoia unui vocabular extins (dicționare, lexicoane, enciclopedii)
- b) a citi cuvântul doar cu ochii, fără a-l pronunța nici măcar în gând
- c) obișnuința de a citi nu simple cuvinte, ci grupuri de cuvinte în frază, sintagme, nu cuvânt cu cuvânt

Test de viteză a lecturii. Viteza cu care citim se calculează potrivit formulei:

$$V = \frac{C}{T},$$

unde: C – număr de cuvinte; T – număr de minute

Rezultatul este evaluat astfel:

175-210 c/m insuficient

211-230 c/m acceptabil

231-270 c/m mediu

271-320 c/m bună

321-400 c/m foarte bună

400 - c/m excelent

Receptarea textului. Angajat în procesul de negociere a sensului, cititorul caută printr-o deprindere transformată în reflex existența unor semnale specifice, a unor repere care să-i faciliteze munca. Aceste repere „chei”, sau „instrucțiuni” sînt configurații textuale prin care comprehensiunea e indexată pe anumite trasee de semnificație. Cheile de lectură servesc drept mijloace suplimentare de a controla performarea sensului, de a asigura transmiterea corectă și eficace a mesajului. Ele sînt indispensabile lectorului în actualizarea potențialului semantic și în construirea sensului adecvat. Cele mai importante semnalări sînt: *genul*, *superstructuri schematice*, *cuvintele-cheie*, *semnalări emfaticе* (4, p.158).

Cuvintele - cheie, *cuvînt sau grup de cuvinte ales din text care caracterizează conținutul textului*. Cuvintele - cheie reprezintă locuri de coagulare semantică în lungul lanțului verbal. Ele joacă rolul unor centre de control tematic către care converg ori de la care pleacă fluxuri de semnificație: fie că precizează obiectul unei fraze, fie că enunță o predilecție esențială (4, p.161). Uneori un cuvînt cheie ne sugerează dintr-o dată sensul contextului.

Căsierea cuvintelor cheie este una dintre principalele abilități ale lecturii exploratorii (răsfoirea unei cărți, spicuirea unei pagini de jurnal). Recuperarea lor e decisivă în textele poetice. Cuvintele - cheie apar în text sub forma unor cuvinte, propoziții sau fraze scrise cu caractere diferite de restul textului, subliniate, puse în ghilimele, uneori sunt folosite formule originale de exprimare „primul punct se referă la...”, „în esență...”, „în concluzie...”. Majoritatea paragrafelor conțin o singură idee principală. În mod normal o singură frază conține această idee și de aceea este numită „propoziție cheie”. De obicei ori este prima ori ultima din paragraf.

Semnalările emfaticе (4, p.163), cuprind o categorie de inserturi prin care autorul își face cunoscută opinia în mod explicit. inserturile sînt:

§ Asertive (conțin declarații de intenție introduse prin „cred”, „țin să precizez”, „mi se pare” sau explicații „iată de ce...”)

§ Preventive (anunță ce va fi enunțat ulterior) ca în comunicările științifice „vom arăta mai departe că”;

§ Rezumative (condensează ce s-a spus: „pe scurt”, „în rezumat”)

§ Concluzive („în concluzie”, „astfel”)

§ Evaluative („e important ca”) etc.

Semnale verbale:

Ÿ cuvinte *semnal* ce sugerează cititorului ce urmează: *în primul rînd primul, în al doilea rînd*;

Ÿ semnale verbale de *încetinire*: totuși de altfel, în pofida faptului că;

Ÿ cuvinte de *continuare*: tot astfel, de asemenea, în plus;

Ÿ cuvinte care anunță *urmează*: de aceea, în concluzie , deci.

Semnale vizuale: titluri, subtitluri, cuvinte sau propoziții subliniate, cuvinte scrise îngroșat („bold”), cuvinte scrise cu caractere *italic*e, liste, folosind pentru ordonare numerotarea (ex.: 1,2,3 etc.).

A *Semnele grafice și verbale sunt ca semnele de circulație ce ne indică, când putem accelera sau când trebuie să reducem viteza lecturii*

Specialiștii în domeniu propun o serie de tehnici și metode de lecturi eficiente care amplifică comprehensiunea, receptarea, învățarea textelor: metoda lecturii performante, metoda comentariului de text , tehnica lecturii cu redactarea de text scris, metoda Învățării prin analiza de conținut, metoda hărții mentale, tehnica harta obstacolelor, metoda învățării prin demonstrație (13); tehnica „alunecării”, tehnica citirii superficiale, tehnica scanării, tehnica lecturii aprofundate, tehnica SQ3R (22); metoda învățării sintetice, metoda învățării analitice sau secvenționale, metoda Învățării progresive cu repetări recurente (12, 20) etc.

Metoda RICAR. Una din metodele care a dat cele mai bune rezultate în studierea unui document, aplicată și utilizată în lumea întreagă de mii de studenți este Metoda RICAR. Prin această metodă recomandată de Derek Rowntree (*Învață cum să înveți. Introducere programată în tehnica studiului, Editura didactică și pedagogică, București, 1980*) (7,12) ne însușim deprinderi de a citi eficient și rapid, de a căuta și parcurge surse de informare, de a studia. Numele provine de la inițialele a cinci faze de studiere a unei cărți, capitol, articol, referat științific (Răsfoirea, Întrebările, Citirea, Aducerea aminte, Recapitularea).

1. R – răsfoirea generală, răsfoirea capitolelor, studierea prefațelor, a alineatelor subliniate, a concluziilor parțiale și generale;

2. I – întrebări, studentul trebuie să-și pună întrebări, creîndu-și încrederea în legătură cu opiniile exprimate în lucrare și cu opiniile proprii;

3. C – citirea activă prin căutarea răspunsurilor la întrebările formulate, reținerea esențialului;

4. A – amintirea sau rememorarea conținutului lecturat, luarea notițelor la sfârșit și nu la începutul lecturii;

5. R – recapitularea, reținerea esențialului. Aceste cinci faze se aplică oricărei cărți, capitol sau articol. Tehnica RICAR semnifică un mod rațional de lectură, urmărindu-se atingerea unui optim al rezultatelor/permanențelor studiului aplicat mai multor tipuri de texte/unități de învățare, orientate științific și prelucrate didactic.

Tehnica notițelor

Se folosesc mai multe procedee de luare a notelor

1. **Însemnări și sublinieri operate pe text** (dacă ne aparține cartea) cu recomandarea folosirii unui sistem unitar de semne convenționale care să permită regăsirea rapidă a paragrafelor interesante. Dintre semnele convenționale recomandate pentru a fi folosite în adnotări personale, menționăm:

A. Maurois propune un sistem

! – surpriză, important de reținut;
? – îndoielă, de verificat;
+ – pozitiv, progres, acceptat;
- – negativ, regres, greșit;
v – lipsă, incomplet ș.a.

bazat pe simboluri literare:

2. Al doilea grup de procedee cuprinde notările pe care le facem în timpul lecturii.

Pentru ca notele să fie utile se recomandă respectarea următoarelor reguli:

Y se iau pe fișe;

Y este indicat să se scrie numai pe o parte a fișei, pentru ca informația să fie găsită cu ușurință

Y se recomandă ca o fișă să cuprindă o singură idee principală, un singur citat, un singur extras;

Y fiecare fișă de lectură trebuie să aibă un titlu care să permită regăsirea ei.

Esențializarea

Textele se compun din cuvinte încărcate de sens și din termeni goi, care lungesc fraza fără a o îmbogăți. Sărind acești termeni vom

înțelege mesajul de 2-4 ori mai repede. Tehnica utilizării cel mai mult în esențializare este citirea în diagonală. Privirea parcurge un drum în zig-zag.

O lectură eficientă și productivă presupune respectarea următoarelor reguli:

Q **Concentrarea atenției.** S-a constatat că învățarea, concentrarea se prezintă astfel:

- © 10% se rețin din cele ce se citește;
- © 20% din cele ce se ascultă
- © 30% din ceea ce se vede
- © 50% din ceea ce se vizualizează și se ascultă în același timp;
- © 80% din ceea ce se reproduce prin limbajul vorbit și scris;
- © 90% din ceea ce se vorbește și se explică.

Q **Încercarea de a înțelege cât mai mult din ceea ce citim, stabilirea legăturii cu cunoștințele anterioare**

Q **Dezvoltarea intuiției semantice, anticiparea gândirii autorului.**

Q **Utilizarea dicționarului**

Q **Împărțirea textului dificil în unități semantice**

Q **Consemnarea, adnotarea și chiar sublinierea ideilor definițiilor dacă textul ne aparține**

S **În agendă: Biblioteca Științifică oferă acces la colecțiile sale la circa 12 -13 mii utilizatori (anual), 600 mii vizite (per zi - 2 400, per oră - 270); vizite per utilizator 55; tranzacții împrumut 1 mln 430 mii documente (per zi -5 500, per oră - 620); Fiecare utilizator împrumută în mediu anual 125 ex. documente (cărți, seriale),**

- A – argument;
- B – referință bibliografică de reținut;
- C – citat ,de citat;
- D – definiție;
- Ex. – exemplu;
- O – greșeală de ortografie;
- R – repetă
- S – stil interesant;
- Nu – nu sînt de acord.

F Lectura este eficientă dacă efortul de asimilare este dozat și corect. Perioada maximă de randament intelectual este cuprinsă între orele 6.30 - 12.30; 16.30 -20.30.

efectuează în medie 12 conexiuni la Internet. Din împrumutul anual efectuat în cele 19 puncte de servire, 54 % sînt în limba română; pe domenii: Filologie 37 %; Economie 15 % ; Drept 9 %; Pedagogie 7 %, Psihologie 5 %; Istorie 4%; Matematică 5 %, Informatica 2 %, 19 % le constituie serialele. Cca 80 % din toate împrumuturile pe Bibliotecă le constituie cele din sălile de lectură de profil.

5.2. Tehnica muncii intelectuale

Mediul universitar (educațional, informațional) este mediul unde se intersectează cele mai mari și diverse necesități de informare, biblioteca fiind o parte indispensabilă a acestui mediu - suport de bază al procesului de instruire și cercetare.

În procesul de studiu una din formele esențiale de realizare a scopului principal al școlii superioare în vederea pregătirii specialiștilor de înaltă calificare este activitatea de cercetare științifică a tineretului studios. Un bun cercetător trebuie să dea dovadă de inteligență, imaginație, cunoștințe de specialitate și de cultură generală, perseverență, curiozitate științifică și în permanență entuziasm pentru cucerirea noului.

Cercetarea științifică nu poate fi realizată fără o documentare competentă care ar privi domeniul respectiv. Orice activitate științifică se bazează pe moștenirea științifică a generațiilor precedente și pe contribuția savanților din zilele noastre, la care fiecare cercetător încearcă să le adauge pe ale sale.

În „Declarația universală a Drepturilor omului” (art. 19), și în art. 32 din Constituția Republicii Moldova, citim că orice om are dreptul la libertatea de a căuta, de a primi și de a răspîndi informații și idei prin diverse mijloace indiferent de frontierele statale.

Un cetățean informat este un cetățean competent, apt de a-și forma o opinie, de a contribui la prosperarea comunității din care face parte. Cunoașterea înseamnă „putere”, comunitatea, consumatorul trebuie să aibă acces la informațiile necesare, pentru a-și putea analiza propriile proiecte și aspirații.

Cîtă dreptate avea distinsul cărturar și istoric român Nicolae Iorga cînd afirma că *cea mai bună școală e aceea în care înveți înainte de toate a învăța.*

Important este să învățăm, cum să învățăm, cum să facem față exploziei informaționale și avalanșelor de cunoștințe, cum să selecționăm, să filtrăm, să analizăm, să ordonăm, să comparăm și să structurăm informațiile, cum să le dezvoltăm și mai ales cum să creăm altele noi. A ști cum să înveți în mod inteligent înseamnă a însuși un volum mai mare de cunoștințe într-o perioadă mai scurtă de timp și cu efort redus. Această cerință nu poate fi satisfăcută decît printr-o planificare și organizare sistematică de învățare și muncă intelectuală, de informare, prelucrare și aplicare a cunoștințelor *„arta de a-ți însuși știința este...o știință. Este știința muncii cu cartea. Este știința deprinderii metodelor de cercetare în laborator. Este știința selecției materialului științific, știința memorizării, a analizei, a ipotezei, a deducției logice. Este știința întregului proces al învățăturii, a artei de a munci în specialitatea aleasă.”*

Așa dar tehnicile muncii intelectuale ne vor ajuta să ne orientăm în vastitatea cunoștințelor existente, să ne însușim esența și să contribuim și noi la dezvoltarea științei, a cunoașterii în general.

Cercetarea științifică nu poate fi realizată ocolind faza documentării. Cercetătorul este beneficiarul unui sistem de informații, care conține și înmagazinează în continuare informații, pe care le organizează și le procesează astfel, încât să poată fi găsite lesne atunci când sînt necesare. Cunoașterea prevederilor necesare elaborării referinței bibliografice sînt indispensabile cercetătorilor. Folosindu-le în munca de cercetare, ei vor economisi timp, ele, ajutîndu-l să respecte regulile deontologice, adică a implicărilor etice ale scrisului și ale prevederilor dreptului de autor.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” pune la dispoziția cititorilor:

↳ Resurse informaționale electronice:

Ø Catalogul Electronic cu informație despre literatura din colecția Bibliotecii; Catalogul electronic poate fi consultat on-line (modulul TinRead) pe site-ul Bibliotecii: <http://www.libruniv.usb.md>.

Ø Biblioteca Digitală (bază de date full-text, lucrările profesorilor Universității, cursuri, prelegeri, programe) este accesibilă online (Catalogul electronic TinRead), materialele plasate în Web Opac oferind posibilitatea de a le cerceta și prin Internet: <http://libruniv.usb.md>

Ø Catalogul noilor intrări;

Ø Baza de date „Cuprins/sumar digitizat” care propune noi modalități de informare privind cărțile, publicațiile periodice în limbile engleză, franceză, germană din colecția BȘU, inclusiv și cele din Filiala Bibliotecii Institutului Goethe.

Ø Opere muzicale în format MP3.

Ø Acces INTERNET:

Ø Bazele de date EBSCO Publishing - (<http://search.epnet.com>) conțin 18 mii reviste cu text integral, cărți, broșuri, ziare, îndrumare în limba engleză cu traducere în franceză, germană, spaniolă, portugheză.

Ø Bazele de date ale Centrului de Resurse Informaționale a Ambasadei SUA, ale ONU;

Ø Bazele de date INASP, OXFORD UNIVERSITY PRESS, MARY ANN LIEBERT INC, THE ROYAL SOCIETY OF LONDON;

Ø Baza de date Mold Lex cu informații despre acte juridice cu caracter normativ-public adoptate în Republica Moldova, publicate în Monitorul Oficial al RM, începînd cu anul 1989.

↳ Resurse de informare tradiționale:

Ø Colecția de reviste științifice din diverse domenii inclusiv în limba engleză (prin Proiectul The East & Central European Journal Donation Project „Social Research” (SUA, New-York).

Ø Lucrări de referință: bibliografii, enciclopedii, dicționare.

5.3. Prezentarea referințelor și a citărilor din alte opere

Variat este spectrul bibliografiilor imprimate pe care le deține Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți: bibliografii universale, specializate, retrospective, curente. Elaborarea unei lucrări științifice necesită prezentarea unei bibliografii și a citărilor din alte opere. Orice cercetător este dator să cunoască normele speciale de referință ce se conțin în standardele de bibliologie, informare și documentare (*STAS SR ISO 690 Documentare. Referințe bibliografice. Conținut. Formă și structură; SR ISO 690-2 Informare și documentare. Referințe bibliografice. Partea 2: Documente electronice complete sau părți de documente; STAS 8256-82. Prescurtarea cuvintelor și a expresiilor tipice românești și străine din referințele bibliografice*).

Descrierea bibliografică a documentelor trebuie:

A să înglobeze toate informațiile necesare pentru a identifica ușor documentul în cauză;

A să fie deslușită, să nu conțină prescurtări de cuvinte în afara celor prevăzute de stasul în vigoare;

A fiecare element bibliografic al unui sau altui document trebuie separat cu ajutorul semnelor de punctuație;

A limba descrierii bibliografice este limba originalului (limba în care au fost scrise documentele).

Bibliografia generală este situată la finele lucrării, ordonarea documentelor fiind alfabetică după următoarea structură:

Y Documente oficiale;

Y Documente scrise cu caractere latine (ordinea alfabetică);

Y Documente scrise cu caractere chirilice (ordinea alfabetică);

Referințe bibliografice - prezentarea într-o anumită ordine a documentelor sau a unor părți din documente; date necesare pentru identificarea documentelor.

Elementele obligatorii ale referințelor bibliografice sînt sistematizate pe tipuri de documente (documente oficiale, cărți, articole, situri INTERNET etc.) și părți ale acestora: autori, titluri, loc publicare, editura, anul publicării, paginația, data accesării sitului.

Principala sursă de informare pentru alcătuirea referinței bibliografice este documentul propriu-zis. Sursă primară de informare în cadrul documentului este pagina de titlu. (Titlul documentului trebuie reprodus așa cum apare pe pagina de titlu). Dacă documentul nu are pagină de titlu informația necesară o poate furniza coperta, caseta editorială de pe ultima pagină, oricare informație din interiorul documentului.

Punctuația este importantă: fiecare element al referinței trebuie separat prin virgulă, ea se utilizează pentru a separa diferite părți ale referinței bibliografice.

Limba descrierii este de regulă limba publicației (originalului). Pentru articole sau alte lucrări ce vor fi editate peste hotarele republicii, referințele publicațiilor cu caractere chirilice pot fi transliterate conform standardului de Stat SR

150 9: 1997. *Informare și documentare. Transliterarea caracterelor chirilice în caractere latine. Limbi slave și neslave.*

Prezentarea autorilor

Autorul publicației se prezintă în referința bibliografică începînd cu numele urmat de prenume și /sau fără patronimic. După numele de familie se pune **virgulă** (,).

Exemplu: pe carte este indicat autorul în felul următor – Maria-Elena **Druță**. În referința bibliografică vom scrie **Druță, Maria-Elena**.

În referința bibliografică se menționează unul, doi sau trei autori ai unei lucrări. Succesiunea autorilor este cea indicată pe foaia de titlu a lucrării. Autorii sunt divizați prin **punct/virgulă** (;).

Pentru publicații care au mai mult de 3 autori ca responsabilitate principală se menționează: **primul, primii doi sau primii trei autori**. Celelalte nume pot fi omise. Atunci cînd se omit mai multe nume, omisiunea se evidențiază prin adăugarea abrevierii „et al.” sau „**ș. a.**”

Datele referitoare la **publicare** se înregistrează în felul următor: **loc, editor, an**. Informațiile referitoare la locul publicării, editor cît și caracterizarea cantitativă sunt facultative. Data publicării este **obligatorie**. Exemplu: **PATRAȘCU, D.; ROTARU, T.** Cultura pedagogică a profesorului : Teoria și metodologia formării. Chișinău : UPS „Ion Creangă”, 2006. 296 p.

Se poate prezenta și astfel: **PATRAȘCU, D.; ROTARU, T.** Cultura pedagogică a profesorului : Teoria și metodologia formării, 2006.

Abrevieri

Prenumele și patronimicul care fac parte dintr-un nume inclus în referință pot fi reduse la inițiale, cu condiția ca aceasta să nu producă confuzie cu privire la identificare (existența unei persoane cu nume de familie și inițiale identice).

Exemplu: Scutelnic, Mihai Ion poate fi prezentat Scutelnic, M. I.

Numărul standard

Numărul standard ISBN (International Standard Book Number) atribuit documentului trebuie reprodus sub forma indicată de publicație. Numărul standard este elementul obligatoriu al referinței. Dacă pe document sînt atestate 2 numere de ISBN vom indica ambele numere.

Evidențiere și punctuație

☑ Elementele principale (de bază) ale referinței sunt evidențiate special într-un mod sau altul (majuscule, caractere **Bold** sau *Cursiv*) la decizia persoanei care alcătuiește referința.

Exemplu: **FILIP, Nicolae** - sau - **Filip, Nicolae** - sau – *Univers Pedagogic* .

☑ Fiecare element al referinței bibliografice trebuie clar separat de elementul următor printr-un semn de punctuație (**punct, virgulă, punct și virgulă**). Înaintea specificării documentului gazdă se scrie: pentru caractere latine– **În:** sau **In:** – pentru referințele în limba rusă – **B:**

Ordonare

Ü Documente oficiale sînt prezentate în următoarea ordine: legi, hotărîri;

Ü În liste referințele sînt, de regulă, prezentate în ordine alfabetică a primului element sau într-o succesiune numerică, corespunzătoare ordonării citărilor în text;

Ü Publicațiile descrise cu caractere diferite (latine și chirilice) formează două rînduri alfabetice: cele cu caractere latine (românești și străine) un rînd; cele cu caractere chirilice alt rînd;

Ü Mai multe publicații ale *unui autor* pot fi expuse în simplă ordine alfabetică a *titlurilor* sau sunt prezentate în ordine invers cronologică a anului de editare.

Mostre de descriere bibliografică

Carte ce aparține unui autor:

Capcelea, Valeriu. *Filosofia dreptului: man. pentru inst. de învăț. superior*. Ch.: ARC, 2004. 572 p. ISBN 9975-61-349-7.

Carte aparținînd a doi autori:

Neguț, Silviu; Nicolae, Ion. *Enciclopedia recordurilor geografice*. Ed. a 3-a, actualizată și adăug. București: Meronia, 2003. 486 p. ISBN 973-8200-41-5.

Carte aparținînd a trei autori:

Dobrescu, Andrei; Berinde Mihai; Rusu Liliana. *Noile tipuri de contracte în relațiile economice internaționale*. București: Niculescu, 2005. 232 p. ISBN 973-568-889-1

... mai mult de trei autori:

Țițan, E. ș. a. *Statistică: lucrări aplicative*. Chișinău: Evrica, 2001. 279 p. ISBN 9975-941-82-6.

Fără autori:

Anuarul Statistic al Republicii Moldova, 2006 = Статистический ежегодник Республики Молдова = Statistical Yearbook of the Republic of Moldova. Ch. : Statistica, 2006. 560 p. ISBN 978-9975-9828-1-8.

Contribuții:

din monografii

Lenger, Friedrich. *Locuitorul Metropolei*. In: *Omul secolului XIX-lea*. Iași, 2002, p. 223-250.

Din publicații seriale:

... din reviste:

Dăianu, Daniel. *Creștere economică, furnizoare sau consumatoare de substanță economică*. In: *Piața financiară*, 2004, nr 1, p. 8-10.

Pâslaru, Vlad. *Reintegrarea europeană a învățămîntului din Moldova*. In: *Didactica Pro...: Buletin de teorie și practică educațională*, 2004, nr 1(23), p. 20-25.

... din ziare:

Manoil, Alexandru. *Omul - centru se vrea în epicentru: Renașterea economiei*. In: *Moldova Suverană*, 20 noiemb., 2001, p. 4.

Leu, Ion Sava. *Femeia în labirintul istoriei*. In: *Lit. și arta*, 4 mart., 2004, p. 8.

... din anale științifice:

Cioclei, Valerian. Consumul ilicit de droguri - probleme de ordin penal și criminologic. In: *An. șt. ale Univ. din București, 2003*, nr 1, p. 109-116.

...din anuare:

Constituirea structurilor economiei de piață. In: *Anuarul statistic al Republicii Moldova = Статистический ежегодник Республики Молдова 2002*. Chișinău, 2002, p. 258-264.

Exemple de referințe la publicații electronice

Contribuții

1. DUMITRESCU, Daniela. Evaluarea în biblioteci. În: *UniBIB* [On-Line]. 2002, Nr 3 [mai 2002] Accesibil pe Internet: <URL: <http://www.bcub.ro/articoledr.htm>

2. Serial UNIBIB. [On-Line]. Ed. la 2 luni. București, 2002 [nr 3, 22 mai 2002]. Disponibil și accesibil: URL: <http://www.bcub.ro/unibib.htm>

Monografii

3. CAROLL, Lewis. Alice's adventures in wonderland [online]. Textinfo ed. 2.1. [Dortmund, Germany]: Windspiel, november 1994 [citat 10 februarie 1995]. Disponibil în World Wide Web: < <http://www.germany.eu.net./books/caroll/alce.html> >

F ATENȚIONĂM! Reguliile de prescurtare a cuvintelor și a expresiilor tipice românești și străine utilizate în referințele bibliografice sînt stabilite de Standardul de Stat 8256-82 „Prescurtarea cuvintelor și a expresiilor tipice românești și străine din referințele bibliografice”.

F E foarte important să indicați data accesării site-ului.

Exemplu de bibliografie la tema:

Învățămîntul superior în Moldova

1. Legea învățămîntului, nr 547-XIII din 21 iulie 1995. In: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 9 noiemb., 1995, nr 62- 63, p. 8-56.

2. Botnari, Valentina. Comunicare pedagogică - aspect important în pregătirea viitorilor pedagogi. In: *Învățămîntul universitar din Moldova la 70 de ani: Materialele conf. șt.- metodice*, Chișinău, 9-10 octombrie 2000. Ch., 2000, vol. I, p. 72-75.

3. Bragaru, T. Căi de perfecționare a procesului de instruire în instituțiile de învățămînt superior: concept, probleme, soluții posibile. Ch., 1993, 27 p.

4. Dumitrescu, Daniela. Evaluarea în biblioteci. In: *UniBIB* [On-Line]. 2002, nr 3 [mai 2002] Accesibil pe Internet: <URL: <http://www.bcub.ro/articoledr.htm>

5. Dragan, Zinaida. Probleme fundamentale a învățămîntului superior: permanență sau eșec. In: *Intellectus*. 2001, nr 2, p. 37-39.

6. Guțu, Ion. Învățămîntul superior universitar: deziderate și preocupări. In: *Moldova Suverană*. 15 iulie, 2000, p. 4.

7. Managing the dilemmas of professional and bureaucratic authority in high school English class. In: *Educational Administration Abstracts*, 2003, vol. 38, Issue 4, p. 410-413; [citat 6. 04. 2004]; Accesibil pe Internet: < URL: <http://search.epnet.com>

8. Melnic, Boris. Învățământul universitar – generator al progresului și dezvoltării durabile a Republicii Moldova. Ch.: CE USM, 2003. 63 p.

9. Коваленко, И. Государственные и частные вузы: конфликт интересов. В: *Экон. Обзорение*. 1999, nr 18, p. 8.

10. Ступаченко, Л. и др. Время социальных перемен пришло: реформа и вуз. В: *Голос Бэлць*. 1 марта, 2002.

11. Шимановская, Л. Академический центр по подготовке дипломатов. В: *Деловая газ*. 19 апр., 2002, p. 3.

Citările

Citarea este o formă scurtă a referinței care trebuie să permită identificarea publicației din care s-a extras citatul sau ideea comentată. Standardul ISO 690 propune 3 modalități de prezentare a referințelor publicațiilor din care sunt extrase citatele:

1. Indicarea referinței inserate în text între paranteze rotunde:

Exemplu: *Consolidarea unui neam și a unei țări se obține înainte de toate prin răspîndirea culturii în păturile cele mai largi ale populației...* (Enciu, N. *Populația rurală a Basarabiei în anii 1918-1940*. Ch. : Epigraf, 2002, p. 208).

2. Referință la indicarea numărului sursei citate din bibliografia de la finele lucrării :

Exemplu: *Consolidarea unui neam și a unei țări se obține înainte de toate prin răspîndirea culturii în păturile cele mai largi ale populației...* (11, p. 208).

3. Referință adăugată textului ca notă de subsol: Exemplu: *Consolidarea unui neam și a unei țări se obține înainte de toate prin răspîndirea culturii în păturile cele mai largi ale populației...*¹

Trimiterile la subsolul paginii facilitează lectura, avînd nota în față, nu căuțînd-o la finele lucrării.

A În cazul lipsei unei liste de referințe de la sfîrșitul lucrării, citările adăugate textului ca notă de subsol trebuie să fie complete .

A Atunci cînd se fac trimiteri la aceiași lucrare, uneori chiar la același pasaj din lucrarea respectivă, pentru a evita reproducerea integrată a referinței bibliografice, se folosește termenul latin **IBIDEM** (tot acolo, în limba rusă „**там же**”), dar numai în cazul cînd următorul citat vine imediat după prima referință.

Exemplu: *Documente de o valoare cu adevărat inestimabilă pentru orice cercetător al perioadei interbelice din istoria Basarabiei conține fondul personal Pantelimon Halippa (1883-1979), considerat, pe bună dreptate, drept unul din cei mai de seamă luptători ai neamului românesc din Basarabia*²

F Important!

1. În procesul muncii asupra unui studiu științific (teze anuale, licență/master unei comunicări) meditează asupra temei și ideii principale a lucrării, amintește-ți ce volum de cunoștințe posezi la tema dată, ce mai trebuie să acumulezi.

2. Alcătuieste planul lucrării în conformitate cu tema și ideea principală.

3. Consultă planul de elaborare și prezentare a lucrării date

¹ Enciu, N. *Populația rurală a Basarabiei în anii 1918-1940*. Ch.: Epigraf, 2002, p. 208.

² **IBIDEM**, p. 74

4. **Adună (colectează)** materialului din diverse surse de informare: (consultă cataloagele bibliotecii, catalogul electronic, diverse baze de date, INTERNET-UL, apelează la bibliotecar, profesori).

5. **Examinează, evidențiază** în mod fugitiv toată literatura recomandată pentru a selecta materialul necesar.

6. **Revezi planul lucrării.** Selectează material din diverse surse pentru fiecare punct al planului și prelucrează-l în mod creator.

7. **Determină** limitele cronologice de cercetare

8. **Înainte de a trece lucrarea pe curat citește-o, redacteaz-o, prescurteaz-o** în caz de necesitate.

Întrebări pentru evaluare

1. Enumerați avantajele lecturii informative globale.
2. Care sînt cele cinci etape ale lecturii?
3. Cuvintele - cheie și importanța lor în receptarea unui text.
4. Menționați procedura de luare a notițelor.
5. Care sînt aspectele informativ bibliografice ale unui studiu științific?
6. Care este principala sursă de informare pentru alcătuirea referinței bibliografice, limba descrierii bibliografice?
7. Ce ar însemna în concepția dvs. termenul de tehnica muncii intelectuale?
8. Enumerați elementele obligatorii ale referințelor bibliografice și cum sînt ele sistematizate.
9. Pentru publicații care au mai mult de 3 autori ca responsabilitate principală ce se menționează?

Activități practice

1. **Test de viteză a lecturii**

2. **Exercițiu: obținerea unei idei globale (de ansamblu) asupra structurii/ conținutului revistei/ articolului:**

3 Răsfoiți revista/articolul utilizînd tehnica lecturii informative globale?

3 Despre ce este vorba în această revistă/articol?

3 Ce vă ajută să citiți conținutul revistei/articolului?

3 Identificați cuvintele-cheie?

3 Ce semnale vizuale/verbale ați înfîlțit?

3 La ce concluzie ați ajuns?

3. **Căutări de literatură la teme și elaborarea listei bibliografice:**

Facultatea Filologie:

Arhaisme gramaticale nominale în structura frazeologismelor;

Etimologia populară;

Literatura română interbelică;

Locuțiunea și frazeologismul: componența lor lexicală;

Modalități de construire a textului în poezia postmodernă (1960-1980);

Postmodernismul în literatură;

Verbele pronominale.

Facultatea Tehnică, Fizică, Matematică și Informatică:

Cultura tehnică;

Determinarea densității stărilor electronice în aliaje supraconductoare;

Sisteme și pachete automatizate de instruire;

Tehnologii informaționale moderne;

Tehnologia împletitului din lozie.

Facultatea Pedagogie, Psihologie și Asistență socială

Asistența socială a familiei;

Comunicarea și stilurile manageriale;

Creativitatea pedagogică;

Educația incluzivă;

Învățământul superior în Moldova.

Facultatea Muzică și Pedagogie muzicală

Știința și arta educației muzicale;

Dezvoltarea muzicală a preșcolarului;

Primadona operei naționale – Maria Bieșu

Facultatea Economie

Activitatea de antreprenoriat în condițiile economiei de piață;

Contabilitatea în industrie;

Economia întreprinderii;

Economia și politica mediului;

Marketingul serviciilor.

Facultate Drept

Apariția și evoluția terorismului;

Dreptul comunitar: natură, trăsături, izvoare;

Responsabilitatea statului față de persoană.

Facultatea Științe ale naturii și Agroecologie

Ecologizarea sistemului modern de agricultură în Republica Moldova;

Mișcarea ecologistă din Moldova;

Viziunea holistică în agroecologie.

Referințe bibliografice

1. SR ISO 690. Referințe Bibliografice. Conținut, formă și structură : Documentare. Aprobate de Dir. General al IRS la 13 iulie 1995; înlocuiește STAS 6158-90. Inst. român de Standardizare. Ed. 1. București. 25 p.
2. SR ISO 690-2 Informare și documentare. Referințe bibliografice. Partea 2: Documente electronice complete sau părți de documente. București. 24 p.
3. Atanasiu, Pia. Metode și tehnici de lucru pentru sisteme de informare științifice. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1976. 171 p.
4. Cornea, Paul. Introducere în teoria lecturii. Iași, 1998. ISBN: 973-683-035-7.
5. Csiki, Emese. Subtilitățile receptării mesajului scris. Biblioteca Județeană Mureș.: <http://bjmures.ro/publicatii/anuare/Anuarul%20II-003/LucrEmese.htm>

6. Cum să citim mai bine și mai rapid: <http://www.bacalaureat.net/category/neclasificat/>
7. Cum să studiem o carte (*După Derek Rowntree Învăță cum să înveți. Introducere programată în tehnica studiului, Editura didactică și pedagogică, București, 1980*) : <http://www.bacalaureat.net/2007/02/21/cum-sa-studiem-o-carte/>
8. Eco, Umberto. Cum se face o teză de licență : disciplinele umaniste. în românește de G. Popescu. Craiova : Pontica, 2000. 203 p.
9. Hulban, Horia. Tehnica cercetării științifice. Iași: Ed. Graphix, 1994. 187 p.
10. În ajutorul licențiatului. (Indicații metodice). Alcăt. E. Scurtu, A. Nagherneac. Bălți : Bibl. Șt., 2006. 14 p.
11. Lectura: cum putem înțelege mai bine ceea ce citim: www.ucdc.info/cd/doc/2508/C1.doc
12. Mureșan, Pavel. Învățarea eficientă și rapidă. București, 1990.
13. Neacșu, Ioan. Învățarea academică independentă. Ghid metodologic. București, 2006. : http://www.unibuc.ro/uploads_ro/36833/Invatarea_academica_independenta.pdf
14. Pandrea, Maria. Tehnici ale muncii intelectuale : tehnici și metode în sprijinul studiului individual. București : Ed. Oscar Print, 1997. 274 p.
15. Poenaru, Romeo. Să citim mai repede și mai eficient. București, 1990.
16. Porumbeanu Octavia-Luciana. Utilizatorii în epoca contemporană. In: Magazin bibliologic, 2006, nr 1, p. 42-57; http://www.bnrm.md/publicatii/files/1/2006-1_07.pdf
17. Regneală, Mircea. Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării. București : Fabr, 2001. Vol. 1. 409 p. ; Vol. 2. 415 p.
18. Reguli de alcătuire a referințelor bibliografice. Proiect. Coord. Iulia Tătărescu. In: Bul. ABRM, 2006, nr 1(3), p. 11-15.; www.abrm.md
19. Scorțeanu, Viviana. Să învățăm să citim rapid. București, 1979.
20. Sfaturi practice de învățare: preluare după Pavel Muresan, *Invatarea eficienta si rapida*, Bucuresti,1990. : <http://stud.usv.ro/~cmindii/Invatare.html>
21. Șincai, Ana. Informație și comunicare : informarea documentară - o disciplină în expansiune. București : Paralela 45, 2000. 198 p.
22. Stanton, Niki. Citirea rapidă. Lectura eficientă. In: Stanton, Niki. Comunicarea. București, 1995, p. 124-140.
23. Tehnica muncii intelectuale și dezvoltarea personalității umane: <http://www.unibuc.ro/eBooks/filologie/utilizatorii/8.htm>
24. Teodoru, Vitalie. Performanțe intelectuale: Ghid de formare documentară. București: ITIS, 1993. 124 p.
25. Țurcan, Nelly. Teoria modernă a bibliografiei: aspect conceptual. In: Biblioteconomie și șt. informării. Prelegeri pentru studenții specialității Biblioteconomie și Asistență Informațională. Ch., 2003. Vol. 2, p. 6-31.
26. Между строк. В: Бизнес ELLE. 2002, nr 11, p. 28.
27. Рац, М. В. Как мы читаем. В: Университетская книга. 2007, nr 4, p. 33-35.
28. Сукиасян, Э. Научитесь читать быстро. В: Библиотека. 2005, nr 10, p. 61-63.

Anexe

Referință

privind necesitatea promovării cursului „Bazele Culturii Informaționale”

De politicile actuale ale informării aplicate de Bibliotecă depinde necesitatea și valoarea acesteia, gradul de integrare în procesul de educație și cercetare științifică. Astăzi, practic totul în biblioteca universitară, programele, echipamentele, pregătirea profesională a cadrelor și chiar concepția organizării interioare a spațiilor poartă amprenta modernizărilor, sub impactul exigențelor în care definitorie este informarea. Iar odată cu transformarea colecțiilor locale într-o parte a sistemului informațional mondial (nu numai achiziții de documente fizice tipărite, medii audio-video și electronice), dar și acces la resursele globale – Internet, devine tot mai stringentă necesitatea stăpînirii informației și modalităților ei de regăsire de către toți beneficiarii. Cultura informațională devine condiția primordială a profesionalismului și succesului viitorului specialist din orice domeniu. Iată de ce concomitent cu pregătirea profesională studentul trebuie să dobîndească deprinderi și proprie experiență în informarea științifică. Dovadă a importanței cursului de cultură informațională este exemplul țărilor europene, care din deceniul 6 al secolului trecut (Germania -1960; Polonia - 1963; Ungaria - 1966, Rusia -1966) au început promovarea acestor ore în cadrul învățămîntului superior. Rapoartele de activitate a Bibliotecii noastre semnalează inițierea promovării unor astfel de ore din anul 1966.

La 8 noiembrie 2002 prin Hotărîrea nr.1.9 din 8.11.2002 Colegiul Ministerului Educației a aprobat Programa cursului „Bazele culturii informaționale,” și a recomandat introducerea acestuia în procesul educațional al instituțiilor de învățămînt superior din Moldova. (Buletin informativ / Ministerul Educației al R. Moldova. - 2002. - nr.3. - P.115 - 120).

Activitatea didactică presupune 30 de ore în cadrul cursului universitar „Informatica aplicată” (vezi Ordinul Rectorului nr. 05-256 din 15.07.2003). Repartizarea propusă a orelor fiind orientativă, am decis să le distribuim în modul următor: 16 ore în anul I, 14 ore anul II-IV; 4 ore – prelegeri și 26 ore practice. Evaluarea curentă – se efectuează prin întrebări-discuții și teste în cadrul orelor practice; Evaluarea finală – prezentarea bibliografiei întocmite pentru lucrările științifice : referate, teze de curs, teze de licență.

Informatizarea și noile tehnologii s-au adoptat definitiv în Biblioteca noastră. Devin tot mai solicitate locurile de muncă automatizate, se accesează diverse motoare de căutare, baze de date naționale și străine. Se utilizează cu succes OPACul, prin care prezentăm deja mai bine de 51 % din toate titlurile deținute. Doar cîteva cifre: în anul de învățămînt 2002/2003 s-au înregistrat 15 mii accesări a bazelor de date „Juristul”, EBSCO, SUBITO, ONU, Centrul de resurse informaționale ale ambasadei SUA, Internetul – 38 mii accesări, prin OPAC se realizează 87 % din referințele din sala de cataloage. Infrastructura informațională și serviciile moderne

de care beneficiază azi studenții noștri sunt apreciate nu numai pentru faptul că sunt la modă, dar anume pentru calitatea și utilitatea lor: „ EBSCO mi-a fost de folos la scrierea tezei de an”; „ Din EBSCO am selectat materialul necesar pentru cursul de literatură engleză”; „Informațiile obținute ne aduc la cunoștință direcțiile noi de cercetare ale lingviștilor, criticilor literari străini” ș.a.

Elena Harconița,
Directorul Bibliotecii

Iulie 2003

EXTRAS

din procesul-verbal Nr.6 din 14.05.2003 a ședinței

Senatului Universității de Stat „A.Russo”

S-a discutat: Cu privire la optimizarea studierii cursurilor opționale la facultățile Universității

S-a hotărât: A aproba cursul „Bazele culturii informaționale” , destinată însușirii cunoștințelor - suport pentru orientarea în fluxul informațional, formarea deprinderilor de selectare, utilizare și evaluare a surselor de informare și documentare, implementarea deprinderilor de efectuate a studiilor științifice în volum de 30 ore (16 ore - semestrul I, 14 ore - anul III).

Președintele Senatului Universității

Prof. Nicolae Filip

Secretarul Senatului Universității

Valeiu Cabac

Ministerul Educației
al Republicii Moldova
UNIVERSITATEA DE STAT
"ALECU RUSSO" DIN BĂLȚI

Министерство просвещения
Республики Молдова
БЭЛЦКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ им. АЛЕКУ РУССО

ORDIN

nr. 05 - 256

din 15.07.2003

Ref.: Funcțiile și componența
catedrei Electronică și informatică

5. în corespundere cu tendințele mondiale privind utilizarea calculatoarelor în instruire, posibilitățile oferite de pachetele multimedia, a considera inoportună promovarea cursului tradițional „Mijloace tehnice de instruire”. A înlocui în planurile de învățământ la toate specialitățile pedagogice disciplina „Mijloace tehnice de instruire”-cu disciplina „Informatica aplicată” în volum de 48 ore (32 ore pentru cursul special „Informatica aplicată” și 16 ore pentru cursul „Bazele culturii informaționale” promovat de colaboratorii Bibliotecii științifice universitare .

Rector, prof.

 Nicolae Filip

Ministerul Educației
al Republicii Moldova
UNIVERSITATEA DE STAT
"ALECU RUSSO" DIN BĂLȚI

Министерство просвещения
Республики Молдова
БЭЛЦКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМ. АЛЕКУ РУССО

ORDIN

nr. 05-659 din 18.12.2003

Ref: Formarea culturii informaționale a studenților și informatizarea procesului de învățămînt în universitate

Dezvoltarea furtunoasă în ultimul deceniu al noilor tehnologii informaționale impune operarea unor schimbări în pregătirea specialiștilor cu studii universitare. Aceste schimbări se referă atît la conținutul formării specialiștilor, cît și la crearea unui mediu informațional modern în universitate. Un rol aparte în acest proces le revine catedrelor informatice, Departamentului Tehnologii Informaționale, Bibliotecii Științifice universitare. În ultimii cinci ani în universitate s-au întreprins eforturi esențiale orientate spre modernizarea bazei tehnico-materiale, crearea condițiilor de acces la Internet, informatizarea gestiunii, optimizarea structurii organizaționale a universității. În cadrul facultății Tehnică, Fizică, Matematică și Informatică a fost creată o catedră nouă - Informatică Aplicată și Tehnologii Informaționale. Au fost revăzute funcțiile catedrei Electronică și Informatică ale aceleiași facultăți. A fost creat Departamentul Tehnologii Informaționale care are drept scop principal crearea premiselor pentru informatizarea procesului de învățămînt, de cercetare și de gestiune în universitate. Din luna septembrie 2003 la contabilitatea universității a demarat proiectul de implementare al sistemului informatic WIZCount 2000, care prevede automatizarea complexă a contabilității (costul proiectului - 145 mii lei). În luna octombrie a fost organizat un tender pentru determinarea companiei care va realiza prima tranșă a rețelei locale universitare (Intranet). În cadrul lucrărilor vor fi achiziționate și instalate echipamentele respective, iar blocurile de studii și Biblioteca Științifică vor fi unite cu blocul de studii nr. 3 (sediul Departamentului Tehnologii Informaționale) prin cablu optic (costul proiectului - 423 mii 928 lei). Sunt duse tratative cu conducerea „Moldtelecom-ului”, Bălți privind conectarea blocului de studii nr. 3 a universității cu sediul „Moldtelecom-ului”, piața „Vasile Alecsandri” (costul proiectului - 260 mii lei). Se află în stadiu de desfășurare un tender pentru achiziționarea echipamentelor informatice și a calculatoarelor (suma proiectului - 1.000.000 - 1.200.000 lei). Crearea condițiilor tehnice și materiale de informatizare a universității impune schimbarea accentelor în pregătirea informatică a studenților. În vederea realizării hotărîrilor Senatului universitar și al Consiliului de Administrare al universității, emit următorul

O R D I N :

1. A determina drept obiective de baza a pregătirii informatice a studenților de la specialitățile neinformatică formarea unei *culturii informaționale* (componentă a culturii generale) și a competențelor de *aplicare a calculatorului în activitatea profesională*.

2. A introduce în planurile de învățămînt la toate specialitățile neinformatiche două cursuri de informatică: un curs de informatică generală cu un volum nu mai mic de 48 ore orientat la aplicarea standardă a calculatorului (sisteme de operare, interfețe, editoare de texte și grafice, tabele electronice, poșta electronică, navigare Internet), promovat în anul I de studii și un curs de informatică aplicată în volum nu mai mic de 62 ore, compus din două compartimente: (a) „Informatică specială”, orientat la aplicarea calculatorului în cadrul activității-profesionale respective în volum nu mai mic de 32 ore, promovat în anul III-IV; (b) „Bazele culturii informaționale”, destinat însușirii cunoștințelor-suport pentru orientare în fluxul informațional, formarea deprinderilor de selectare, utilizare și evaluare a surselor de informare și documentare, implementarea deprinderilor de efectuare a studiilor științifice în volum de 30 ore. Cursul „Bazele culturii informaționale” va fi realizat în două etape: în semestrul I-16 ore, paralel cu disciplina „Introducere în specialitate” și în semestrul par al penultimului an de studii - 14 ore. Cursul va fi promovat sub formă de lecții combinate cu o grupă academică.

3. A numi responsabilă de promovarea cursurilor de informatică generală și informatică aplicată catedra „Electronică și informatică” (șeful catedrei - prof. Nicolae Filip, ajutorul șefului de catedră - conf. Valeriu Gușan). La promovarea cursului „Bazele culturii informaționale” a implica specialiștii Bibliotecii Științifice universitare.

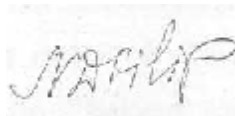
4. Pentru crearea condițiilor materiale și tehnice de promovare a cursurilor de informatică generală și informatică aplicată, de rînd cu clasele existente de calculatoare la facultățile Economie, Drept, Limbi și Literaturi străine, a crea în anul calendaristic 2004 încă o clasă de calculatoare la facultatea Economie, o clasă de calculatoare la facultatea Filologie și o clasă de calculatoare la Biblioteca Științifică universitară. Fiind dotate cu tehnică costisitoare, care necesită o exploatare corectă și o deservire calificată, clasele de calculatoare de la facultăți sunt subdiviziuni structurale ale catedrei Electronică și Informatică. Utilizarea acestor clase în prima jumătate a zilei va fi determinată de necesitatea promovării cursurilor normative de informatică. În a doua jumătate a zilei în clasele respective se vor ocupa (conform unui orar aparte) studenții de la facultățile respective.

5. A prevedea în devizul de cheltuieli pentru anul 2004 sume speciale pentru achiziționarea programaturii educaționale, în special pentru evaluarea asistată de calculator.

6. A organiza periodic seminare, cursuri de scurtă durată pentru diferite categorii de utilizatori (manageri, secretarii decanatelor, laboranții-secretari ai catedrelor universitare, profesori) orientate spre însușirea unor programe speciale, care pot facilita activitatea profesională (resp. catedrele Informatică Aplicată și Tehnologii Informaționale, Electronică și Informatică, Departamentul Tehnologii Informaționale).

7. A numi responsabil de realizarea prezentului ordin, pe prim prorectorul universității, prof. Valeriu Cabac.

Rector, profesor Nicolae Filip

Glosar

Acces

1. Organizarea colecției documentare care determină forma de punere la dispoziție a documentelor;
2. Modalitatea de intrare și selectare a datelor înregistrate pe un suport de memorie electronică.

Acces în Bibliotecă

Modalitatea de acces într-o bibliotecă în vederea lecturii și/sau împrumutului de documente.

Adnotare

Interpretare succintă asupra conținutului unui document primar. Ca regulă se plasează după descrierea bibliografică a documentului.

Alfabet glagolitic

Alfabet întocmit după modelul literelor mici grecești și folosit în unele scrieri slave bisericești.

Articol

Text independent care intră în structura unui serial sau a unui dicționar.

Bază de date

Colecție de date stocate împreună în format electronic, potrivit unei singure scheme de realizare spre a fi vizibilă cu ajutorul calculatorului.

Bibliografie curentă

Bibliografii cu periodicitate variată care prezintă informații despre documentele editate recent.

Bibliografie retrospectivă

Bibliografii care prezintă informații despre documentele apărute în trecut.

Bibliografie specializată

Bibliografii (selectate după anumite criterii) cu informație despre literatură dintr-un anumit domeniu.

Bibliografie universală

Bibliografii care prezintă informație din toate domeniile științelor.

Bibliografie

1. Domeniu de activitate care studiază principiile de identificare și descriere a documentelor publicate, elaborarea și difuzarea informațiilor despre documentele publicate;
2. Disciplină științifică care studiază teoria, metodologia informației bibliografice;
3. Listă (document secundar) cu prezentarea unor documente selectate și ordonate după anumite criterii.

Bibliologie

Știința tehnicilor de producție și difuzare a cărții.

Biblioteca

1. Orice colecție organizată de cărți și seriale, tipărite sau orice alt document grafic și audiovizual, disponibil pentru împrumut sau lectură în sală;
  2. Organism sau parte a unui organism a cărui principală menire este de a conserva și de a facilita, grație serviciilor oferite de personal, folosirea documentelor răspunzând nevoilor de informare, de cercetare sau de loisir ale utilizatorilor;
- Biblioteca de azi este o combinație între biblioteca reală : care oferă acces liber la documente și biblioteca virtuală formată din baze de date on-line sau din CD-Rom-uri și discuri optice digitale.*

Biblioteca virtuală

Termen generic pentru desemnarea bibliotecii pe suport electronic. Biblioteca fără ziduri, care poate fi folosită la distanță.

Biblioteconomie

Știința care se ocupă cu organizarea, gestionarea și legislația bibliotecilor.

Buletin de cerere

Act pentru solicitarea documentelor pentru lectură în sală sau pentru împrumutul la domiciliu.

Catalog

Document secundar care cuprinde descrierile documentelor aparținând unei colecții, unei biblioteci sau unui grup de biblioteci și realizat conform unor principii standardizate facilitând regăsirea acestor documente de către utilizator.

Catalog alfabetic

Catalog în care descrierile bibliografice sunt organizate în ordinea alfabetică a vedetelor (autor, titlu, subiect).

Catalog de colecții speciale

Catalog destinat anumitor categorii de documente (manuscrite, partituri, publicații seriale, anale, materiale AV, autoreferate, teze de licență/magistru, cărți vechi).

Catalog de serviciu

Catalog alfabetic folosit numai de bibliotecari.

Catalog electronic

Catalog pe suport informatic, într-o bază de date, în care accesul utilizatorilor se face în mod direct, prin intermediul unui terminal.

Catalog on-line

Catalog pe suport informatic, în care accesul utilizatorilor se efectuează prin intermediul paginii web a bibliotecii, de la oricare terminal, atât din cadrul bibliotecii cât și dinafara ei.

Catalog public

Catalog pentru utilizatorii bibliotecii.

Catalog sistematic

Catalog în care descrierile bibliografice sunt organizate după un anumit sistem de clasificare.

Catalog topografic

Catalog în care descrierile bibliografice sunt organizate după locul pe care documentele îl ocupă în colecție.

Căutare combinată

Posibilități de căutare, unde se pot combina două sau mai multe date cunoscute (autor+cuvânt cheie, cuvânt cheie+limba de căutare), se utilizează operatori logici.

Cercetare bibliografică

1. Ansamblu de metode și tehnici utilizate pentru evidențierea documentelor din bibliografii tradiționale (imprimate și electronice) ;
2. Elaborarea bibliografiilor la anumite teme.

Cercetare științifică

Acțiune de a efectua anumite cercetări: studiul literaturii, lucrări experimentale.

CIP

Catalogare înaintea publicării. Elaborarea descrierii bibliografice a documentului grație datelor comunicate de editor, înaintea publicării sale.

Citare

Fragment dintr-o lucrare, reprodus întocmai cu indicarea referinței bibliografice a lucrării din care a fost extras.

Clasificare Bibliotecar-Bibliografică

Sistem de clasificare bazat pe principiile clasificării zecimale, dar care utilizează indici alfanumerici și semne de punctuație specifice (elaborat în fosta URSS).

Clasificarea zecimală Dewey

Sistem de clasificare elaborat de Melvil Dewey în 1876 pentru organizarea publicațiilor în biblioteci, bazat pe notația zecimală.

Clasificarea zecimală universală (CZU)

Sistem de clasificare bazat pe clasificarea zecimală a lui M. Dewey care acoperă toate cunoștințele umane, după un model comun de subiecte legate între ele.

Codex

Reunire de table cerate, reprezentând cea mai veche formă de carte la români.

Colecție de bibliotecă

Totalitatea documentelor deținute de bibliotecă, grup de unități documentare alcătuite și orânduite după anumite criterii și reguli, și care constituie un anumit fond.

Compact disc

Mediu optic de stocare de dimensiuni reduse (120 mm diametru) și de mare capacitate de stocare a informațiilor pe care semnalele analogice sunt înregistrate în format digital într-o memorie care nu poate fi decît citită.

Comprehensiune

Capacitatea de a înțelege ceva; putere de pătrundere.

Contribuție

Text independent și unitar care formează o parte a unui document.

Cotă

Totalitatea simbolurilor (litere, cifre, semne) care servesc la indicarea locului unui document într-o colecție de bibliotecă sau fond documentar.

Cultura digitală

Dobîndirea abilității de a înțelege și utiliza formate multiple dintr-o gamă largă de surse atunci cînd este prezentată prin intermediul calculatorului.

Cultura informațională

Ansamblu de cunoștințe teoretice și competențe ce permit identificarea unei nevoi

informaționale, localizare, evaluarea, utilizarea informației găsite.

Cuvânt cheie

Cuvânt sau grup de cuvinte, eventual într-o formă lexicografică standardizată, ales din titlul unui document sau din text care caracterizează conținutul textului și permite regăsirea acelui document.

Data publicării

Menționarea anului și, dacă este necesar, a lunii și zilei de publicare a unui document.

Descriere bibliografică

Totalitatea de date care prezintă informație despre un document primar pentru a fi identificat.

Dicționar

Lucrare lexicografică care cuprinde cuvintele unei limbi, a unui domeniu de activitate, a unui scriitor explicate sau traduse, aranjate într-o anumită ordine (de regulă alfabetică).

Digitizare

Conversia textelor tipărite în format digital care se realizează prin programe de recunoaștere optică a caracterelor.

Divizionară

Fișă care separă diferite diviziuni în catalogul alfabetic sau sistematic.

Document

Orice bază de cunoaștere fixată materialmente și susceptibilă de a fi utilizată pentru consultare, studiu sau probă.

Document audiovizual

Orice document-text, orice document-imagine, orice document-sunet a cărui consultare sau utilizare se face prin intermediul unui aparat, înregistrări vizuale (cu sau fără sunet) și înregistrări sonore, indiferent de suport sau procedeul tehnic utilizat pentru realizare.

Document cu muzică tipărită

Document a cărui conținut esențial este reprezentarea muzicii, în general prin note.

Document electronic

Termen generic pentru desemnarea documentelor pe suport informatic.

Document electronic

Document care există într-o formă electronică pentru a fi accesat cu ajutorul tehnologiei informatice.

Document gazdă

Document ce conține părți care pot fi identificate separat, dar care nu sunt independente din punct de vedere fizic.

Document primar

Lucrare originală publicată sau nepublicată care fixează direct conținutul și rezultatele unor demersuri științifice, tehnice și economice.

Document secundar

Derivat din documentele primare, semnalează sau rezumă documentele primare.

Document terțiar

Document derivat din documentele primare și documentele secundare.

Documentare

Prelucrarea informațiilor pentru a fi stocate și transmise utilizatorului.

Documente primare

Document care prezintă informația în varianta ei originală.

Documente secundare

Document derivat din documentele primare. Semnalează sau rezumă documentele primare.

e-book

Document digital, sub licență sau nu, unde textul este dominat și care poate fi văzut în analogie cu o carte tipărită (monografie). Utilizarea cărților este în multe cazuri dependentă de un dispozitiv anume și/sau un limbaj special de citire sau vizionare.

Editor

Persoană sau organizație responsabilă de producerea și difuzarea unui document.

Enciclopedie

Document secundar de diferite proporții care analizează noțiuni din toate domeniile de activitate sau dintr-un anumit domeniu ordonate în ordinea alfabetică sau sistematică.

Explozia informațională

Creșterea fără precedent a informațiilor și cunoștințelor umane.

Fișă de catalog

Fișă pentru descrierea bibliografică a unui document sau grup de documente destinată cataloagelor tradiționale de bibliotecă.

Flux informațional

1. Totalitatea informațiilor aflate într-un circuit informațional dirijate spre un anumit element cu puncte inițiale, intermediare și finale;
2. Mișcarea informației de la sursă la utilizator.

Hîrtie

Produs industrial special pentru scris, tipărit, desenat, împachetat, fabricat din substanțe organice vegetale și materiale de încliere și de colorare, în formă de foi subțiri și întinse.

Hipertext

Ansamblu de texte și informații multimedia și legăturile între acestea.

Identificare bibliografică

Regăsirea documentelor prin cunoașterea unor date despre document.

IFLA

Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecare.

Index alfabetic pe noțiuni

Listă alfabetică a termenilor sau vedetelor care exprimă subiectele documentelor.

Informație

1. Semnificație pe care o atribuim datelor cu ajutorul convențiilor folosite pentru a le reprezenta;
2. Element de cunoaștere care poate fi transmis și conservat datorită unui suport și unui cod;
3. Mesaj folosit pentru a reprezenta un fapt sau o noțiune în procesul de comunicare.

Informații bibliografice

Ansamblu de date despre documentele primare: numele și prenumele autorului, titlul documentului, datele de publicare, caracteristicile cantitative.

Informații documentare

Date despre descrierea bibliografică și cea codificată într-un limbaj convențional a conținutului documentului (index CZU).

Informații factice

Totalitate de date exprimate în limbaj natural prin fraze, tabele, figuri... selectate din cuprinsul documentului.

ISBD

Standard Internațional de descriere bibliografică.

ISBN (International Standard Book Number)

1. Sistem de numerotare standardizată a cărților.
2. Cod internațional al cărților format din 13 cifre grupate în 5 segmente.

ISMN

Cod internațional atribuit publicațiilor muzicale tipărite.

ISSN

Cod internațional de identificare a publicațiilor seriale.

Laptop

Calculator portabil, minicalculator, de obicei alimentat de o baterie de acumulator, ale cărui dimensiuni reduse permit transportul și operarea în aproape orice condiții.

Lectură

Actul de a citi;

Citirea unui text prin confruntarea cu manuscrisul.

Lectură de cercetare (search reading)

O variantă a lecturii exploratorii, care constă în recuperarea unei informații pe o temă prestabilită, dar căreia nu-i cunoaștem cu precizie reprezentarea simbolică.

Lectură exploratorie

Recuperarea unui simbol sau a unui grup de simboluri predeterminate din ansamblul unui text (găsirea unei referințe în dicționar, a unei adrese în ghidul de resurse Internet etc.); se focalizează asupra unui singur punct și depinde de operativitate și eficiență, de organizarea serială și metodică a textului (respectarea strictă a ordinii alfabetice, cronologice, etc.)

Lectură informativă globală

Lectură selectivă care vizează obținerea unei idei de ansamblu asupra textului.

Lectură liniară

Forma de lectură hiperlogografică neevoluată în care textul e parcurs secvențial și în întregime (de la început până la sfârșit).

Lectură rapidă

Tehnică de lectură caracterizată prin parcurgerea într-un timp record a unui text cu reținerea sau extragerea ideilor acestuia;

Extragerea informațiilor necesare în minimum de timp, raționalizarea mecanismelor perceptivă și ameliorarea comprehensiunii spre a obține performanțe superioare, atât pe plan cantitativ (sporirea vitezei) cât și pe plan calitativ (asimilarea mai eficientă a conținutului).

Lectură receptivă

Variantă ameliorată a lecturii liniare, caracterizată prin executarea integrală a parcursului textului, variind considerabil viteza, cu reveniri ocazionale, explorând atent locurile strategice (introducerea, concluziile etc) pentru a înregistra complet și exact, cu o maximă acuratețe, ceea ce comunică textul; e o lectură intensivă, analitică, asimilatorie, adecvată în cazul unor manuale, cursuri, lucrări specializate.

Libertate intelectuală

Climat generic al unei societăți în care nu există nici un fel de constrângeri intelectuale decât cele impuse de bunul simț și de regulile generale nescrise de conduită ale societății.

Listă tematică

Listă de documente, orânduite în ordine alfabetică pe o anumită temă, extrasă din catalogul electronic.

Manuscris

Document original scris de mână, document dictat, scris sau copertat de autor anterior tipărit.

Meniu principal

Listă de comenzi sau opțiuni afișate pe ecran privind exploatarea programelor de calculator care permite utilizatorului să facă o selecție.

Microformat

Termen generic pentru orice suport, în mod curent filmul, care conține microimagini.

Modul OPAC

(Open Public Access Catalogue, în traducere și adaptare Catalog Deschis pentru Acces Public), permite cititorilor căutarea în bazele de date, informarea acestora. OPAC este un catalog electronic care permite fiecărui cititor selectarea literaturii necesare pentru studiu în mod automatizat.

Monografie

Publicație neperiodică, respectiv publicație care apare într-un singur volum sau într-un număr limitat de volume.

Multimedia

Orice document compozit format din unul sau mai multe părți de natură audiovizuală ale cărui elemente sau suporturi nu pot fi separate prin comercializare având o importanță egală și care pentru a fi exploatat are nevoie de un aparat de lectură sau tratarea simultană a textului, sunetului și a imaginilor fixe și animate sub controlul unui program informatic.

Online

Termen generic pentru denumirea legăturii directe și interactive între un echipament și unitatea centrală de prelucrare în timp real.

Operatori logici (Operatori booleani)

Operator matematic utilizat pentru regăsirea într-o bază de date a termenilor căutați. Catalogul electronic utilizează trei operatori logici AND, OR, NOT.

Opere

Scrierile unui autor publicate în unul sau mai multe volume.

Opere alese

Selecție din lucrările de seamă ale unui autor.

Opere complete

Totalitatea scrierilor unui autor editate în unul sau mai multe volume și avînd, de regulă, același format și aceeași legătură.

Opțiuni

Posibilitatea de a alege dintr-un meniu bara de care are nevoie utilizatorul.

Ordine alfabetică

Organizarea unor unități în ordinea strictă a intrărilor de la A la Z / A la Я.

Periodic electronic

Periodoc publicat doar în formă electronică sau în formă electronică și în alt format.

Prelucrarea analitică și sintetică a informației

Proces de caracterizare generalizată a unui document spre dezvăluirea conținutului.

Este constituit din: descriere bibliografică, adnotare, referat, indexare.

Publicație serială

Document tipărit sau netipărit care apare în numere, fascicule, volume sau părți succesive, legate în general numeric sau cronologic, pe o perioadă de timp nelimitată și la intervale determinate sau nedeterminate (anuale, reviste, ziare).

Referat

Proces de prelucrare analitică a informației pentru extragerea celor mai importante date dintr-un document, păstrînd sensul și unitatea originalului.

Referințe bibliografice

Prezentarea într-o anumită ordine a documentelor sau a unor părți din documente ;
Date necesare pentru identificarea documentelor.

Referințe bibliografice

Prezentarea într-o anumită ordine a documentelor sau a unor părți din documente,
date necesare pentru identificarea documentelor.

Rezumat (abstract)

Prezentarea prescurtată a conținutului unui document ținînd seama de structura acestuia.

Scriere ideografică

Scris cu ideograme.

Scriere pictografică

Redă obiectele și ideile prin desene simbolice, sugestive.

Sens

Înțeles, conținut, semnificație a unui cuvînt, a unei expresii.

Sistem de cataloage

Ansamblu de cataloage din una sau mai multe biblioteci realizat conform unor principii catalografice unitare pentru a răspunde cererilor utilizatorilor bibliotecii.

Sistem informațional

Sistem de informare realizat prin cooperarea organelor de informare din diferite țări, sau dintr-o țară anume.

Site web

Pagini pe web purtătoare de informații.

Societate informațională

Societate în care produsul principal este informația, societate bazată pe omniprezența computerelor, a Internetului și a rețelelor globale, pe mutația de la primul forței mecanice la forța informației, caracteristica principală a ei fiind globalizarea.

Software

Partea logică a unui sistem de calcul. Programe de calculator destinate implementării unor funcționalități specifice.

Știința informării

1. Domeniu științific care studiază proprietățile și comportamentul informației, forțele care guvernează fluxul informației și mijloacele de prelucrare a ei pentru optimizarea accesibilității și utilizării (*Cuprinde domenii precum comunicarea, editarea, biblioteconomia și informația*);
2. Domeniu care cercetează crearea, prelucrarea și exploatarea cunoștințelor înregistrate.

Text

Document sau parte a unui document care prezintă informațiile sub formă descursivă;

O unitate comunicativă verbală sau scrisă, de dimensiuni variabile;

Partea principală a unei cărți.

Tipar

Ansamblul operațiilor de tipărire a unui text; tehnica, meșteșugul de a tipări; ansamblul mijloacelor tehnice prin care se imprimă un text.

Utilizator (beneficiar)

Persoană fizică, persoană juridică sau colectivitate care folosește serviciile bibliotecii.

Vedetă

Cuvânt sau grup de cuvinte, simbol sau grup de simboluri care se află la începutul unui index, intrate în catalog ori înregistrate; aceste caractere determină orînduirea

descrierilor bibliografice într-un sistem de catalogare și constituie puncte de acces la informațiile cuprinse într-un catalog de bibliotecă.

Vedetă de subiect

Cuvânt sau grup de cuvinte care caracterizează succint tematica unui oarecare text; determină orânduirea descrierilor bibliografice într-un sistem de cataloage și constituie puncte de acces la informațiile cuprinse într-un catalog de bibliotecă.

Zone de descriere bibliografică

Secțiuni ale ISBD (Standard Internațional de descriere bibliografică) prezentate într-o legătură și ordine logică.

Cuprins

Cultura informațională - revenire la începuturi (Valeriu Cabac, dr., conf. univ. prim prorector).....	3
Notă.....	4
Bazele Culturii Informaționale: Curriculum (E. Harconița, E. Stratan).....	6
1. Cultura informațională și componentele ei de bază. Structuri info- documentare: servicii, resurse (E. Stratan, E. Scurtu, S. Ciobanu).....	12
2. Internet în biblioteci. Pagini WEB ale instituțiilor informaționale. Pagina WEB a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat "Alecu Russo" (S. Ciobanu).....	41
3. Instrumente de informare privind resursele Informaționale și documentare (L. Mihaluța, L. Răileanu, N. Culicov, A. Hăbășescu, A. Nagherneac, E. Scurtu).....	58
4. Genuri de documente. Metode de identificare bibliografică a documentelor (E. Țurcan, E. Scurtu).....	100
5. Aspecte informativ-bibliografice ale studiului științific (E. Stratan, A. Nagherneac).....	121
Anexe.....	138
Referință privind necesitatea promovării cursului „Bazele Culturii Informaționale” (E. Harconița)	
EXTRAS din procesul-verbal Nr. 6 din 14.05.2003 a ședinței Senatului Universității de Stat „A. Russo”	
Extras din Ordinul nr. 05-256 din 15.07.2003. Ref.: Funcțiile și componența catedrei Electronică și Informatică	
Ordin nr. 05-659 din 18.12.2003. Ref: Formarea culturii informaționale a studenților și informatizarea procesului de învățămînt în universitate	
Glosar.....	144